

ALŪKSNES NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS 2015.-2027.GADAM (5 sējumos)

V SĒJUMS VIDES PĀRSKATS

Izstrādāts stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros

Alūksne, 2014

Saturs

Ievads	3
1. Pamatinformācija par plānošanas dokumentiem	5
1.1. Plānošanas dokumentu izstrādes galvenie mērķi	5
1.2. Īss satura izklāsts	5
1.3. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	6
2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra	8
2.1. Izmantotā informācija	8
2.2. Iesaistītās institūcijas	9
2.3. Sabiedrības līdzdalība	9
3. Esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	10
3.1. Dabas resursi	10
3.2. Atmosfēras gaisa kvalitāte	16
3.3. Virszemes ūdeņu kvalitāte	18
3.4. Pazemes ūdeņu un dzeramā ūdens kvalitāte	20
3.5. Notekūdeņu ietekme uz vidi	23
3.6. Atkritumu apsaimniekošanas sistēma	23
3.7. Potenciāli piesārņotās vietas	26
3.8. Latvāņu teritorijas	27
3.9. Ainaviskās vērtības	28
3.10. Izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	20
4. Vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt	31
4.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	31
5. Teritorijas plānojums, attīstības programma un ar tiem saistītās vides problēmas	34
6. Vides aizsardzības mērķi	34
6.1. Starptautiskie	36
6.2. Nacionāla līmeņa	39
7. Plānošanas dokumenta un tā ietekmes uz vidi novērtējums	41
7.1. Tiešās un netiešās ietekmes	41
7.2. Īslaicīgās un ilglaicīgās ietekmes	42
7.3. Summārās ietekmes	42
8. Ietekmes uz vidi samazināšana	46
8.1. Pašvaldības vides politika un vides aizsardzības normatīvi	46
8.2. Teritorijas plānojumā noteiktās aizsargjoslas	48
9. Plānošanas dokumenta iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums	49
10. Plānošanas dokumentu īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums	50
11. Kompensēšanas pasākumi	50
12. Vides pārskata izstrādē pielietotie galvenie pamatprincipi un metožu apraksts	50
13. Teritorijas plānojuma īstenošanas monitorings	51
14. Vides pārskata kopsavilkums	52
Pielikumi	55

Ievads

Alūksnes novada teritorijas plānojums 2015.–2027.gadam (turpmāk tekstā Teritorijas plānojums) ir izstrādāts saskaņā ar 2011.gada 13.oktobra *Teritorijas attīstības plānošanas likumu*, Ministru kabineta 2012.gada 16.oktobra noteikumiem Nr.711 „*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*” un, pamatojoties uz Alūksnes novada domes 2012.gada 25.oktobra lēmumu Nr.352 (sēdes protokola Nr.18, 20.p.) „*Par Alūksnes novada Teritorijas plānojuma 2015.–2027.gadam izstrādes uzsākšanu*” kā arī apstiprinātajiem darba uzdevumiem.

Atbilstoši 1998.gada 14.oktobra likumā „*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” un Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumos Nr.157 „*Kārtība, kādā veicams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums*” noteiktajam, Alūksnes novada pašvaldība ar 2013.gada 25.janvāra vēstuli Nr.ANP/1-35/13/179 un tai pievienoto iesniegumu par plānošanas dokumenta izstrādes uzsākšanu, iesniedza Vides pārraudzības valsts birojā iesniegumu par Alūksnes novada Teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu.

Nemot vērā likuma „*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 23.³pantā noteiktos stratēģiskā novērtējuma nepieciešamības kritērijus, piemērojot citās tiesību normās noteiktos, un to, ka Alūksnes novada Teritorijas plānojums 2015.–2027.gadam attiecas uz likuma „*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4.panta trešajā daļā minētajiem plānošanas dokumentiem, kuriem jāveic stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, Vides pārraudzības valsts birojs 2013.gada 4.februārī ar lēmumu Nr.8 „*Par stratēģiskās ietekmes uz vidi procedūras piemērošanu*” nolemj piemērot stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu Alūksnes novada Teritorijas plānojumam 2015.-2027.gadam.

Alūksnes novada Teritorijas plānojuma 2015.–2027.gadam stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums veikts un tā Vides pārskats sagatavots atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumos Nr.157 „*Kārtība, kādā veicams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums*” noteiktajam.

Vides pārskatā iekļauta informācija, kas saistīta ar Teritorijas plānojuma dokumenta novērtēšanu, tā atbilstību normatīvajiem aktiem, nedublējot to informāciju, kas jau ir iekļauta Teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

Izmantotie saīsinājumi un apzīmējumi

AAA	Aizsargājamo ainavu apvidus
AN	Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
AP	Attīstības programma
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
DUS	Degvielas uzpildes stacija
ES	Eiropas Savienība
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
IVN-	ietekmes uz vidi novērtējums
IAIN	– individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi
HES	- hidroelektrostacija
ĪADT	– īpaši aizsargājamās dabas teritorijas
LIZ	– lauksaimniecībā izmantojamās zemes
LVĢMC	– Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
NAI	– notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
NAP	– Nacionālais attīstības plāns
NĪLM	– nekustamā īpašuma lietošanas mērķis
SIVN	– stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
TIAN	– teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
TP-	Teritorijas plānojums
VP-	Vides pārskats
VPVB-	Vides pārraudzības valsts birojs

1. Pamatinformācija par plānošanas dokumentiem

1.1.Plānošanas dokumentu izstrādes galvenie mērķi

Teritorijas plānojums atspoguļo Alūksnes novada teritorijas attīstību turpmākajiem 12 gadiem, nosakot prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, t.sk. nosakot funkcionālo zonējumu katram zemes gabalam, publisko infrastruktūru, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, kā arī citus teritorijas izmantošanas nosacījumus.

Izstrādājot vienotu novada Teritorijas plānojumu, kurā apvienoti līdzšinējie pagastu un Alūksnes pilsētas plānojumi, atvieglo teritorijas pārvaldību un apsaimniekošanu.

1.2. Īss satura izklāsts

Teritorijas plānojums sastāv no:

- Paskaidrojuma raksta (I sējums);
 - Grafiskās daļas (II sējums). Teritorijas plānojuma Grafiskās daļas kartes tiek izstrādātas par pamatu izmantojot esošo administratīvo teritoriju plānojumu grafiskos materiālus, iekļaujot jaunajā Alūksnes novada teritorijas plānojumā būtiskākos iepriekš pieņemtos risinājumus attiecībā uz teritorijā izvietotajiem objektiem;
 - Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem (III sējums);
- TIAN apkopo Teritorijas plānojuma zonējumu, kurās ir noteiktas šādas teritorijas:
- Savrupmāju apbūves teritorija (DzS, DzS1);
 - Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM);
 - Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD);
 - Jauktas centra apbūves teritorija (JC);
 - Publiskās apbūves teritorija (P);
 - Rūpnieciskās apbūves teritorija (R, R1);
 - Transporta infrastruktūras teritorija (TR);
 - Tehniskās apbūves teritorija (TA);
 - Dabas un apstādījumu teritorija (DA, DA1);
 - Mežu teritorija (M);
 - Lauksaimniecības teritorija (L);
 - Ūdeņu teritorija (Ū).

- 4) Pārskata par teritorijas plānošanas procesu (IV sējums);
- Pārskatā apkopoti institūciju nosacījumi, atzinumi, sabiedriskās apspriešanas materiāli.

- Vides pārskata;

Vides pārskatā netiek dublēta Paskaidrojuma rakstā un TIAN pieejamā informācija, bet analizēts teritorijas plānojumā noteikto prioritāšu, zonējumu, TIAN saskaņošana ar vides prasībām un normatīvajiem aktiem vides jomā. Vides pārskata pielikumā pievienotas kartoshēmas: „Alūksnes novada vides riska teritorijas un objekti” un „Alūksnes novada aizsargājamās dabas teritorijas”.

1.3. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

Vides pārskats ir izstrādāts saistībā ar šādiem plānošanas dokumentiem:

- **Nacionālo attīstības plānu 2014.–2020.gadam**

Tas nosaka Latvijas galvenos attīstības virzienus un parāda valsts un sabiedrības svarīgākos uzdevumus ceļā uz valsts tālāku attīstību gan politiķiem, gan ikvienam Latvijas iedzīvotājam. Nacionālais attīstības plāns izvirza Latvijas izaugsmes modeli „*Cilvēks pirmajā vietā*” un mērķi dzīves kvalitātes uzlabošanai. Tā mērķis ir sekmēt līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību un nodrošināt Latvijas konkurētspējas palielināšanos Eiropas Savienībā. NAP izvirza Latvijas attīstības stratēģisko mērķi un nosaka galvenos rīcības virzienus, kas spēs nodrošināt stabilu valsts un sabiedrības izaugsmi.

- **Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030**

Teritorijas plānojumā ietvertie risinājumi paredz šādu Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030 izvirzīto prioritāšu un attīstības virzienu sasniegšanu:

- 4.Prioritāte *Inovatīva un ecoefektīva ekonomika*; attīstības virziens *Atjaunojama un droša enerģija*, jo Teritorijas plānojums paredz alternatīvās energoapgādes attīstības iespējas un nosaka prasības šo objektu izveidei;
- 5.Prioritāte *Daba kā nākotnes kapitāls*; attīstības virziens *Dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga izmantošana*, jo teritorijas plānojumā ir noteiktas šādas funkcionālās zonas - *Dabas un apstādījumu teritorijas, Mežu teritorijas, Lauku zemes un Ūdeņu teritorijas*, kā arī to izmantošanas prasības un apbūves parametri. Tāpat teritorijas plānojumā ir noteiktas īpašas prasības atsevišķām teritorijām – *Inženiertehniskās apgādes tīkliem un objektiem, Prasības publiskai ārtelpai, Riska teritorijām un piesārņotām teritorijām, Īpašām teritorijām un objektiem*, kas risina dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas jautājumus;
- 6.Prioritāte *Telpiskās attīstības perspektīva*; attīstības virziens *Sasniedzamības uzlabošana*, jo Teritorijas plānojuma risinājumi paredz uzlabot esošo transporta infrastruktūru, kas ir optimāla novada vajadzībām;
- Attīstības virziens *Apdzīvojamums*, jo Teritorijas plānojums nosaka Alūksnes pilsētas un ciemu robežas šo teritoriju funkcionālo zonējumu atbilstoši esošai situācijai un iedzīvotāju vajadzībām;
- Attīstības virziens *Nacionālo interešu telpas*, jo teritorijas plānojumā ir attēlotas NATURA 2000 teritorijas un noteiktas prasības to izmantošanai.

- **Vidzemes plānošanas reģiona Teritorijas plānojums 2007.–2027.gadam**

Vidzemes plānošanas reģionam 2007.gadā ir apstiprināta Vidzemes reģiona attīstības programma (2007 – 2013). Šajā dokumentā ir noformulēta nākotnes vīzija: Vidzeme ir dinamisks, konkurētspējīgs ES reģions ar unikālu dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma dažādību, kur iedzīvotāji var rast savai kvalifikācijai un personīgās izaugsmes interesēm atbilstošas darba un izglītības iespējas, un iedzīvotājiem ir nodrošināta sociālo un administratīvo pakalpojumu pieejamība. *Vidzemes plānošanas reģiona Teritorijas plānojums 2007 - 2027* ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments, kas, saskaņā ar Teritorijas plānošanas likumu, nosaka plānošanas reģiona attīstības iespējas un virzienus 20 gadiem. Reģiona Teritorijas plānojums ietver sevī teritorijas esošās telpiskās struktūras aprakstu, telpiskās attīstības perspektīvu, Teritorijas plānojuma vadlīnijas, kā arī

kartogrāfisko materiālu. Reģiona telpiskais plānojums ir saistošs rajonu un vietējām pašvaldībām, izstrādājot un realizējot savu teritoriju plānojumus un attīstības programmas.

- **Alūksnes novada attīstības programma 2011 – 2017**

Alūksnes novada attīstības programmā noteiktā vīzija ir - Alūksnes novads – videi draudzīgs, ar kultūras mantojumu bagāts, tūrismam stratēģiski nozīmīgs, investoru novērtēts Krievijas un Igaunijas pierobežas novads ar daudzpusīgi attīstītu mazo un vidējo uzņēmējdarbību un kvalitatīvu dzīves telpu iedzīvotājiem.

Attīstības programmā septiņu gadu periodam izvirzītie ilgtermiņa mērķi – uzņēmējdarbības attīstību veicinošas vides radīšana, ilgtspējīga vides izmantošana un attīstība, pārvaldes darba uzlabošana, cilvēka labklājības paaugstināšana ar pieejamu un kvalitatīvu visu pakāpju izglītību iedzīvotājiem mūža garumā, ar pamatvajadzībām atbilstošu sociālo palīdzību, ar veselības aprūpes daudzveidību, ar veselīga dzīvesveida veicināšanu, radot labvēlīgus apstākļus jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanai, veidojot pievilcīgu kultūrvidi un kvalitatīvu mūsdienīgu kultūras infrastruktūru.

Vides jomā svarīgākais ir publisko pakalpojumu – ūdensapgādes, kanalizācijas, siltumapgādes un atkritumu savākšanas sistēmu sakārtošana. Liela nozīme ir sabiedrisko un privāto ēku siltināšanai, kas ir būtiski gan apkures izdevumu samazināšanai, gan vides aizsardzībai. Programmā paredzēti teritorijas labiekārtošanas un dabas aizsardzības plānu izstrādes un ieviešanas pasākumi.

- **Alūksnes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2012.-2030.gadam**

Attīstības stratēģijā tiek definēti mērķi un uzdevumi, kas paredz novada attīstību ilgtermiņā – attīstot gan uzņēmējdarbību un ar to saistīto infrastruktūru, gan citus uz novada attīstību vērstus pasākumus. Viens no uzdevumiem ir nodrošināt ilgtspējīgu vides izmantošanu un attīstību. Jēdziens vide iekļauj ne tikai dabas resursus un īpaši aizsargājamās dabas vērtības, bet arī ar vides kvalitāti saistītās infrastruktūras. Alūksnes novadā tiek paredzēta aktīva tūrisma un atpūtas nozares attīstīšana, kas saistīta arī ar NATURA 2000 teritorijām, līdz ar to Vides pārskatā tiek vērtēts, kā minētie mērķi un uzdevumi varētu ietekmēt šīs teritorijas ilgtermiņā.

Vides pārskata izstrādes gaitā ir izpētīti un analizēti arī pašvaldības saistošie noteikumi, mājas lapa un tajā ievietotā informācija par vides tēmu.

Tā kā Alūksnes novads robežojas ar Igaunijas Republiku, tam ir saistošs „Līgums starp Latvijas Republikas valdību un Igaunijas Republikas valdību par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā”.

2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra

2.1. Izmantotā informācija

Vides pārskata izstrādē tiek izmantota Alūksnes novada Teritorijas plānojuma informācija, dati un kartogrāfiskais materiāls, papildus izmantojot pieejamos pašvaldību datus par vides stāvokli, esošajām problēmām, vides institūciju nosacījumus, publiski pieejamās datu bāzes un interneta resursus, kā arī dažādus publicētus materiālus, valsts institūciju publiskos pārskatus, sniegtos nosacījumus, pašvaldības attīstības dokumentus un pārskatus. Vides pārskata izstrādes gaitā notika sadarbība starp pašvaldību un Madonas reģionālo vides pārvaldi, organizējot tikšanās un darba grupas tieši par vides tēmu un Vides pārskatā iekļaujamo informāciju un problēmām.

Vides pārskatā apkopojuma veidā tiek izmantoti arī jau izstrādāti Vides pārskati Jaunalūksnes un Ziemera pagastiem. Vides pārskatu trūkums pārējiem pagastiem radīja problēmas detalizētai datu analīzei un kopējās situācijas attīstības analīzei. Vides pārskatā tiek atspoguļoti tie dati, kas varētu tikt izmantoti pašvaldībā ikgadējā monitoringa izveidei un projektu pieteikumiem Eiropas struktūrfondu apguvei, kas dotu iespēju piesaistīt papildus finansējumu gan satiksmes, gan vides infrastruktūras attīstīšanai novadā.

Vides pārskata sagatavošanas laikā notika darba grupas ar Alūksnes novada pašvaldības pārstāvjiem un konsultācijas ar valsts institūciju pārstāvjiem.

Datu avots	Datu nosaukums	Informācijas saturs
Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Datu bāzes www.meteo.lv	Ziņas par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, piesārņotām vietām, gaisa kvalitāti, bīstamie atkritumi, A,B,C kategorijas atļaujas piesārņojošas darbības veikšanai.
Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija	Kultūras pieminekļu saraksts	Kultūras pieminekļu saraksts.
AS „Latvijas valsts meži”	Mežsaimniecības rīcībā esošā informācija	Dati par mežu resursiem.
Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapas informācija	www.daba.gov.lv	Dati un informācija par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām Alūksnes novadā.
Vides pārraudzības valsts biroja mājas lapa	www.vpvpb.gov.lv	IVN normatīvie akti, monitoringa paraugi, informācija un datu bāze par piesārņojošo darbību izsniegtajām atļaujām.

2.2. Iesaistītās institūcijas

Vides pārskata sagatavošanas nepieciešamību nosaka ES un nacionālie normatīvie akti.

- **Eiropas Savienībā:**
 - Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2001/42/EK (2001.gada 27.jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmi uz vidi novērtējums.
- Latvijā:
 - likums „Par ietekmi uz vidi novērtējums”,
 - Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

Stratēģisko novērtējumu veic plānošanas dokumentiem to sagatavošanas laikā, pirms dokumenti tiek iesniegti pieņemšanai. Stratēģiskā novērtējuma process līdzīgi kā IVN process paredz sabiedrības informēšanu un publisko apspriešanu, kā arī iespējas sniegt plānošanas dokumenta izstrādātājam savus ierosinājumus un priekšlikumus novada attīstībai ilgtermiņā.

Alūksnes novada Teritorijas plānojuma Vides pārskata izstrādē ir iesaistītas vairākas institūcijas - Valsts vides dienesta Madonas reģionālā vides pārvalde, Dabas aizsardzības pārvalde, Veselības inspekcijas Vidzemes kontroles nodaļa, ar kurām veiktas konsultācijas par plānošanas dokumentu īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī par stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību, pirms iesnieguma iesniegšanas Vides pārraudzības valsts birojam.

Sagatavojot Vides pārskata projektu, ņemts vērā Vides pārraudzības valsts biroja 2013.gada 4.februāra lēmums Nr.8 „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”, valsts institūciju viedokļi, Teritorijas plānojuma izstrādāšanas stadijā saņemtie valsts institūciju nosacījumi plānotajam Alūksnes novada Teritorijas plānojumam, kā arī pašvaldības izvirzītās prioritātes un mērķi teritorijas attīstībai ilgtermiņā.

Pēc sabiedriskās apspriešanas un institūciju atzinumu saņemšanas ieteikumi tiks apkopoti un iestrādāti Vides pārskatā kā ieteikumi un priekšlikumi. Pēc sabiedriskās apspriešanas termiņa beigām Vides pārskata gala versijai tiks pievienots pielikums ar šo institūciju atzinumiem un komentāriem, kā šie atzinumi iestrādāti dokumentos.

2.3. Sabiedrības līdzdalība

Sabiedrības iesaistes procesu Vides pārskata sagatavošanā nosaka Ministru kabineta 2004.gada 23.marta MK noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

Alūksnes novada pašvaldības mājas lapas www.aluksne.lv sadaļā "Sabiedrības līdzdalība" tika ievietots paziņojums par sabiedrības iespējām iepazīties ar Vides pārskata un Teritorijas plānojuma 1.redakciju, kā arī minētais paziņojums tika nodots Vides pārraudzības valsts birojam elektroniskā veidā, ievietošanai biroja mājas lapā internetā. Šis paziņojums tika publicēts Alūksnes novada pašvaldības informatīvajā izdevumā „Alūksnes Novada Ziņas”, novadā iznākošajos laikrakstos „Malienas Ziņas” un „Alūksnes Ziņas”, kā arī tika izvietots Alūksnes novada administratīvajā ēkā un pagastu pārvaldēs.

Sabiedriskā apspriešana tika noteikta no 2014.gada 3.marta līdz 25.aprīlim. Ar Alūksnes novada teritorijas plānojuma 1.redakciju un Vides pārskata projektu publiskās

apspriešanas laikā varēja iepazīties Alūksnes novada pašvaldības administratīvajā ēkā, Dārza ielā 11, 1.stāva foajē, Alūksnē un pagastu pārvaldēs to darba laikā.

Pavisam notika 16 sabiedriskās apspriešanas sapulces katrā no pagastu pārvaldēm un Alūksnes pilsētā. Detalizēts sabiedrisko apspriežu apraksts, protokoli, iesniegumi u.c. materiāli apkopoti Teritorijas plānojuma izstrādes dokumentācijas pārskatā.

Sanāksmē varēja piedalīties un izteikt priekšlikumus jebkura persona. Persona, kas piedalījies sanāksmē, varēja iepazīties ar protokolu un, ne vēlāk kā trīs darbdienu laikā pēc sanāksmes, iesniegt priekšlikumus, kurā izteikts tās atsevišķais viedoklis. Rakstiskus komentārus un priekšlikumus varēja iesniegt personīgi vai pa pastu līdz 2014.gada 25.aprīlim.

Iedzīvotāju iebildumi un priekšlikumi tika apkopoti un pievienoti dokumentācijas pārskatā, attiecībā uz izteiktajiem priekšlikumiem Vides pārskatā, kā arī tika iestrādāti papildinātajā Vides pārskata materiālā.

Vides pārskats tika papildināts atbilstoši 2014.gada 14.novembra Vides pārraudzības valsts biroja izsniegtajam Atzinumam Nr.17 „Par Alūksnes novada teritorijas plānojumu 2015.-2027.gadam Vides pārskatu”, kurš ievietots arī interneta vietnē: <http://www.vpvp.gov.lv/lv/strategiskais-ivn/atzini>, ar kuru iespējams iepazīties ikvienam interesantam. Papildinātais Vides pārskats pieejams Alūksnes novada pašvaldībā.

3. Esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

3.1. Dabas resursi

Alūksnes novads ir bagāts gan ar meža zemēm, lauksaimniecībā izmantojamām zemēm, ūdeņu resursiem un aizsargājamām dabas vērtībām. Alūksnes novada attīstības dokumentos paredzēts saglabāt esošos resursus un attīstīt to izmantošanu, paredzot attiecīgos zonējumus teritorijas plānojumā un to izmantošanu teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

Tā kā Teritorijas plānojuma esošās situācijas aprakstā ir sniegta izsmeļoša informācija par dabas resursiem (derīgie izrakteņi), lauksaimniecības zemju izmantošanu (meliorēto teritoriju apsekojums, latvāņu teritoriju identificēšana), meža zemju un resursu atspoguļojums, Vides pārskatā netiek dublēta šī informācija, bet atbilstoši vērtēta šo resursu plānotā izmantošana un apsaimniekošana, uzmanību pievēršot teritorijām, to plānotajai izmantošanai un iespējamajiem vides riskiem un sabalansētībai attiecībā uz īpaši aizsargājamām dabas un kultūras vērtībām novadā.

Attiecībā uz derīgo izrakteņu teritorijām Alūksnes novada teritorijas plānojumā atsevišķi tiek noteiktas teritorijas derīgo izrakteņu ieguvei un pirmapstrādei (R1) – tās ir esošo karjeru un plānoto karjeru, kam veikta iepriekšējā izpēte, teritorijas. Šīs teritorijas izmantojamās karjeru izstrādes mērķiem – zemes dzīļu ieguvei. Grafiskajā daļā šīs teritorijas iezīmētas violetā krāsā ar indeksu R1. Apbūves noteikumi paredz, ka derīgo izrakteņu ieguvei varēs uzsākt arī lauksaimniecības vai mežsaimniecības teritorijās, ja ir notikuši izpētes darbi un konstatēti to krājumi, ievērojot visas ar zemes dzīļu izmantošanu saistītās normatīvajos aktos noteiktās prasības un Apbūves noteikumos noteiktos izņēmumus. Līdz ieguves uzsākšanai teritorijas izmantojamās lauksaimniecības vai mežsaimniecības vajadzībām.

Teritorijas plānojumā noteiktas 41 teritorija 710,3ha platībā:

1.tabula. **Derīgo izrakteņu ieguves (R1) teritorijas Alūksnes novadā**

Nr.p.k.	Administratīvā teritorija	R1 aizņemtās teritorijas (skaits)	R1 aizņemtās teritoriju platības (ha)	Derīgo izrakteņu ieguves teritoriju platības spēkā esošajos teritorijas plānojumos (ha)
1.	Alsviķu pagasts	11	39,8	13,5
2.	Annas pagasts	5	34,6	28,2
3.	Jaunalūksnes pagasts	4	16,1	6,3
4.	Jaunannas pagasts	1	5	5
5.	Liepnas pagasts	2	272	40,7
6.	Mārupes pagasts	4	180,9	95,5
7.	Pededzes pagasts	1	8,3	8,3
8.	Vecclaicenes pagasts	4	17,5	-
9.	Zeltiņu pagasts	2	2,1	0,9
10.	Ziemera pagasts	6	49,9	49,9
	Kopā	41	629,2	248,3

Datu avots: Alūksnes novada teritorijas plānojuma materiāls.

Vislielākās derīgo izrakteņu ieguves teritorijas ir Mārupes un Liepnas pagastos, kur notiek kūdras ieguve, un 2011.gadā noslēgts zemes nomas līgums ar akciju sabiedrību „Latvijas valsts meži” par papildus platības iznomāšanu derīgo izrakteņu (kūdras) ieguvei.

Teritorijas plānojuma izstrādes laikā saņemti zemes īpašnieku iesniegumi ar vēlmi savā teritorijā uzsākt derīgo izrakteņu ieguvi, jo pēc zemes gabalu izpēti, tajos konstatēti derīgo izrakteņu krājumi. Jaunas R1 teritorijas, salīdzinot ar spēkā esošajiem pagastu teritorijas plānojumiem, noteiktas Alsviķu, Jaunalūksnes, Zeltiņu un Vecclaicenes pagastos, derīgo izrakteņu ieguves teritoriju aizņemtās platības palielinātas Annas pagastā. Derīgo izrakteņu ieguves uzsākšanā un izstrādē jāievēro likuma „Par zemes dzīlēm”, likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.300 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)”, kā arī citu tam pakārtoto normatīvi aktu prasības.

Atjaunojamie energoresursi un izmantošana resursi/ alternatīvā enerģija

• Mazie HES

Vēl 19.-20. gadsimtu mijā novada teritorijā bija 6 darbojošās ūdensdzirnavas un 5 hidroelektrostacijas (uz Pededzes upes 3 un Vaidavas upes 2).¹

Alūksnes novadā pašlaik darbojas Karvas HES uz Vaidavas upes un Jaunannas HES uz Pededzes upes. Jaunu HES izveidošanu uz Vaidavas un Pededzes upēm aizliedz normatīvie akti ar 2002.gada 15.janvāra Ministru kabineta noteikumiem Nr.27 „Noteikumi

¹ Alūksnes novada attīstības programma 2011.-2017.

par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus”.

HES būvniecība kā darbība ir iekļauta likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" pielikumā, kurai veicams ietekmes uz vidi novērtējums normatīvo aktu noteiktajā kārtībā, kas paredz arī sabiedrisko apspriešanu. Uz Vides pārskata izstrādes brīdi Valsts vides dienesta Madonas reģionālā pārvalde ir izsniegusi tehniskos noteikumus mazās HES būvniecībai uz Pededzes upes.

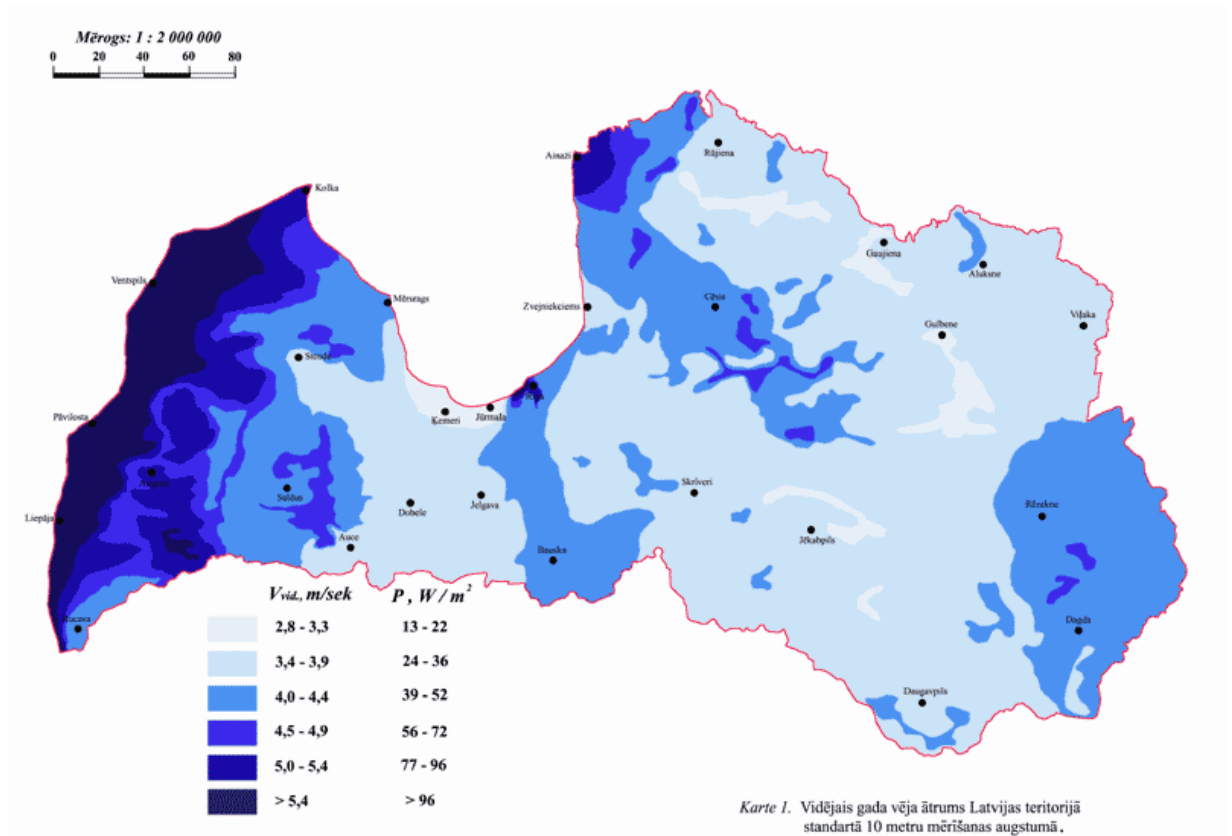
Abiem HES noteikta drošības aizsargjosla, kuras platums ir 20m no dambja krasta līnijas. Abi HES tiek attēloti plānojuma Grafiskajā daļā.

Vēja enerģija ir viena no nozīmīgākajiem atjaunojamiem energoresursiem Latvijā. Vēja elektrostacijas atļauts uzstādīt tikai saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, tai skaitā likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumiem Nr.83 „Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi”, Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumiem Nr.91 „Kārtība, kādā reģionālā vides pārvalde izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums”, kā arī Aizsargjoslu likums. Savukārt likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 2.pielikums nosaka darbības, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums. Tāds ir nepieciešams vēja elektrostaciju būvniecībai, ja būves augstums pārsniedz 20 metrus.

Novadā valdošie ir DR un R vēji. Vējš mērīts 10 m augstumā un Alūksnes novada teritorijā vidēji gadā vēja ātrums ir 3,4 – 3,9 m/sek. Vasarā bieži ir negaisi ar vēja ātrumu līdz 18 m/s. Lielākie vēja ātrumi raksturīgi Alūksnes augstienei. Bezvējš visbiežāk vērojams novada austrumu daļā, bet visretāk - rietumu un centrālajā daļā. Visvairāk dienu ar stipru vēju (no 20 līdz 30 dienām gadā) ir novada austrumu daļā, bet vismazāk (mazāk par 20 dienām) novada rietumu un centrālajā daļā. Vislielākais spiediena gradients, t.i., vislielākās atmosfēras spiediena izmaiņas novērojamas novada austrumu daļā, tādēļ tieši austrumu daļā visbiežāk ir bezvējš un vislielākais dienu skaits ar stipru vēju.²

Alūksnes novadā pašlaik netiek plānota vēja ģeneratoru parku izvietošana. Apbūves noteikumos tiek iestrādātas prasības vēja ģeneratoru uzstādīšanai un izvietošanai.

² Alūksnes novada attīstības programma 2011.-2017.

1.attēls. Vidējais gada vēja ātrums Latvijas teritorijā standartā 10 metru mērīšanas augstumā

Datu avots: www.windenergy.lv

Nemot vērā vēju karti, pastāv iespēja uzstādīt mazākas jaudas vēja ģeneratorus mājāsaimniecības vajadzībām. Realizējot vēja ģeneratoru ideju, jāņem vērā, ka ir vairākas iespējamās ietekmes, kuras ir saistītas gan ar vēja ģeneratoru uzstādīšanu gan ekspluatāciju. Trokšņa un vibrācijas ietekme ir būtiska, īpaši tad, ja atrodas tuvu dzīvojamām mājām (izņemot, ja tiek uzstādīti mazas jaudas ģeneratori pie mājāsaimniecībām). Pamatprasības vides trokšņa novērtēšanai un samazināšanai ir noteiktas likumā „Par piesārņojumu”, bet plašāk tās definētas Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumos Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība", kas nosaka trokšņa rādītājus un to piemērošanas kārtību, trokšņa novērtēšanas metodes un prasības trokšņa kartēšanai un mērījumiem.

Trokšņa rādītāju piemērošanas kārtība un trokšņa rādītāju novērtēšanas metodes noteiktas šo noteikumu 1. pielikumā. 2. pielikumā noteikti trokšņa robežlielumi teritorijās ar dažādu lietošanas funkciju. Veicot sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu vai ietekmes uz vidi izvērtējumu, tiek vērtēts gan trokšnis, gan vibrācija un šo lielumu ietekme uz tuvējo māju iedzīvotājiem. Pēc pētījumiem secināms, ka nebūtu vēlams izvietot vēja ģeneratorus tuvāk par 700-800m no viensētām, ciemiem, sabiedriskām ēkām (skolas, bērnudārzi). Vēl viena no būtiskām ietekmēm ir tā dēvētā „zibsnīšana”, ko rada vēja ģeneratoru spārni saulainā un daļēji mākoņainā laikā, veidojot ritmiska rakstura ēnu zibēšanu, kas ilgtermiņā kaitē cilvēka veselībai. Jo tuvāk vēja ģeneratori atrodas dzīvojamām mājām, jo šī ietekme ir izteiktāka. Šī ietekme var izpausties vismaz 500 m attālumā no vēja ģeneratora stacijas.

Vēja ģeneratoru izvietošana atstāj ietekmi arī uz ainavu, kas tiek papildināta ar šo objektu ilgtermiņā. Līdz ar to, ietekme uz ainavu, jo īpaši tās vizuālajiem aspektiem, ir viens no svarīgākajiem jautājumiem, kurus vērtē vēja elektrostaciju plānošanas posmā. Ņemot vērā faktu, ka Alūksnes novadā atrodas izteikti ainaviskas teritorijas, šis apstāklis jāņem vērā plānojot vai atļaujot izvietot lielos vēja ģeneratorus vai vēja ģeneratoru grupas, kā arī ĪADT jāizvērtē vēja ģeneratoru ietekme uz lokālo ainavu un dabas vērtībām. Novērtējot vēja elektrostacijas vai vēja parku ietekmi uz ainavu, jāpieņem, ka vēja ģeneratori var tikt vizuāli uztverti attiecībā pret kopējo ainavu līdz pat 10 km lielā attālumā. Atsevišķos gadījumos šis attālums var būt arī lielāks.

Tā kā Alūksnes novadā atrodas AAA „Veclaicene”, tad attiecībā uz vēja ģeneratoru izvietošana šajā teritorijā, jāņem vērā Ministru kabineta 2010.gada 31.marta noteikumu Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 32.5.punkts, kurā minēts, ka bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas nedrīkst *„uzstādīt vēja elektrostacijas, kuru darba rata diametrs ir lielāks par pieciem metriem vai augstākais punkts pārsniedz 30 metru augstumu”*.

Vēja elektrostacijām un vēja parkiem ir pierādīta arī ietekme uz bioloģisko daudzveidību. Tā, galvenokārt, izpaužas kā ietekme uz putniem, sīkspārņiem un pazemes ūdens režīma izmaiņu rezultātā arī uz tuvumā esošajiem biotopiem. Vēja elektrostacija vai vēja parks var radīt arī pastāvīgu vai sezonālu traucējumu putniem, kas tuvumā esošajās dzīvotnēs barojas vai ligzdo. Pētījumi apliecina, ka vēja elektrostacijas traucē putnus to dzīvotnēs 300 m rādiusā ap staciju ligzdošanas sezonā un 800 m rādiusā - pārējā laikā. Īpaša uzmanība jāpievērš iespējamajai ietekmei uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (Natura 2000). Kārtību, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, ja paredzētās darbības īstenošanai nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, nosaka Ministru Kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumi Nr. 300 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)”. Var pieņemt, ka ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju novērtējums ir jāveic pilnā apjomā, ja:

- vēja elektrostaciju vai vēja parku paredzēts izvietot tuvāk nekā 2 km no jebkuras Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000),
- vēja elektrostaciju vai vēja parku paredzēts izvietot tuvāk nekā 10 km no Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000), kuras izveidošanas mērķi ietver putnu vai sīkspārņu sugu aizsardzību.³

Vēja ģeneratori ir paaugstināta riska objekti, kas var radīt draudus videi, cilvēka dzīvībai, veselībai vai īpašumam. Līdz ar to šiem objektiem Aizsargjoslu likumā ir noteikta drošības aizsargjosla, kuras galvenais uzdevums ir nodrošināt vides un cilvēku drošību šo objektu ekspluatācijas laikā un iespējamo avāriju gadījumā, kā arī pašu objektu un to tuvumā esošo objektu drošību. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 321. pantu vēja ģeneratoriem, kuru jauda ir lielāka par 20 kilovatiem, drošības aizsargjoslas platums ir 1,5 reizes lielāks, nekā vēja ģeneratoru maksimālais augstums. Aizsargjoslā aizliegts būvēt jaunas dzīvojamās mājas vai esošās ēkas rekonstruēt par dzīvojamām mājām, būvēt jaunas ēkas un būves, kas var traucēt vēja ģeneratora darbību, vai esošās ēkas rekonstruēt tā, ka tās traucē vēja ģeneratora darbību, kā arī aizliegts atvērt izglītības iestādes, ierīkot spēļu laukumus un atpūtas zonas, rīkot publiskus pasākumus un izvietot degvielas uzpildes stacijas, naftas, naftas produktu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu glabātavas. Rekomendējams papildus izvērtēt vēja elektrostaciju novietojumu attiecībā pret ceļiem,

³ Vadlīnijas vēja elektrostaciju ietekmes uz vidi novērtējumam un rekomendācijas prasībām vēja elektrostaciju būvniecībai

dzelzceļu un citiem infrastruktūras objektiem. Lai arī vēja elektrostacijas tiek projektētas kā drošas un stabilas konstrukcijas, minimālam pieļaujamam attālumam no vēja elektrostacijas līdz nozīmīgam infrastruktūras objektam būtu jābūt vismaz 1,1 reizes lielākam nekā vēja ģeneratoru maksimālais augstums.

- **Biomasa enerģija.** Biomasa ir organiskas izcelsmes resurss, kura enerģija ķīmiskās pārveides rezultātā tiek pārvērsta siltuma, mehāniskajā un elektriskajā enerģijā. Biomasa tiek izmantota siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijas ciklā, tikai siltumenerģijas ražošanai un biodīzeļa ražošanai. Koģenerācija siltumenerģijas ražošanai ir uzskatāms par efektīvāku un videi draudzīgāku procesu salīdzinājumā ar siltuma un elektriskās enerģijas ražošanu atsevišķos procesos. No ietekmes uz vidi viedokļa, neviennozīmīgi vērtējamas koģenerācijas stacijas, kurās par kurināmo tiek izmantota biogāze, to darbībai ir arī pozitīvie aspekti, ja biogāzes ražotnēs izmanto lielo fermu atkritumus (putnu un dzīvnieku mēslus), tajā pašā laikā intensīva enerģētisko augu kultūru audzēšana biogāzes staciju vajadzībām ar minerālmēslu un pesticīdu izmantošanu lielos apjomos var radīt virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojumu. Šī iemesla dēļ biogāzes staciju—būvniecības un ekspluatācijas ietekmes jāizvērtē jau pirms lēmuma pieņemšanas par tās celtniecības uzsākšanas. Paredzot biogāzes stacijas būvniecību, jāizvērtē tās atrašanās vieta (nav vēlams tuvu apdzīvotām vietām, jo paredzētā transporta plūsma var traucēt un izraisīt diskomfortu tuvumā dzīvojošajiem iedzīvotājiem), izejvielu transportēšanas attālumi un veidi. Tāpat ar biogāzes darbību ir saistītas ietekmes, kas rodas tās darbības laikā: smaku traucējumi, digestāta apjomi un tā apsaimniekošana. Jau izstrādājot biogāzes stacijas būvniecības projektu, tiek plānota izejvielu aprīte, transportēšana, digestāta daudzums un tā izmantošanas iespējas. Pašvaldībai, izsniedzot arhitektūras un plānošanas uzdevumu, jānosaka virkne prasību gan attiecībā uz izejvielu un digestāta transportēšanas veidiem, gan smaku samazinošiem pasākumiem, ņemot vērā tuvākās apkārtnes iedzīvotāju blīvumu un transportēšanas iespējas. Pašvaldībai, nepieciešamības gadījumā, jāparedz nosacījumu izvirzīšana uzņēmējam, kas palīdzētu samazināt iespējamās ietekmes uz vidi un novada iedzīvotājiem.

Tāpat, pirms paredzētās darbības uzsākšanas, jāsaņem reģionālās vides pārvaldes atļauja, tehniskie noteikumi un vajadzības gadījumā, arī sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums, ja tāds būs nepieciešams.

- **Saules enerģijas** galvenā priekšrocība ir tā, ka tā ir pieejama visur, tāpēc nav vajadzības tērēt kurināmo, kas piesārņo gaisu ar izplūdes gāzēm. Šis enerģijas veids pagaidām tiek maz pielietots, īpaši privātajā sektorā.

Latvijā saules enerģiju visvairāk iespējams izmantot no aprīļa pēdējās dekādes līdz septembra pirmajai dekādei. Fizikālās enerģētikas institūta pētījumi liecina, ka Latvijā Vidzemes un Latgales reģionos saules radiācijas enerģiju var izmantot 1700 stundas gadā. To var izmantot gan siltuma (saules kolektori), gan elektrības ražošanai (saules baterijas). Saules enerģijas izmantošanas iekārtu lielās izmaksas šobrīd nenodrošina konkurētspēju citu enerģijas veidu vidū. Inovatīvas tehnoloģijas nākotnē nodrošinās šī atjaunojamā enerģijas ražošanas veida izplatību. Lielākas iespējas saules enerģijas praktiskai izmantošanai šobrīd ir saistāmas ar saules kolektoriem, kuri papildina citu siltumapgādes veidu. Saules kolektorus ir izdevīgi uzstādīt, ja vasarā ir augsts karstā ūdens patēriņš (dzīvojamās ēkās, slimnīcās, viesnīcās u.c.), projektējot jaunas būves un renovējot esošās siltumapgādes sistēmas.⁴

Saules enerģija Latvijā pašlaik nevar konkurēt ar citiem enerģijas veidiem augsto izmaksu dēļ (pašreizējās siltuma enerģijas cenas, salīdzinot ar saules enerģijas izmantošanas

⁴ Alūksnes novada attīstības programma 2011.-2017.

iekārtām, ir 2,5-3 reizes mazākas), tomēr saules enerģijas resursi Latvijā ir pietiekami tās praktiskai izmantošanai. Saules enerģija nepiesārņo dabu. 20 gadu laikā 1 m² saules kolektoru novērš līdz 3 t CO₂ kaitīgo izmešu. Alūksnes novada teritorijas plānojums pieļauj saules enerģijas izmantošanu, kas atrunāti teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

3.2. Gaisa kvalitāte

Alūksnes novadā nav lielu rūpniecisku objektu vai uzņēmumu, kas radītu būtisku piesārņojumu un ietekmētu gaisa kvalitāti. Darbojas katlu mājas, kuru piesārņojums vērtējams kā lokāls un neietekmē iedzīvotāju vides kvalitāti.

Alūksnes novadu šķērso starptautiskas nozīmes automaģistrāle A2 - Rīga – Sigulda - Igaunijas robeža, 7 reģionālas nozīmes autoceļi, kas rada gaisa piesārņojumu autoceļu tiešā tuvumā. Teritorijas plānojumā noteiktas aizsargjoslas gar valsts un pašvaldību autoceļiem, līdz ar to darbības realizējamās Aizsargjoslu likumā noteiktajā kārtībā.

Gaisa kvalitāti ietekmē arī novada autoceļu kvalitāte un segums. Gaisa piesārņojums var palielināties ceļu būves/rekonstrukcijas vai objektu būvniecības/rekonstrukcijas laikā.

LVGMC datu bāzē „*Gaiss -2*” reģistrētas 5 B kategorijas atļaujas piesārņojošai darbībai un 7 C kategorijas atļaujas. Pārsvārā tās ir katlu mājas, ar kokapstrādi saistīti uzņēmumi un mazās ražotnes. Zeltiņu pagastā darbojas kokogļu ražotne, saskaņā ar „*Gaiss-2*” datu bāzi, ražotne darbojas atbilstoši normatīviem un gaisa kvalitāti būtiski nepasliktina. Kokogļu ražotne noteikta kā rūpnieciskā riska teritorija – ugunsgrēka gadījumā radot ugunsgrēka draudus apkārt esošajam mežu masīvam.

Vides pārskata izstrādes brīdī ir iesniegti dokumenti piesārņojošas darbība saņemšanai kokogļu ražotnei. Saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, paredzētajai darbībai tiek veikts sākotnējais vai ietekmes uz vidi izvērtējums. Kokogļu ražotnes ietekme uz apkārtējo vidi tiek analizēta ietekmes uz vidi izvērtējuma laikā, kurā izstrādātajam jāizstrādā vairāki alternatīvi varanti ražotnes darbībai. Jāizvērtē iespējamās summārās ietekmes (troksnis, putekļi, gaisa kvalitāte, kravas transporta kustība u.c.) un ietekmju samazināšanai iespējams izstrādāt vides samazināšanas pasākumu kopumu (sadarbībā ar VVD), kas iekļaujami gan saistošajos noteikumos, gan citos pašvaldības dokumentos. Likumdošana nosaka, ka ietekmes uz vidi izvērtējuma laikā tiek rīkota sabiedriskā apspriešana un sabiedriskās apspriešanas sapulce, kuras laikā iedzīvotāji un pašvaldība var uzdot izstrādātājiem interesējošos jautājumus un arī rakstveidā izteikt viedokli par paredzēto ražotni. Pamatojoties uz iedzīvotāju negatīvo attieksmi pret plānotās kokogļu ražotnes izvietojumu Alūksnes pilsētā, ierosinātāji atteicās no šīs ieceres un tiek meklēta cita piemērotāka teritorija citos novados.

Teritorijās, kurās ir un tiks izvietoti liela apjoma ražošanas uzņēmumi (kokogļu ražotne u.c.), būtu jāveic regulārs gaisa monitorings, īpaši, ja tuvumā atrodas apdzīvotas vietas. Minētie ražošanas uzņēmumi jāiekļauj arī regulārajās monitoringa atskaitēs, kā arī iedzīvotāju sūdzību gadījumos šo uzņēmumu kontrolei jāpievērš pastiprināta uzmanība.

Vides pielikuma kartoshēmā „Alūksnes novada vides riska teritorijas un objekti” tiek norādīta A2 (E77) automaģistrāle, kas ir arī bīstamo kravu pārvadājumu maršruts, kas nozīmē ne tikai gaisa piesārņojumu, bet arī iespējamu grunts piesārņojumu, sprādzienbīstamību avārijas gadījumos. Šī maģistrāle šķērso novada Z daļu, kas avārijas situācijā ietekmētu nelielu teritorijas daļu, un ir vērtējama kā tiešās ietekmes konkrētā teritorijā un nav vērtējama kā plaša mēroga. Attīstot nākotnē teritorijas ap riska objektiem

jāizvērtē attālums un jāattīsta atbilstoši ražošanas, rūpnieciska, darījuma rakstura teritorijas u.c., neplānojot dzīvojamo apbūvi. Automaģistrāle neskar apdzīvotas vietas, ciemus.

Gaisa kvalitāti ietekmē ne tikai automaģistrāles, ražotnes, katlu mājas, bet arī liellopu, cūku, vistu kompleksi, īpaši, ja šie objekti atrodas tuvu apdzīvotām vietām. Lielajiem kompleksiem tiek veikts sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums, kā to nosaka likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un veikta sabiedriskā apspriešana, kuras laikā iedzīvotāji var izteikt viedokli par kompleksa ieceri un būvniecību. Arī sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma laikā tiek veikts iespējamo ietekmju izvērtējums (iespējamie gaisa piesārņojuma veidi un avoti, troksnis, putekļi u.c.) un ietekme uz tuvākajām viensētām/ciemiem un tehniskajos noteikumos/ piesārņojošās darbības atļaujā iestrādātas prasības šīs darbības veikšanai. Īpaši uzmanība jāpievērš jaunajām būvniecības iecerēm (lopkopības kompleksi, biogāzes ražotne u.c.), ja tās plānotas jau esošas apbūves tuvumā, jo pēc būvniecības pabeigšanas kompleksa darbības laikā var pasliktināties tuvējo iedzīvotāju vides kvalitāte (transporta plūsmas palielināšanās, pie noteikta vēja virziena trokšņa, smaku izplatība u.c. ietekmes). Par būvniecības iecerēm jāinformē blakus esošie zemes īpašnieki, jārīko sabiedriskā apspriešana, kuras laikā jāinformē par paredzētajām darbībām un iespējamām ietekmēm.

Secinājumi:

- Alūksnes novadā nav lielu stacionāro piesārņojuma avotu, kas ietekmētu gaisa kvalitāti;
- TIAN tiek noteiktas prasības jaunu ražošanas objektu, katlu māju u.c. izveidei attiecīgi saņemot reģionālās Vides pārvaldes tehniskos noteikumus vai atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai;
- monitoringa atskaitēs iekļaujamās atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai (kategorija, skaits un izvietojums), kas ļautu ilgtermiņā spriest par vides kvalitātes attīstības dinamiku un kvalitāti;
- gaisa kvalitāti ietekmē arī mežu degšana vasaras sausajā periodā, īpaši, ja tie ir purvi vai meži tuvu apdzīvotām vietām. Teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā tiek uzrādītas ugunsbīstamo mežu teritorijas.

Teritorijas plānojumā noteiktais:

- Teritorijas plānojumā tiek noteiktas Ražošanas teritorijas (R; R1) un to izmantošanas kārtība, kā arī paredzēts saņemt tehniskos noteikumus no reģionālās vides pārvaldes, un nepieciešamības gadījumā atbilstoši likumam „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” veikt paredzētās darbības sākotnējo izvērtējumu.
- TIAN tiek noteiktas prasības derīgo izrakteņu ieguvei, kā arī teritorijas, kurās to drīkst veikt, izvirzot arī nosacījumus pirms to izstrādes.

Ieteikums:

- tā kā gaisa kvalitāti ietekmē arī derīgo izrakteņu ieguve un transportēšana, pašvaldībai pastāv iespēja, izvērtējot ieguves apjomus, paredzētajai darbībai pieprasīt sabiedrisko apspriešanu, trokšņu karšu izstrādāšanu, kā arī pasākumus nelabvēlīgo ietekmju (trokšņa, putekļu) samazināšanai.

3.3. Virszemes ūdeņu kvalitāte

Alūksnes novads ir bagāts ar ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kurām ir neaizvietoājama ainaviskā vērtība un būtisks rekreācijas resurss. Alūksnes novada ūdeņu teritorijas ietilpst Daugavas upju baseinā, Gaujas upju baseinā un Veļikajas upju baseinā. Daugavas baseinā nozīmīgākā ir Pededze ar lielākajām pietekām: Akaviņu, Alūksni, Igrīvi, Ievedni, Papparzi, Virguļicu. Gaujas baseina ūdensteces veido Vaidava ar lielākajām pietekām – Raudupi, Dzilnupi, Cekuļupīti un Melnupe ar lielākajām pietekām Medņupi, Blīgzi, Dzirnāvupīti. Veļikajas baseina ūdensteces ir Kūdupe ar pieteku Bērzupīti un Liepna ar pieteku Vorubku.

Alūksnes novadā ir 124 ezeri, kas lielāki par 1ha. Novada teritorijā ir 6 publiskie ūdeņi, tai skaitā 1 upe (28.01.1937. likuma „Civillikums” I pielikums 22.02.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.10.2010.likumu, kas stājas spēkā 01.02.2011.) (skat. 1.tabulu)

1.tabula. Publiskie ūdeņi

Nr.p.k.	Ezera, upes nosaukums	Platība, ha	Pagasts
1.	Alūksnes ezers	1543,7	Alūksnes pilsēta Jaunalūksnes pagasts
2.	Ilgāja ezers (Latvijas daļa)	8,7	Vecclaicenes pagasts
3.	Indzera ezers	145,3	Alsviķu pagasts
4.	Sudalezers (daļa Gulbenes novadā)	182,3	Zeltiņu pagasts
5.	Vaidavas ezers	23,3	Ziemera pagasts
6.	Muratu ezers (Latvijas daļa)	11,2	Ziemera pagasts
7.	Pededzes upe no Alūksnes ietekas līdz ietekai Aiviekstē	54,18	Mārupes pagasts Malienas pagasts Jaunannas pagasts

Datu avots: Civillikuma I pielikums

Saskaņā ar Zvejniecības likumu novada teritorijā esošajos publiskajos ezeros zvejas tiesības pieder valstij. Novadā ir ezeri, kuri nav publiskie ūdeņi, bet tajos zvejas tiesības pieder valstij.

Ezeru saraksts, kuros zvejas tiesības pieder valstij (28.01.1937. Civillikuma II pielikums 14.05.1998. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.09.1998. un 12.12.2002. likumu un kas stājas spēkā 01.01.2003.) (skat. 2.tabulu).

2.tabula. Ezeri, kuros zvejas tiesības pieder valstij

Nr.p.k.	Ezera nosaukums	Platība, ha	Pagasts
1.	Ķiploku ezers	25,2	Zeltiņu pagasts
2.	Pātraža ezers	31,0	Zeltiņu pagasts
3.	Lūkumīša ezers	51,9	Mārkalnes pagasts
4.	Grundu ezers	48,9	Mārupes pagasts
5.	Pullana ezers	17,8	Alsviķu pagasts
6.	Raipala ezers	36,1	Vecclaicenes pagasts

Datu avots: Civillikuma I pielikums

2009.gadā ir izstrādāts Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam un Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam. Tie sniedz ieskatu vides problēmu cēloņos un sniedz risinājumus labas vides kvalitātes sasniegšanai. Kopumā Alūksnes novadā ūdensteču un ūdenstilpju ekoloģiskais stāvoklis novērtēts kā „labs”, Alūksnes ezeram, kā „vidējs” Melnupei Alsviķu pagasta teritorijā, kā „slikts”, Vaidavas ezeram, kā „augsts” Pededzes upei.

Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plānā 2010.-2015.gadam atzīmēts, ka Alūksnes novada teritorijā ar sliktu ekoloģisko un ķīmisko kvalitāti novērtēts Vaidavas ezers Ziemeļraja pagastā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumiem Nr.118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”, Pededze, Vaidava (no Alūksnes-Māriņkalna ceļa tilta līdz grīvai) un Alūksnes ezers ir noteikti kā lašveidīgo zivju resursu prioritārie ūdeņi, bet Melnupe par karpveidīgo zivju resursu prioritārajiem ūdeņiem.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2002.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.27 „Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus” noteikts, ka Alūksnes novadā šādas upes ir Melnupe, Vaidava, Liepna, Alūksne, Virguļica, Pāpārde, Pededze.

Lai samazinātu ūdeņu piesārņojumu, lauksaimniekiem jāievēro Ministru kabineta 2011.gada 11.janvāra noteikumi Nr.33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”. Jāievēro noteiktie ierobežojumi, kas noteikti Aizsargjoslu likumā, attiecībā uz paredzētajām darbībām upju u.c. virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās.

Alūksnes novadā nav Veselības inspekcijas peldvietu ūdens kvalitātes sistēmā iekļautu peldvietu. Pašlaik pašvaldības aģentūras „ALJA” pārziņā atrodas 4 peldvietas: Alūksnes pilsētā - Pilssalā, pie Vējiņa, Šūpalās un pie Melnuma.⁵

Tāpat virszemes ūdens ekoloģisko stāvokli ietekmē ūdensobjekta tuvumā esošā lauksaimnieciskā darbība, lopkopība, piesārņotas vietas u.c. saimnieciska rakstura darbības. Alūksnes novada Teritorijas plānojumā paredzētā ūdenssaimniecības infrastruktūra sakārtošana, izveide un pieslēgumu nodrošinājums ciemos, nodrošina kvalitatīvu notekūdeņu apsaimniekošanu un samazina slodzi uz apkārtējo vidi un nepasliktina virszemes ūdensobjekta kvalitāti. Virszemes ūdeņu kvalitāti nodrošina reģionālas vides pārvaldes izsniegtie tehniskie noteikumi, kuros tiek paredzēti pasākumi vides kvalitātes nodrošināšanai, tāpat saimnieciskos ierobežojumus nosaka Aizsargjoslu likums.

Virszemes ūdeņu kvalitāti ietekmē arī to tuvumā veiktās būvnieciska rakstura darbības. (Infrastruktūras izbūves, tilti, ielas, u.c.), kas rada tiešus draudus virszemes ūdeņu kvalitātei, ja netiek ievērotas prasības attiecībā uz vides iespējamo piesārņojumu. Līdz ar to pašvaldība, izsniedzot arhitektūras un plānošanas uzdevumu, papildus var noteikt vidi saudzējošas/mazāk piesārņojošas darbības/pasākumus, ja tādi ir nepieciešami.

Viena no jaunākajām tendencēm ir zivju akvakultūru audzēšana dīķos, jūrās un upēs. Attiecībā uz akvakultūras audzēšanu caurplūdes režīmā, tad audzēšanas sistēmas ūdeni iegūst un novada nepārtraukti. Negatīvā vides ietekme saistīta ar to, ka piesārņoti notekūdeņi, kuru sastāvā ir gan bioloģiskais piesārņotājs (zivju barības paliekas, fekālās masas un dūņas), gan dažādu ķīmikāliju, medikamentu daļiņas, izraisa skābekļa trūkumu vidē un palielina vispārējo piesārņojumu iekšējos ūdeņos. Lielie zivju turēšanas blīvumi palielina inficēšanās risku ar dažādām slimībām, kas caur neattīrītiem notekūdeņiem var nonākt apkārtējā vidē. Arī zivju labturības prasību ievērošana ir būtiskākais solis zivju veselības nodrošināšanā un kvalitatīvas akvakultūras produkcijas iegūšanā. Viens no slimību ieviešanas ceļiem ir jaunu zivju sugu ieviešana Latvijā. Kopā ar jaunām zivīm var ievest arī jaunas slimības, un kā aktuālāko šobrīd var minēt Koi karpu vīrusu. Jebkura jauna slimība var nodarīt nozīmīgu kaitējumu akvakultūrai un nonākot vidē rada arī potenciālus draudus savvaļas ūdensdzīvniekiem. Latvijas dabai bīstamas ir arī ievestās zivju sugas, kas tiek audzētas akvakultūrā: amūrs, platpieris u.c. Lai gan pastāv uzskats, ka šīs sugas savvaļā

⁵ Alūksnes novada Teritorijas plānojums 2015.-2027.gadam.

Latvijas apstākļos nevairojas, tomēr var attīstīties zivju līnijas, kas spēj pielāgoties vietējiem apstākļiem un izspiest no biocenozēm vietējās sugas.⁶

Secinājumi:

- virszemes ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti apdraud piesārņotu vietu, rūpniecisku objektu u.c. piesārņojošu objektu atrašanās vai nu tuvu ūdensobjektam vai arī to atrašanās aizsargjoslā, kā arī punktveida piesārņojums ūdensobjekta tiešā tuvumā;
- Teritorijas plānojumā netiek paredzēta jauna apbūve applūstošās zonās, vai rūpniecisko zonu izvietojums upju, ezeru aizsargjoslās;
- TIAN applūstošās teritorijas ar 10% plūdu iespējamību (uzrādītas kartoshēmā „Alūksnes novada vides riska teritorijas un objekti”) Alūksnes novadā noteiktas kā būvniecībai nelabvēlīgas teritorijas, tās apsaimniekojamas atbilstoši funkcionālajā zonā noteiktajam teritorijas izmantošanas veidam, tiktāl, cik tas nav pretrunā Aizsargjoslu likumā noteiktajam;
- Teritorijas plānojuma TIAN tiek paredzēts pirms darbības uzsākšanas sakārtot un rekultivēt piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas, kas arī samazina iespējamu vides piesārņojumu.

Teritorijas plānojumā noteiktais:

- esošās publiskās peldvietas tiek atzīmētas teritorijas plānojumā;
- virszemes ūdensobjektiem (upēm, ezeriem) tiek noteiktas un grafiskajā materiālā atzīmētas aizsargjoslas;
- Grafiskās daļas kartēs attēlotas applūstošās teritorijas ar applūduma atkārtotās biežumu vismaz reizi desmit gados pēc dabā konstatējamām regulāra applūduma pazīmēm un iedzīvotāju novērojumiem

Ieteikums:

- aktuāla problēma ir ķīmisko preparātu izmantošana apkarojot invazīvās sugas (latvāņi), īpaši ja tas notiek upju un ezeru aizsargjoslās, līdz ar to jāizvērtē paredzētie darbi šajās zonās, konsultējoties ar reģionālo vides pārvaldi par labākās un mazāk kaitīgākās tehnoloģijas izmantošanu.

3.4. Pazemes ūdeņu un dzeramā ūdens kvalitāte

Centralizēta ūdensvada un kanalizācijas sistēmas ir visos novada administratīvajos centros. Detāls ūdensapgādes apraksts izklāstīts Teritorijas plānojumā sadaļā „Pazemes ūdeņi” un „Ūdensapgāde”.

Cienu teritorijās ūdensapgādes sistēmas izbūvētas 70-80-tajos gados, sistēmas ir novecojušas un nevar nodrošināt kvalitatīva dzeramā ūdens padevi patērētājiem.

Alūksnes novadā tiek veikta ūdenssaimniecības tīklu rekonstrukcija. 2013.gadā nodoti ekspluatācijā ūdensvada un kanalizācijas tīkli Kolbergī, Jaunannas ciemā, Annas ciemā, Kornetu ciemā. 2014.gadā uzsākti projektēšanas darbi esošo tīklu rekonstrukcijai Jaunzemu ciemā, Alsviķu un Strautiņu ciemos, Mārkalnes ciemā, Jaunlaicenes ciemā, Pededzes ciemā. Kopumā, situācijā pēc projektu īstenošanas, ūdenssaimniecības nozarei

⁶ Pamatnostādnes „Akvakultūras daudzgadu stratēģiskais plāns 2014. - 2020.gadam”, Vides pārskats

būs labvēlīga ietekme uz ciemu fizisko un antropogēno vidi. Pašlaik pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrā esošajām ziņām Alūksnes novada teritorijā ir ierīkoti 233 artēziskie urbumi, tai skaitā 80 urbumi netiek izmantoti, pārsvarā tie atrodas padomju laikā celto fermu un citu objektu teritorijās, teritorijas ir pamestas, būves pārvērtušās par graustiem. Lai novērstu potenciālu piesārņojuma iefiltrēšanos pazemes ūdeņu slāņos, nepieciešams veikt urbumu tamponēšanu, taču šo procesu apgrūtinā nesakārtotie īpašumu jautājumi – daudzos gadījumos neizdodas noskaidrot urbumu īpašniekus. 16 artēziskie urbumi ir aiztamponēti.⁷

Viens no potenciālajiem pazemes ūdeņu piesārņojuma avotiem ir pamestie un neapsaimniekoti urbumi. Iespēju robežās jāveic to precīza uzskaitē, apsekošana un neizmantoto urbumu tamponāža, jo šādi neapsaimniekoti, pamesti urbumi ir drauds pazemes ūdeņu iespējamam piesārņojumam.

Veselības inspekcijas pārskatā par dzeramā ūdens kvalitāti 2012. un 2013.gadā Alūksnes novadā iekļauts ūdens paraugs no virtuves krāna pirmsskolas izglītības iestādē „Sprīdītis”. Ūdens paraugā neatbilstība normām nav konstatēta.⁸

Veselības inspekcija ir noteikusi pazemināta kaitīguma vai kvalitātes prasības dzelzs daudzumam, duļķainības un krāsas rādītājiem, kas saistīti ar paaugstinātu dzelzs saturu pa centralizēto ūdens apgādes sistēmu piegādātajam dzeramajam ūdenim.

Uz Vides pārskata izstrādes brīdi SIA „Rūpe” ir uzsākusi kompleksus pasākumus dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanai. SIA "Rūpe" saņēmusi Plānošanas un arhitektūras uzdevumus ūdenssaimniecību rekonstrukcijai un jaunu urbumu ierīkošanai, kā arī Veselības inspekcijas tehniskos nosacījumus ūdenssaimniecības projektu izstrādei.

Attiecīgi Vides pārskata monitoringa tabulā, kas iesniedzama Vides pārraudzības valsts birojam, jāiekļauj informācija par šajā laika posmā rekonstruētiem, jaunizveidotiem un citiem dzeramā ūdens uzlabošanas pasākumu projektiem (arī SIA "Rūpe" uzsāktie un realizētie projekti).

3.tabula. Veselības inspekcijas noteiktās pazemināta kaitīguma un kvalitātes prasības dzeramajam ūdenim.⁹

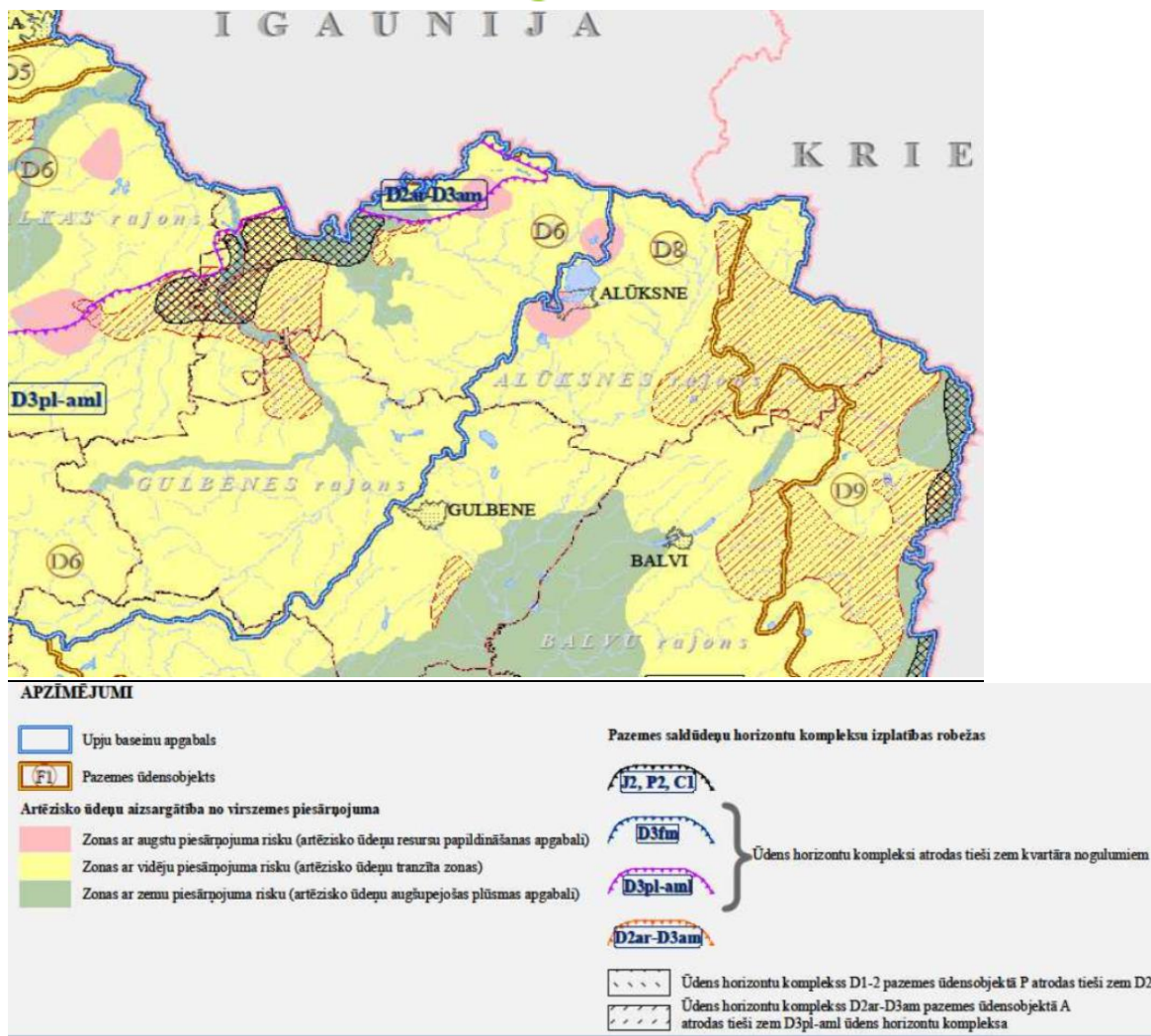
Ūdensapgādes sistēmas atrašanās vieta	Administratīvā teritorija	Dzelzs norma mg/l	Termiņš līdz kuram noteiktas īpašās normas	Piezīmes
Mārkalne	Mārkalnes pagasts	2,8	16.04.2016.	3. (pēdējā) reize
Zeltiņi, ūdensapgādes sistēma Centrs	Zeltiņu pagasts	0,6	31.12.2014	2. reize
Zeltiņi, pamatskola	Zeltiņu pagasts	1,6	31.12.2014	2.reize
Ziēmeris, urbums Kampji	Ziēmera pagasts	2,6	05.02.2016.	3. (pēdējā) reize
Alsviķi, Alsviķu arodskola	Alsviķu pagasts	0,9	04.03.2016.	2. reize
Pleskavas ielas ūdensapgādes sistēma	Alūksne	1,3	28.06.2013.	2. reize

Datu avots: Alūksnes novada teritorijas plānojums

⁷ Alūksnes novada Teritorijas plānojums 2015.-2027.gadam

⁸ Alūksnes novada Teritorijas plānojums 2015.-2027.gadam

⁹ Alūksnes novada Teritorijas plānojums 2015.-2027.gadam

2.attēls. Pazemes saldūdeņu dabiskās aizsargātības karte. Datu avots:www.meteo.lv

Secinājumi:

- Teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā sniegts ūdenssaimniecības detāls apraksts sīkāk pa administratīvām teritorijām, kā arī iekļauta tabula ar pieslēgumu skaitu un ūdens patēriņu. Šī tabula būtu izmantojama monitoringa atskaitēs, lai izvērtētu ūdens patēriņu, kvalitāti, pieslēgumu skaitu ilgtermiņā;
- Teritorijas plānojuma grafiskajā materiālā tiek uzrādītas plānotās ūdenssaimniecības sistēmas rekonstrukcijas vietas.

Teritorijas plānojumā noteiktais:

- Teritorijas plānojuma Apbūves noteikumos tiek iestrādātas prasības gan inženierkomunikāciju rekonstrukcijai/izbūvei, gan to tālākai ekspluatācijai;
- Tiek noteiktas aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām.

3.5. Notekūdeņu ietekme uz vidi

Centralizēta ūdensvada un kanalizācijas sistēmas ir visos novada administratīvajos centros.

4.tabula. NAI Alūksnes novadā

NAI nosaukums, pagasts	Tips	Jauda m ³ /dn	Aizsarg- josla m
„Iztekas”, Alsviķu pagasts (Alūksnes NAI)	BIO	1500	200
„Čalas”, Alsviķi, Alsviķu pagasts	BIO	105	200
Pie dzīvojamām mājām, Alsviķi, Alsviķu pagasts	MEH	22	Pēc ūdenssaimniecības sistēmas rekonstrukcijas tiks demontēta
Strautiņu skola, Strautiņi, Alsviķu pagasts	MEH	3	Pēc ūdenssaimniecības sistēmas rekonstrukcijas tiks demontēta
„Lāčusils”, Alsviķu pagasts	BIO	40	200
„Melnupīte”, Strautiņi, Alsviķu pagasts	MEH	50	200
„Dambis 1”, Annas pagasts	BIO	32	200
„Attīrīšanas ierīces”, Jaunzemi, Ilzenes pagasts	BIO	38	200
„Urdziņas”, Kolbergis, Jaunalūksnes pagasts	BIO 70		200
„Strautiņi 1”, Beja, Jaunalūksnes pagasts	Smilšu - grants filtrs	13	50
„Pļavas”, Jaunannas pagasts	BIO	24	200
„Kalekauri”, Jaunlaicenes pagasts	BIO	93	200
„Pašvaldība”, Kalncempju pagasts	BIO 50		200
„Dumbrājs”, Liepnas pagasts	BioDRY-S-60	60	200
„Lejas”, Malienas pagasts	BIO	40	200
„Priednieki”, Mālupe, Mālupe pagasts	BIO	61	200
„Pumpji”, Mārkalnes pagasts	BIO	25	200
„Naumovas strauts”, Pededzes pagasts	BIO	33	200
„Alksnīši”, Korneti, Vecclaicenes pagasts	BIO	18	200
„Romeškalns”, Vecclaicenes pagasts	SE-9	10	50
„Komunikācijas”, Zeltiņi, Zeltiņu pagasts	BIO	50	200
„Tīrība”, Māriņkalns, Ziemera pagasts	BIO	60	200

Datu avots: Alūksnes novada Teritorijas plānojums

Alūksnes novada esošās un plānotās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas skatāms Vides pārskata pielikuma kartoshēmā „Alūksnes novada vides riska teritorijas un objekti”.

Secinājumi:

- turpinot ieviest ūdenssaimniecības attīstības projektu un veicot ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu rekonstrukciju un jaunu pieslēgumu veidošanu, uzlabosies vides stāvoklis, jo tiks samazināts grunts un gruntsūdeņu piesārņojuma risks no septiķiem un izsmēļamajām bedrēm, nedarbojošām NAI, kā arī samazināsies infiltrācija;

- vieni no galvenajiem uzdevumiem vides situācijas saglabāšanā un uzlabošanā noteikta ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu tehniskā stāvokļa uzlabošana, modernizēšana un attīrīšanas iekārtu rekonstrukcija;
- Alūksnes pilsētā ūdenssaimniecības sakārtošanai piesaistīts ES Kohēzijas fonda finansējums un ir pabeigta projekta „Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Alūksnē, I un II kārtā”. Malienas un Liepnas pagastos piesaistīts ERAF finansējums un ir realizēti ūdenssaimniecības projekti – „Ūdenssaimniecības attīstība Alūksnes novada Malienas pagasta Brencu ciemā” un „Ūdenssaimniecības attīstība Alūksnes rajona Liepnas pagasta Liepnas ciemā”;
- **nemot vērā to, ka tiek realizēti ūdenssaimniecības projekti, un to, ka ir procentuāli mazs pieslēgumu skaits, pašvaldībai jāmotivē iedzīvotājus veikt pieslēgumus kopējam tīklam. Īpaši ja infrastruktūra tiek izbūvēta līdz īpašuma robežām. Bieži vien iedzīvotāji nezina par tādām iespējām, kā arī to, ka ir iespējams līdzfinansējums. Monitoringa atskaitēs jāiekļauj arī pieslēgumu skaita dinamika salīdzinot periodu pirms ūdenssaimniecības projektu realizācijas un pēc projektu realizācijas.**
- Teritorijas plānojumā tiek uzrādītas attiecīgās aizsargjoslas.

Teritorijas plānojumā paredzētais:

- Grafiskajā materiālā ciemu teritorijās tiek atzīmētas NAI atrašanās vietas, plānotās jaunās NAI;
- Apbūves noteikumos paredzēti NAI ekspluatācijas nosacījumi, aizsargjoslas un aprobežojumi to zonā.

3.6. Atkritumu apsaimniekošanas sistēma

Sadzīves atkritumu apsaimniekošanu novada teritorijā reglamentē saistošie noteikumi Nr.31/2010 „Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Alūksnes novadā”, apstiprināti ar Alūksnes novada domes 26.08.2010. lēmumu Nr.489.

Kopš 2011.gada novada teritorijā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu iedzīvotājiem un juridiskām personām sniedz viens uzņēmums – pašvaldības SIA „Rūpe”. Visā novada teritorijā ir izbūvēti dalītās atkritumu savākšanas laukumi, kuros izvietotie konteineri nodrošina iespēju šķirot papīru, plastmasu un stiklu. Teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā uzrādīti novada teritorijā esošie dalītās atkritumu savākšanas laukumi.

Viena no atkritumu kategorijām – bīstamo atkritumu apsaimniekošana notiek saskaņā ar izsniegtajām piesārņojošas darbības atļaujām (medicīniskie atkritumi, ķīmiskie, svina akumulatori u.c.). Bīstamo atkritumu savākšana un nodošana ir jānodrošina uzņēmumiem, kuri apsaimnieko šos atkritumus (savāc un nodod). Nebūtu pieļaujams, ka bīstamie atkritumi nonāk sadzīves atkritumos, kas ir potenciāls gan augsnes, gan pazemes ūdeņu piesārņojuma avots. Līdz ar to, ļoti svarīgi ir atkritumu šķirošanas konteineri, t.sk. bateriju nodošanas punkti, kā arī iedzīvotājiem būtu pieejama informācija par tādiem atkritumiem, kas veidojas sadzīvē, bet ir klasificējami kā bīstamie, un to nodošanas veidiem un vietām.

Savāktie sadzīves atkritumi tiek nogādāti Malienas reģionālajā atkritumu poligonā, kas atrodas Gulbenes novada Litenes pagastā.¹⁰

Kā viena no problēmām minama mājāsaimniecības atkritumu apsaimniekošana (savākšana, nodošana, šķirošana) lauku viensētās, kurās bieži vien tam netiek pievērsta pietiekoša uzmanība, īpaši attiecībā uz plastmasu, bīstamajiem atkritumiem u.c., kas atsevišķos gadījumos var kalpot gan kā augsnes, gan kā ūdeņu piesārņojuma avots. Kā risinājums ir lielāks skaits šķiroto atkritumu punktu, mobilās atkritumu savākšanas brigādes (1x nedēļā), kas savāktu plastmasu, stikla taru, riepas u.c. atkritumus.

Viena no problēmām, kas ir aktuāla arī visā Latvijā, ir atkritumu nesankcionēta izgāšana dažādās vietās (mežos, grāvmalās, pamestos karjeros). Šādu atkritumu savākšana parasti prasa papildus līdzekļus un laiku zemes īpašniekiem, kam tas pēc tam jāsavāc. Šādos gadījumos iespēju robežās ir jāziņo par nelikumīgiem atkritumu radītājiem.

Vides pārskata pielikumā – sadaļā „Monitoringa”, tiek iekļauti dati no LVGMC datu bāzes „Atkritumi”, kuri izmantojami monitoringa ziņojuma gatavošanā un arī pašvaldībai vides datu salīdzināšanai ilgtermiņā.

5.tabula. Alūksnes novadā ir sekojošas rekultivētas atkritumu izgāztuves

Pagasts	Izgāztuves nosaukums	Rekultivācijas gads	Kadastra apzīmējums	Rekultivētā platība (ha)
Alsviķu pagasts	Ragangrava	2008.	36420060188	1,26
Annas pagasts	Veršas 3	2008.	36440040220	1,31
Ilzenes pagasts	Veltes	2008.	36520050327	1,83
Jaunalūksnes pagasts	Jaunskujas Zirnītis	2008. 2008.	36560090149 36560030085	2,27 2,12
Jaunannas pagasts	Ūdri 3	2008.	36580030064	0,98
Jaunlaicenes pagasts	Tīlānu karjera	2008.	36600020265	1,42
Kalnecmpju pagasts	Izgāztuve	2008.	36640020108	1,38
Liepnas pagasts	Aizupes 1	2008.	36680020122	0,57
Mārkālnes pagasts	Izgāztuve Vuķi	2008.	36760050164	2,12
Pededzes pagasts	Vjazino	2008.	36800020121	0,92
Veclaicenes pagasts	Kersnu izgāztuve	2008.	36880010154	0,87
Zeltiņu pagasts	Medņukalni Grantskalni	2008. 2008.	36940010006 36940030048	1,30 0,57
Ziemera pagasts	Misiņkalns Briednieciņi	2008. 2008.	36960050267 36960030134	0,45 1,53

Datu avots: Alūksnes novada pašvaldības dati

Secinājumi:

- Teritorijas plānojuma Apbūves noteikumos tiek noteikts, ka atkritumu apsaimniekošanā visām fiziskām un juridiskām personām jāievēro likumu un normatīvo aktu prasības. Prasības atkritumu apsaimniekošanā tiek reglamentētas ar saistošajiem noteikumiem;
- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktas prasības atkritumu apsaimniekošanai;
- Alūksnes novadā nav paredzēta pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumu vai pārstrādes uzņēmumu izveide.

¹⁰ Alūksnes novada attīstības programma 2011.-2017.

Teritorijas plānojumā paredzētais:

- Apbūves noteikumos tiek noteikts, ka pēc atkritumu izgāztuvju rekultivācijas nav atļauta nekāda veida saimnieciskā darbība, izņemot mežsaimniecisko darbību;
- teritoriju noteiktā plānotā izmantošana – mežsaimnieciska izmantošana. Nav atļauta arī viensētu un tūrisma objektu būvniecība.

Ieteikumi:

- dati par noslēgtajiem līgumiem par atkritumu izvešanu ar privātpersonām, juridiskajām personām iekļaujami monitoringa atskaitē;
- veidojot Vides pārskatus izvērtēt katra esoša laukuma lietderību/izvietojumu;
- jaunu piesārņoto vietu apzināšana, sakārtošana, vajadzības gadījumā papildinot pašvaldības saistošos noteikumus par atkritumu apsaimniekošanu;
- monitoringa atskaitē iekļaujama informācija par rekultivētajām atkritumu izgāztuvēm – ilgtermiņā to tālākas izmantošanas veids un dinamika.

3.7. Potenciāli piesārņotās vietas

Alūksnes novadā, saskaņā ar informāciju www.meteo.lv datu bāzē par piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām vietām, atrodas **3** piesārņotas vietas un **63** potenciāli piesārņotas vietas.

6.tabula. Piesārņotās vietas

Reģistrācijas numurs	Vietas nosaukums	Vietas kategorija	Darbības nozares	Pagasts, pilsēta
36015/2586	DUS „Alūksne” SIA Lukoil Serviss	Piesārņota vieta 5050	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Alūksnes pilsēta
36015/1923	NBS Mobilo strēlnieku bataljons	Piesārņota vieta, 7511	Vispārīgā valsts dienestu darbība	Alūksnes pilsēta
36428/2569	SIA Gulbenes degviela PLUS DUS „Aizupītes”	Piesārņota vieta, 5050	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Alūksnes novads, Alsviķu pagasts, Aizupītes.

Datu avots: www.meteo.lv

LVGMC datu bāzē kā potenciāli piesārņotās vietas tiek iekļautas gan DUS, gan bijušie DUS, kokzāģētavas, kokapstrādes cehi, atkritumu izgāztuves: „Oburi”, „Ragangrava”, „Veršas”, „Zimītis”, „Ūdri”, „Tilāni”, „Aizupes”, „Vuķi”, „Vjazino”, „Seveļi”, „Kersnas”, „Avoti”, „Krustkalni”, „Briednieki”, „Misiņkalns”. Teritorijas plānojumā daļa no šīm teritorijām atrodas jau ražošanas zonās un tiek atzīmētas kā rūpnieciskās teritorijas, kas līdz ar to paredz atbilstošu šo teritoriju izmantošanu arī nākotnē, vai arī rekultivāciju/sanāciju.

Vides pārskatā netiek uzskaitītas visas potenciāli piesārņotās vietas, pilns saraksts dots Teritorijas plānojuma Apbūves noteikumos, tās tiek vērtētas pēc to atrašanās vietas, pēc paredzētās izmantošanas un attiecīgi paredzētās darbības, atbilstoši normatīvajiem aktiem. Tiek vērtēts potenciāli piesārņoto vietu iespējamais izmantošanas veids saskaņā ar Alūksnes novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem.

Secinājumi:

- Alūksnes novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi paredz:
 - TIAN nodaļā „Atkritumu savākšana un apsaimniekošana” tiek noteiktas prasības atkritumu apsaimniekošanai gan privātpersonām, gan juridiskajām personām;
 - tiek paredzēta potenciāli piesārņoto vietu piesārņojuma analīze un sanācija/sakopšana pirms paredzētās darbības uzsākšanas, kas nodrošina teritorijas sakopšanu;
- tabulā norādītās sadzīves atkritumu izgāztuves ir slēgtas un rekultivētas;
- esošās piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas neatrodas applūstošās teritorijās.

Teritorijas plānojumā noteiktais:

- Grafiskajā daļā tiek atzīmētas potenciāli piesārņotās vietas, kas nodrošina pašvaldību ar pārskatāmu informāciju.

Ieteikumi:

- gadījumā, ja tiek paplašinātas kokapstrādes cehi, būvēti jauni DUS u.c., darbībām jāveic sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums tām darbībām, kas noteiktas Ietekmes uz vidi novērtējuma likumā vai attiecīgi jāsaņem tehniskie noteikumi vai piesārņojošas darbības atļaujas. Ar paredzētās darbības pieteikumu vēršoties attiecīgajā reģionālajā vides pārvaldē;
- iesniedzot Vides pārskata monitoringa programmu, vēlams iekļaut esošo un rekultivēto/ sakopto vietu sarakstu, kas ilgtermiņā ļautu izvērtēt piesārņoto vietu samazināšanos vai attiecīgi palielināšanos.

3.8. Latvāņu teritorijas

Viena no aktuālākajām problēmām pēdējo gadu laikā ir latvāņu izplatība un to invadēto teritoriju palielināšanās. Alūksnes novada teritorijas plānojumā tiek uzrādīts Sosnovska latvāņu (*Heracleum sosnowsky*) izplatības areāls, kas rada nozīmīgu bioloģisku piesārņojumu dabisko ekosistēmu un sugu aizsardzībā, kā arī rada draudus tradicionālo ainavu vizuālo vērtību saglabāšanai. Valsts augu aizsardzības dienests ir veicis Sosnovska latvāņu izplatības noteikšanu Latvijas teritorijā.

Alūksnes novads nav to pašvaldību sarakstā, kur konstatētas vislielākās ar latvāni invadētās platības. Teritorijas plānojumā tiek uzrādītas invadētās platības, kuras atrodas Pededzes (samērā lieli laukumi lauksaimniecības zemēs, kuras neapstrādājot palielinās risks invadēt arī blakus teritorijas lielos apmēros), Vecclaicenes (lauksaimniecības zemēs, salīdzinoši nelielās platībās), Zeltiņu (lauksaimniecības zemēs), Ziemeru (lauksaimniecības zemēs un meža zemēs), Mārkalnes, Mārupes un Malienas pagastos. Salīdzinoši lielas platības ir Alsviķu ciemā. Nelielas platības ir arī Alūksnes pilsētā. Jāatzīmē, ka latvāņu izplatības areāli novēroti neapsaimniekotās zemēs vai arī ceļu aizsargjoslās, kas samazinātos, ja šīs zemes tiktu pareizi apsaimniekotas.

Saskaņā ar Valsts Augu aizsardzības dienesta mājas lapā www.vaad.gov.lv pieejamo informāciju, kurā apkopotas teritorijas, kurās izplatīties Sosnovska latvānis, Alūksnes novadā tie ir 261,5ha. Šie dati pieejami: <http://www.vaad.gov.lv/sakums/informacija-sabiedribai/par-latviju-bez-latvaniem.aspx>.

Ministru kabineta 2008.gada 14.jūlija noteikumos Nr.559 „Invazīvo augu sugas – Sosnovska latvāņa – izplatības ierobežošanas noteikumi” atrodama informācija gan par

latvāņu ierobežošanas pasākumiem, gan metodēm un veidiem kā to darīt. Jāatzīmē, ka efektivitāte ir lielāka, ja tiek iesaistīti visu to zemju īpašnieki, kuru īpašumos aug latvānis, jo iznīdējot to vienā īpašumā, bet nepakarojot to blakus īpašumā, izplatība turpinās, līdz ar to pašvaldībai šajā jomā jāsadarbojas gan ar valsts institūcijām, gan robežu zonās ar kaimiņu pašvaldībām.

Teritorijas plānojumā noteikts, ka ar Sosnovska latvāņu invadētajās teritorijās jāveic tā ierobežošanas pasākumi atbilstoši normatīvo aktu prasībām par invazīvo augu sugas - Sosnovska latvāņa – izplatības ierobežošanu.

Secinājumi:

- latvāņu teritorijas atrodas neapsaimniekotās lauksaimniecība un meža zemēs nelielās platībās, kā arī Alūksnes pilsētā;
- latvāņu invadētās platības attēlotas Teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā, kā arī Vides pielikuma kartoshēmā „Alūksnes novada vides riska teritorijas un objekti”;
- aktuāla problēma ir ķīmisko preparātu izmantošana apkarojot invazīvās sugas (latvāņi), īpaši, ja tas notiek upju un ezeru aizsargjoslās, līdz ar to jāizvērtē paredzētie darbi šajās zonās, konsultējoties ar reģionālo vides pārvaldi par labākās un mazāk kaitīgākas tehnoloģijas izmantošanu.

Ieteikumi:

- latvāņu ierobežošanā un iznīcināšanā jāsadarbojas visiem zemes īpašniekiem, kuru teritorijās tas aug, pretēji efekts būs īslaicīgs un latvānis izplatīsies tālāk uz neapsaimniekotajām platībām;
- nepieļaut latvāņu izplatības teritorijas tuvu sabiedriskām ēkām (skolas, bērnudārzi u.c. sabiedriskas ēkas), kas varētu apdraudēt novada iedzīvotājus.

3.9. Ainaviskās vērtības

Alūksnes novada viena no pamatvērtībām ir augstvērtīga ainava un kultūrvēsturiskais mantojums, kas ir vēsturiski veidojies un laika gaitā bijis pakļauts izmaiņām, bet nākotnē izmantojams kā tūrisma resurss. Vidzemes reģiona teritorijas plānojumā noteiktas reģiona nozīmes ainaviski un kultūrvēsturiski vērtīgas vietas, kas tiek ņemtas vērā arī izstrādājot Teritorijas plānojumu. Teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā ir noteikti ainaviskie skatu punkti no ceļiem, pakalniem, kā arī atsevišķi ainaviski ceļu posmi. Apbūves noteikumos iestrādāts nosacījums, ka gar teritorijas plānojumā noteiktajiem ainavisko ceļu posmiem skatu vizūrās tuvplānos (līdz 300m) aizliegts ieaudzēt mežu, kokus un krūmus, veikt reljefa pārveidošanu.

Izstrādājot ainavu tematiskos plānojumus, kas paredz teritorijas tālāku izpēti un vērtību noteikšanu, jāņem vērā ĪADT vērtības. Kā negatīvs aspekts ainavu attīstībai jāmin dabas aizsardzības plānu un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu trūkums īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Uz šo brīdi ne dabas aizsardzības plānu ne noteikumu nav AAA „Veclaicene”, bet DL „Korneti – Peļļi” ir gan DAP gan IAIN, DL „Dēliņkalns” ir tikai dabas aizsardzības plāns. Dabas aizsardzības plāniem ir tikai rekomendējošs raksturs, līdz ar to pašvaldībai ir iespējas iesaistīties šo plānu un noteikumu izstrādē nākotnē, kas dod iespējas detāli izpētīt teritoriju un kopēji vienoties par tās tālāku pilnvērtīgu izmantošanu. Pašvaldība, pieaicinot atbilstošus speciālistus, var arī pati izstrādāt ainavu plānus.

Teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā dots detāls ainavisko skatu punktu un ainavisko ceļu posmu raksturojums, līdz ar to Vides pārskatā konkrētā informācija netiek dublēta. Paskaidrojuma rakstā norādīts, ka daudzviet jau ainaviskas telpas ir zaudējušas savu nozīmību, jo skatu līnijas aizsedz krūmi un koki. Šajā kontekstā varētu minēt, ka pašvaldībai pastāv iespēja pirms dabas aizsardzības plānu izstrādes konsultēties ar ainavu plānošanas speciālistiem un DAP speciālistiem par dažu skatu punktu atbrīvošanu no krūmiem tā, lai šī darbība nepasliktinātu, bet uzlabotu kopējo ainavu vēl pirms tiek izstrādāti ainavu plāni.

Paskaidrojuma rakstā norādīts, ka ainavu kvalitāti negatīvi ietekmē nesakoptas (degradētas) teritorijas, kas ietver nerekultivētas derīgo izrakteņu ieguves vietas, nepabeigtas būves, sabrukušus padomju laika lauksaimnieciskās ražošanas objektus. Attiecībā uz šo teritoriju un objektu apsaimniekošanu, Apbūves noteikumos tiek iestrādātas prasības par šo teritoriju sakārtošanu un rekultivāciju. Šādu teritoriju/vietu sakārtošana var notikt arī ilgākā laika periodā un atkarībā no tā, vai šīs teritorijas tiek apsaimniekotas un pieprasītas apsaimniekošanai. Šo teritoriju attīstība iekļaujama pie monitoringa atskaitēm arī kā degradētas teritorijas/vietas, ja pašvaldībai ir šādi dati un apsekojumi. Šādu teritoriju sakārtošana var tikt izvirzīta kā prioritāra vides sakārtošanas jomā (šajā ziņā var arī izvirzīt papildus atvieglojumus teritoriju pirkšanai/nomai, lai tās tiktu pieprasītas un apsaimniekotas).

Jāatzīmē, ka Alūksnes novadā ainaviskās teritorijas ir vienas no unikālākajām Latvijā, tas ir milzīgs potenciāls tūristu piesaistīšanai un tūrisma nozares attīstībai, līdz ar to ir svarīgi šīs teritorijas izvērtēt un attīstīt ilgtermiņā (jāņem vērā izstrādājot ainaviskos plānus u.c. plānošanas dokumentus).

7.tabula. Ainavisko skatu punktu un ainavisko ceļu kopsavilkums Alūksnes novadā.

Administratīvā teritorija	Ainaviskais skatu punkts	Ainaviskā ceļa/ielas nosaukums
Alsviķu pagasts		V387 Tūja Kantorkrogs
Annas pagasts	Skatu punkts no pašvaldības autoceļa Nākotnes iela-Teikas	
	Skatu punkts no pašvaldības autoceļa Grēveles-Lejas	
	Skatu punkts no valsts vietējas nozīmes autoceļa V396 (2 skatu punkti)	
Ilzenes pagasts		Valsts vietējā autoceļa V375 posms Jaunzemu ciemā
Jaunlaicenes pagasts		Pašvaldības autoceļa posms
	Skatu punkts Dēliņkalnā	
	Skatu punkts Opekālnā	
Veclaicenes pagasts	Skatu punkts Drusku pakalnā	
	Skatu punkts pie Dzērves ezera	
	Skatu punkts no valsts autoceļa A2	
	Skats no pašvaldības autoceļa	
	Skats no pašvaldības autoceļa	
	Skats no pašvaldības autoceļa	
	Skats no pašvaldības autoceļa	
Zeltiņu pagasts	Skatu punkts no valsts vietējas nozīmes autoceļa V410	
Ziemera pagasts	Skatu punkts no valsts vietējas nozīmes autoceļa V386	

	Skats no valsts vietējas nozīmes autoceļa V383	
	Skats no valsts vietējas nozīmes autoceļa V384	
Alūksnes pilsēta		Pleskavas ielas posms gar Alūksnes ezeru

Datu avots: Alūksnes novada Teritorijas plānojums

Secinājumi:

- Alūksnes novadā atrodas vairākas ainaviski pievilcīgas teritorijas, kuras gadu laikā var uzlabot un iekļaut tūrisma maršrutos;
- Teritorijas plānojumā pieejama kvalitatīva tekstuālā informācija un kartogrāfiskais materiāls par ainaviski vērtīgām teritorijām;
- ainavu kvalitāti bojā degradētās teritorijas un objekti, kuri būtu vai nu jāatjauno, vai jānojauc. Zemes pārvaldības likumā tiek paredzēts, ka degradētās teritorijas pirms to tālākas izmantošanas jārekultivē un jāsakārto, novadā paredzot izmantot vispirms degradētās teritorijas un tikai pēc tam apbūvēt jaunas, līdz tam neapbūvētas.

Ieteikumi:

- ainaviski vērtīgās teritorijas iekļaut tūrisma maršrutos un to attīstību plānot ilgtermiņā, izstrādājot ainavu attīstības plānus;
- veidojot jaunu apbūvi, paredzēt tās iekļaušanos ainaviskā koptēlā, ņemot vērā arī vēsturiskās vietas attīstību un to, lai apbūve iekļautos kopējā ainavā.

3.10. Izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

Teritorijas plānojuma izstrādes procesā tiek apkopota un apzināta visa pieejamā informācija un dažāda līmeņa nozaru politikas dokumenti, kas var ietekmēt novada teritorijas attīstību.

Būtiskākā plānojuma sastāvdaļa ir teritorijas zonējums, ko papildina ar teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem, kas nosaka katras konkrētas teritorijas atļauto izmantošanu.

Jāatzīmē, ka spēkā esošs pašvaldības Teritorijas plānojums vienlaicīgi ir arī priekšnoteikums ES strukturālo fondu līdzekļu sekmīgākai apgūšanai.

Darbība	Sekas, ja plānojums netiek īstenots
Aizsargjoslas nav iezīmētas zemes īpašumu plānos.	Iespējamās likumā neparedzētas darbības aizsargjoslu teritorijās.
Zemes īpašuma izmantošanu nosaka NĪLM (pēc Valsts zemes dienesta klasifikācijas), nav ierobežojumu zemes gabalu dalīšanai. Izņēmumi īpaši aizsargājamo dabas teritoriju zemēs, kuri noteikti saskaņā ar likumu „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.	Nekontrolēta zemes īpašumu fragmentācija. Iespējama vērtīgās LIZ apbūve. Spekulatīvas darbības ar zemi, neracionāla apbūves izmantošana.
Zemes īpašnieks pašvaldībā nevar iegūt informāciju par iespējamiem aprobežojumiem zemes gabala attīstībai.	Tiek pieļauta iespēja attīstīt saimniecisko darbību nepiemērotās teritorijās – kultūras pieminekļu aizsargjoslās, īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās.
Nav nodefīnēti nosacījumi apbūves blīvumam, ēku augstumam.	Ir iespēja būvēt ainavā neiederīgas ēkas, vienlaidus apbūves rašanās vietas, kur tas

	nebūtu vēlams. Ēkas, kuras pazemina blakusesošā īpašuma vērtību.
Īpašniekam nav noteikta atbildība par īpašuma sakopšanu.	Bijušo ražošanas korpusu un fermu grausti vizuāli mazina teritorijas ainavisko pievilcību.
Nav apkopota informācija par vides situāciju un problēmu teritorijām pagastā.	Iespējams, lokāls pazemes ūdens piesārņojuma risks – pamestie urbumi, potenciāli piesārņotās vietas, u.c.
Pašvaldībā nav apkopota informācija par arheoloģijas un kultūras pieminekļiem, ainaviski vērtīgām teritorijām un elementiem.	Pastāv risks nelietderīgai zemes īpašuma sadalīšanai aizsargājamā teritorijā, nepiemērota vietas izvēle saimnieciska rakstura darbībai.

4. Vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt

Vides pārskatā tiek vērtēts vai Alūksnes novada Teritorijas plānojuma īstenošana var būtiski ietekmēt īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, paredzētās darbības virszemes ūdensojektu (ezeru, upju) tuvumā, ciemu attīstība, plānotās apbūves teritorijas, lauksaimniecības un mežu zemes, kā arī vides stāvokļa iespējamās izmaiņas ilgtermiņā.

4.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Alūksnes novadā ir šādas īpaši aizsargājamās teritorijas: aizsargājamo ainavu apvidus „Veclaicene”, 14 dabas liegumi un vairāki mikroliegumi, kā arī 2 aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi Ilzenes muižas parkā un Malienas Dārzniecības dendroloģiskie stādījumi. Pilns aizsargājamo teritoriju saraksts uzrādīts Teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā.

Novada teritorijā ir 2 valsts nozīmes vēstures pieminekļi, 85 valsts un vietējās nozīmes arheoloģiskie pieminekļi un 147 valsts un vietējās nozīmes arhitektūras pieminekļi.¹¹

Aizsargājamo ainavu apvidus „Veclaicene” (NATURA 2000 teritorija) ir platības ziņā lielākā īpaši aizsargājamā dabas teritorija Alūksnes novadā (kopējā platība 20892 ha), daļa ainavu apvidus atrodas Apes novadā un daļa Alūksnes novada teritorijā. Šai teritorijai nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns vai individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kas, lai nodrošinātu šīs teritorijas labvēlīgu apsaimniekošanu un aizsardzību, ļautu iestrādāt šīs teritorijas īpašos nosacījumus teritorijas plānošanas dokumentos.

Alūksnes novada teritorijā ir vairāki dabas pieminekļi, no tiem 2 dendroloģiskie stādījumi: Ilzenes muižas parks (valsts nozīmes) un Malienas „Dārzniecības” dendroloģiskie stādījumi, 1 aizsargājamā aleja – Ziemeļu ozolu aleja.

Novada teritorijā ir 2 valsts nozīmes vēstures pieminekļi – šaursliežu dzelzceļa līnija Alūksne – Gulbene un Alūksnes pilsētas vēsturiskais centrs. Valsts aizsardzībā atrodas 50 arheoloģijas pieminekļi, no tiem 9 pilskalni, 36 senkapi, 2 senās ezera apmetnes

¹¹ Alūksnes novada Attīstības programma 2011.-2017.

un 2 kulta vietas. Vietējā aizsardzībā atrodas 33 arheoloģijas pieminekļi – 26 senkapi, 6 kulta vietas un 1 senā apmetne.

Visvairāk Alūksnes novadā ir aizsargājamo arhitektūras un dabas pieminekļu – 149. No tiem valsts aizsardzībā 26, t.sk. 1 parks, bet vietējā aizsardzībā – 123, t.sk. 3 parki.

Bez valsts un vietējā aizsardzībā esošajām teritorijām Alūksnes novadā vēl ir arī citas ainaviski vērtīgas un iedzīvotāju atpūtai nepieciešamas platības – skvēri, parki, meža parki un dendroloģiskie stādījumi (pavisam kopā – 30).¹²

Teritorijas plānojumā tiek ņemtas vērā Dabas aizsardzības pārvaldes Vidzemes reģionālās administrācijas nosacījumos plānojuma izstrādei ietvertās rekomendācijas lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, izmantojamo teritoriju minimālo platību noteikšanai un apbūves attīstībai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. **Noteiktās prasības un nosacījumi nav pretrunā likumdošanā un dabas aizsardzības plānos noteiktajām normām. Palielinoties fragmentārai apbūvei jāņem vērā, ka ainaviski nozīmīgās vietās ar laiku mainās arī ainava, līdz ar to plānojot apbūvi ainaviski vērtīgās vietās jāņem vērā rekomendācijas šādu ainavu saglabāšanā, izstrādājot lokālplānojumus, ainavu plānus u.c. paredzot apbūves nosacījumus šādās teritorijās.**

Dati par īpaši aizsargājamām teritorijām, t.sk. aizsargājamiem kokiem, īpaši aizsargājamiem biotopiem un mikroliegumiem ir pieejama Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapā dabas datu pārvaldības sistēmā „Ozols”. Informāciju jebkurš interesents var aplūkot dabas Aizsardzības pārvaldes interneta mājas lapā http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/dabas_datu_parvaldibas_sistema_ozols/ → viesla statusā.

8.tabula. ĪADT Alūksnes novadā

Natura 2000 teritorijas	Dabas aizsardzības plāns	IAIN
AAA „Veclaicene”		
Dabas liegums „Korneti-Peļļi”	+	+
Dabas liegums „Dēliņkalns”	+	
Dabas liegums „Indzera ezera salas”		
Dabas liegums „Bejas mežs”		
Dabas liegums „Kupravas liepu audze”		
Dabas liegums „Baltais purvs”		
Dabas liegums „Katlešu meži”		
Dabas liegums „Kaļķu gārša”		
Dabas liegums „Liepnas niedrāji”		
Dabas liegums „Sofikalna meži”		
Dabas liegums „Zāgadu kalni”		
Dabas liegums „Avotu mežs”		
Dabas liegums „Jaunanna”		+
Dabas liegums „Virguļīcas meži”	+	+
Mikroliegums „Meldrupītes meži”		
Mikroliegums Visikums		

Datu avots: www.daba.gov.lv

¹² Alūksnes novada Attīstības programma 2011.-2017.

Salīdzinoši maz teritorijām ir izstrādāti dabas aizsardzības plāni un IAIN. Dabas aizsardzības plāns ir izstrādāts dabas liegumam „Dēliņkalns”, bet nav izstrādāti un apstiprināti IAIN. Tā kā dabas aizsardzības plānam ir tikai rekomendējošs raksturs, teritorijā ir spēkā Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

Izstrādājot Alūksnes novada Vides pārskatu, tiek vērtēta īpaši aizsargājamo dabas teritoriju iekļaušana teritorijas plānojumā (ĪADT robežu atbilstība plānojumā noteiktajam, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, pašvaldības saistošie noteikumi attiecībā uz IADT, pie IADT blakus esošo īpašumu plānotā izmantošana, rekreācijas, tūrisma infrastruktūras objekti to tuvumā), līdz ar to šie dati ietverami arī nākošajās monitoringa atskaitēs.

Secinājumi:

- Teritorijas plānojumā tiek ievērots ĪADT teritoriju zonējums, paredzētās darbības atbilst to izveidošanas mērķiem;
- Teritorijas plānojumā paredzētais nav pretrunā ar apstiprinātajiem individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.

Teritorijas plānojumā noteiktais:

- Teritorijas plānojumā tiek ņemti vērā Dabas aizsardzības pārvaldes Vidzemes reģionālās administrācijas nosacījumos plānojuma izstrādei ietvertās rekomendācijas lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamo teritoriju minimālo platību noteikšanai un apbūves attīstībai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās;
- jebkādas darbības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, t.sk. derīgo izrakteņu ieguve, veicamas saskaņā ar likumu „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, Aizsargjoslu likumu un ar tiem saistītajiem normatīvajiem aktiem, kā arī ievērojot ietekmes uz vidi novērtējumu regulējošos normatīvos aktus;
- derīgo izrakteņu ieguve ĪADT ir veicama normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, veicot sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu vai arī ietekmes uz vidi novērtējumu attiecīgi pēc VPVB lēmuma par procedūras piemērošanu;
- mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu";
- nosakot novada teritorijā aizsargājamās dižkokus, jāņem vērā Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, Sugu un biotopu aizsardzības likums, likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”;
- aprobežojumi un aizliegumi aizsargājamo koku teritorijās, koku vainagu projekciju platībās, kā arī 10 m platās joslās no tiem (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas) noteikti Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”;
- zemes vienības īpašnieka vai lietotāja pienākums ir nodrošināt aizsargājamo teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanu, veikt aizsardzības un kopšanas pasākumus, kā arī ziņot aizsargājamās teritorijas pārvaldes institūcijai, valsts vides aizsardzības institūcijai un pašvaldībai par

izmaiņām dabas veidojumos, kā arī par aizsardzības un izmantošanas noteikumu pārkāpumiem.

Ieteikumi:

- izstrādājot jaunas tūrisma, kājāmgājēju un velo takas, sadarboties ar DAP Vidzemes reģionālo administrāciju, ņemot vērā dabas aizsardzības plānos iestrādātās prasības;
- pašvaldībai, sadarbojoties arī ar DAP, iespējams piedalīties ES Kohēzijas fondu izsludinātajos projektos attiecīgajās nozarēs, lai attīstītu tūrisma, izziņas taku u.c. ar tūrisma saistīto infrastruktūru ;
- ņemot vērā jau tagad pozitīvo pieredzi ar tūrisma takām aizsargājamajā ainavu apvidū „Veclaicene”, jāattīsta pārrobežu tūrisms, kas piesaistītu tūristus, līdz ar to vēl jo svarīgāka ir sadarbība arī ar DAP, lai paplašinātu iespējamo tūrisma produktu klāstu;
- ja tiek izstrādāti jauni dabas aizsardzības plāni, individuālie izmantošanas un aizsardzības noteikumi, tie jāiekļauj arī nākamajos Teritorijas plānojuma materiālos;
- pie ciemiem esošās rekreācijas teritorijas apsaimniekot nepasliktinot to dabas vērtības, attiecīgi monitoringa pārskatos izvērtējot teritoriju izmantošanu un noslogojumu/pieprasījumu.

5. Teritorijas plānojums un ar to saistītās vides problēmas

Izstrādājot Teritorijas plānojumu, izkristalizējās ar vidi saistītas problēmas, kam būtu jāpievērš uzmanība plānojot novada attīstību, infrastruktūras sakārtošanu un uzlabošanu, kā arī paredzot pasākumus, kas nepasliktinātu vides kvalitāti nākotnē. Izvērtējot plānoto zonējumu, Apbūves noteikumos noteikto, Alūksnes novadā tiek plānots sakārtot un attīstīt esošo infrastruktūru, uzlabot atsevišķas apsaimniekošanas jomas un nodrošināt dabas vērtību saglabāšanu ilgtermiņā.

Alūksnes novadā nav būtisku piesārņojuma avotu un problēmteritoriju. Teritorijas plānojumā tiek atzīmēti riska objekti un riska teritorijas, attiecīgi paredzot šādu teritoriju apsaimniekošanu (aizsargjoslas, Apbūves noteikumi).

Vides pārskata grafiskajā pielikumā „Alūksnes novada vides riska teritorijas un objekti” tiek uzrādītas tās teritorijas un objekti, kas ar savu darbību, atrašanās vietu vai izcelsmi rada vides riskus. Vides riski vistiešāk saistīti ar esošo vides stāvokli un teritorijas plānojumu, kā ar to, kā tajā tiek paredzēts tālāk attīstīt šīs teritorijas, kādas paredzētas šo objektu tālākā izmantošana ilgtermiņā. Šie dati iekļaujami arī monitoringa atskaitēs.

Vērtējot vides riska teritorijas un objektus novada teritorijā, pievēršama uzmanība tiem objektiem un teritorijām, kas var būtiski apdraudēt iedzīvotāju vai vides stāvokli ilgtermiņā. Salīdzinoši liels skaits novada teritorijā ir piesārņotu un potenciāli piesārņotu vietu, kas tiek uzrādītas grafiskajā materiālā un pieminētas Teritorijas plānojumā. Teritorijas plānojumā attiecīgi tiek paredzēta šo teritoriju sanācija un sakopšana pirms tālākas izmantošanas. Novadā esošās, bijušās un plānotās NAI ir uzskatāmas par vides riska objektiem ilgtermiņā, ja netiek pareizi apsaimniekotas (slēgtās rekultivētas) un esošās rekonstruētas un atjaunotas, kas rezultātā var kļūt par būtisku vides piesārņojuma avotu.

Attīstot Alūksnes pilsētas apbūvi un uzņēmējdarbību, jāpievērš uzmanība ražošanas teritorijām, ja tiek plānota liela ražošanas teritorija, vai tuvumā nav dzīvojamā apbūve, kuru varētu ietekmēt plānotās darbības. Ja tiek izvietots jauns ražošanas objekts jau esošā zonā, pašvaldībai, izsniedzot plānošanas un arhitektūras uzdevumu jāizvērtē, vai kopējais plānoto ietekmju kopums būtiski nepalielināsies un nepazeminās apkārtējās vides kvalitāti

(troksnis, smakas, transporta kustība, gaisa piesārņojums). Vajadzības gadījumā jāīrko papildus sabiedriskā apspriešanas sapulce, un paredzētās darbības ierosinātajam jāveic sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums, kurā tiktu vērtēts arī tas apstāklis, kā palielināsies kopējā ražošanas teritorijas ietekme uz iedzīvotājiem un vidi kopumā. Pašvaldības vides speciālistiem šādas teritorijas jāietver monitoringa atskaitēs, kā arī jāizvērtē iespējamo ražošanas zonu izvietojumu ārpus blīvi apdzīvotām vietām un ciemiem, vai, vajadzības gadījumā, jāizvirza papildus nosacījumi iespējamo ietekmju samazināšanai. Īpaši tas attiecināms uz paredzētajām darbībām, kuras ietvertas likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1.pielikumā, kurām jāveic ietekmes uz vidi novērtējums. Attiecībā par infrastruktūras objektiem (plānotiem jauniem veloceliņiem, gājēju tiltiem u.c.) pirms darbības uzsākšanas, iesniedzot Reģionālajā vides pārvaldē materiālus tehnisko noteikumu saņemšanai, jākonsultējas ar vides speciālistiem par iespējamo ietekmju mazinošiem pasākumiem, kurus ievērojot gan būvniecības procesā, gan ekspluatācijas procesā kaitējums videi tiek nodarīts minimāli.

Alūksnes novada Alsviķu pagastā atrodas piesārņota teritorija (ķīmikāliju un pesticīdu noliktava „Strautiņi” tagad – „Namdari”), no kuras ķīmikālijas ir izvestas 2000.gadā. Riska teritorijas ir arī ugunsbīstamās teritorijas, kuras tiek attēlotas grafiskajā materiālā. Ugunsbīstamo mežu teritorijas neatrodas tieši blakus apdzīvotām vietām (ciemiem), kā arī neatrodas blakus gāzes regulēšana stacijai (GRS), maģistrālajiem gāzesvadiem un tā atzariem. Vides riska teritorijas ilgtermiņā uzskatāmas arī novadā esošās HES un slūžas. Viena no reģionāla rakstura vides problēmām ir putnu fermas „Putni” darbība Ziemeru pagastā (SIA „Vistako”), kas skar tieši tuvāko teritoriju ap putnu fermu, bet neietekmē attālākas teritorijas. Viena no ietekmēm, kas būtiski pasliktina iedzīvotāju vides kvalitāti, ir putnu fermas „Putni” radītās smakas, kas pie attiecīgā vēja virziena skar „Vengersku” un „Griguļu” viensētu iedzīvotājus. A kategorijas atļauja (turpmāk – Atļauja) piesārņojošas darbība sveikšanai Nr.MA10IA0001 izsniegta 2010.gada 15.martā bez derīguma termiņa ierobežojumiem. Putnu ferma pašreizējā teritorijā darbojas kopš 1960.gada, kad šajā vietā bija starpkolhozu putnu fabrika. Putnu ferma atrodas ~3,5km no apdzīvotas vietas Māriņkalns, blakus autoceļam Alūksne – Māriņkalns. Apbūvi uzņēmuma tuvumā veido minētās viensētas ar piemājas saimniecībām un vairākstāvu dzīvojamās mājas vistu kompleksā strādājošiem darbiniekiem. Vairākstāvu dzīvojamās mājas (kopā 25 dzīvokļi) piesaistītas putnkopības kompleksa infrastruktūrai (ūdensapgāde, notekūdeņi). Atļaujas izsniegšanas gadā (2010). Madonas reģionālajā vides pārvaldē netika saņemtas iedzīvotāju pretenzijas Atļaujas izdošanai, tās netika saņemtas arī pašvaldībā vai uzņēmumā. Atļaujā ietvertajā informācija gan ir norādīts, ka 2010.gadā ir saņemtas iedzīvotāju sūdzības par smaku traucējumiem kūsmēsli izkliešanas laikā. Atļaujā tiek norādīts, ka uzņēmumam jāveic pasākumi šo smaku samazināšanai un vēl virkne pasākumu, kas būtu veicami un uzlabojami līdz 2011.gada beigām. Uz šo brīdi putnu fermā tiek veikti rekonstrukcijas darbi, kas paredz novērst apkārtējās vides piesārņojumu. Ņemot vērā putnu fermas vēsturisko izveidi un darbību ilgtermiņā, kā arī to, ka daudzdzīvokļu mājas tika būvētas fermas darbiniekiem un ir piesaistītas fermas infrastruktūrai, veids, kā nepasliktināt tuvumā esošo iedzīvotāju vides kvalitāti ir - veikt uzlabojumus pašas fermas darbībā, ievērojot labas lauksaimniecības prakses principus un Atļaujā izvirzītos nosacījumus un prasības.

Vēl bez novada esošajām vides riska teritorijām un objektiem minams sekojošais:

- liels skaits ĪADT, kas aizņem nozīmīgu teritoriju novadā - ierobežota saimnieciskā darbība, finansējuma trūkums šo teritoriju izvērtēšanai, apsaimniekošanai un saglabāšanai. Daudzām ĪADT nav ne dabas aizsardzības plānu ne individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu;

- ņemot vērā apstākli, ka Alūksnes novadā ir ainaviski vērtīgas teritorijas, liels skaits īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, bagāts kultūrvēsturiskais mantojums, kas paver plašas iespējas tūrisma nozares attīstībai, ir jāizvērtē tūrisma infrastruktūra kopumā. Plānojot maršrutus, atpūtas takas u.c. aktīvās atpūtas veidus, jāņem vērā, vai konkrētajā teritorijā tiks nodrošināta attiecīga tūrisma infrastruktūra (teritorijas labiekārtojums, apkalpojošo sfēru (naksmītnes, ēdināšanas u.c.) pietiekams piedāvājums u.c. ar tūrisma infrastruktūru saistīti jautājumi, lai nepasliktinātu esošo teritorijas kvalitāti, bet, attīstot tūrismu, tiktu saglabātas gan dabas vērtības, gan nodrošinātas atpūtas iespējas.
- latvāņu teritorijas un to palielināšanās risks, finansējuma trūkums kompleksu pasākumu ieviešanai, šo teritoriju atjaunošanai;
- iespējams upju piesārņojums – ja netiek sakārtota infrastruktūra, rekultivētas piesārņotās vietas, nodrošināti kvalitatīvi vides pakalpojumi (atkritumu saimniecība, notekūdeņu apsaimniekošana u.c.);
- atkritumu apsaimniekošanas jomas uzlabošana nākotnē - šķirošanas un savākšanas efektivitātes uzlabošana.

Vides pārskata 1.pielikumā tiek piedāvāta tabula monitoringa ziņojumam, kas jāiesniedz VPVB noteiktajos termiņos. Veicot šādu datu apkopojumu ilgtermiņā, monitoringa ziņojums var kalpot kā vides kvalitātes apkopojums.

6. Vides aizsardzības mērķi

6.1. Starptautiskie mērķi

Starptautiskie mērķi vides aizsardzības jomā ir ietverti starpvalstu konvencijās un Eiropas Savienības direktīvās.

Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību (Bernes konvencija (1979.)).

Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu, to dabiskās dzīvotnes, īpaši sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība. Īpaši akcentēta apdraudēto un izzūdošo sugu aizsardzība.

Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību. UNESCO konvencija (1972.).

Konvencija definē jēdzienu „dabas mantojums” un nosaka uzdevumus tā aizsardzībai:

- dabas pieminekļi – fizikāli un bioloģiski veidojumi vai šādu veidojumu grupas ar īpašu, universālu estētisko vai zinātnisko vērtību;
- ģeoloģiski vai fizioģeogrāfiski veidojumi un noteiktas zonas – apdraudētu augu un dzīvnieku sugu dzīves vietas ar īpaši zinātnisku vai saglabāšanas nozīmi;
- dabas teritorijas, kam ir īpašas nozīmes universālas vērtības no zinātnes, saglabāšanas vai dabas skaistuma viedokļa;
- valsts pienākums ir tās teritorijā nodrošināt kultūras un dabas mantojuma identifikāciju, aizsardzību, konservāciju, popularizēšanu un saglabāšanu nākošajām paaudzēm. Tādēļ maksimāli jāizmanto esošie valsts resursi un nepieciešamības gadījumā arī starptautiskā palīdzība un sadarbība;

- lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, konservāciju un popularizēšanu, šīs konvencijas dalībvalstis atbilstoši katras valsts apstākļiem centīsies:
 - īstenot atbilstošu politiku, kuras mērķis būtu kultūras un dabas mantojumam piešķirt noteiktas funkcijas sabiedrības dzīvē, kā arī iekļaut šī mantojuma aizsardzību plānošanas programmās;
 - izveidot, ja tādu nav, vienu vai vairāku kultūras un dabas mantojuma aizsardzības, konservācijas un popularizēšanas dienestus ar atbilstošu personālu un līdzekļiem;
 - attīstīt zinātniskos un tehniskos pētījumus, lai valsts spētu novērtēt un novērst kultūras un dabas mantojumam draudošās briesmas;
 - veikt atbilstošus juridiskus, zinātniskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, lai atklātu, aizsargātu, konservētu, popularizētu un atjaunotu šo mantojumu;
 - atbalstīt nacionālo un reģionālo centru izveidošanu un attīstību, kas sagatavo speciālistus kultūras un dabas mantojuma saglabāšanas jomās un veicina attiecīgus zinātniskos pētījumus.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību (Riodežaneiro konvencija (1992.)).

Konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšana. Galvenais uzdevums dalībvalstīm ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un tās ilgtspējīgas izmantošanas jautājumu integrēšana jau esošajās valsts stratēģijās, plānos un programmās un nepieciešamo stratēģiju un citu dokumentu izstrādāšana.

Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību (Bonnas konvencija (1979)).

Šī konvencija deklarē migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim izmantojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas ir iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltījot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot individuālā kārtā vai sadarbībā atbilstošus pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

Padomes Direktīva 92/43/EEK „Par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību” jeb Biotopu direktīva ir pamatā vienota Eiropas ekoloģiskā tīkla NATURA 2000 izveidošanai, veicinot izpēti un zinātnisko darbu.

Pasākumus, ko veic saskaņā ar šo direktīvu, izstrādā tā, lai saglabātu vai atjaunotu to dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, kas ir Kopienā nozīmīgas. Lai saglabātu šādu bioloģisko daudzveidību, dažos gadījumos var būt vajadzīga cilvēka darbība vai tās veicināšana.

Eiropas kopienu padome izveido saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, un kura nosaukums ir Natura 2000. Šo tīklu, ko veido dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes saglabātu vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā.

Natura 2000 tīkls iekļauj īpaši aizsargājamās teritorijas, ko dalībvalstis klasificējušas, ievērojot Biotopu direktīvas prasības, kā arī tās īpaši aizsargājamās teritorijas, kuras klasificētas Padomes Direktīvā 79/409/EEK (02.04.1979) „Par savvaļas putnu aizsardzību” jeb Putnu direktīva.

Direktīvas mērķis ir aizsargāt, pārzināt un uzraudzīt putnu sugas, putnu sugu dzīvotņu daudzveidību un teritoriju, kā arī noteikt to izmantošanas normas.

Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai skaitliski uzturētu putnu sugu populācijas tādā līmenī, kas pirmām kārtām, atbilst ekoloģijas, zinātnes un kultūras prasībām, tajā pašā laikā ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības, lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim.

Biotopu un dzīvotņu saglabāšana, uzturēšana un atjaunošana galvenokārt iekļauj šādus pasākumus:

- aizsargājamo teritoriju ierīkošanu;
- dzīvotņu uzturēšanu un pārzināšanu aizsargātās zonās un ārpus tām saskaņā ar ekoloģijas prasībām;
- iznīcināto biotopu atjaunošanu;
- biotopu izveidošanu.

Eiropas Ainavu konvencijā (2000) uzsvērts, ka Eiropas Padomes mērķis ir panākt lielāku vienotību starp tās dalībvalstīm, lai aizsargātu un īstenotu ideālus un principus, kas ir to kopīgais mantojums, lai panāktu ilgtspējīgu attīstību, sociālo vajadzību, saimniecisko darbību un vides savstarpēju līdzsvaru un harmoniju.

Tajā pašā laikā apzinoties, ka ainavām ir nozīmīga sabiedriskā loma kultūras, ekoloģijas, vides un sociālajā jomā, ka tās ir saimnieciskajai darbībai labvēlīgs resurss un ka to aizsardzība, apsaimniekošana un plānošana var radīt jaunas darba vietas. Konvencijā norādīts, ka ainavas ir svarīga cilvēku dzīves kvalitātes daļa jebkurā vietā: pilsētās un laukos, gan noplīcinātos, gan labas kvalitātes apgabalos, gan arī apgabalos, kas atzīti par izcili skaistiem, un tādus apgabalos, kas tiek izmantoti ikdienā. Savukārt pārmaiņas arī reģionālajā un pilsētu plānošanā, transportā, infrastruktūrā, tūrismā un atpūtā, kā arī pārmaiņas pasaules ekonomikā vispārīgākā līmenī daudzos gadījumos paātrina ainavu pārveidošanos. Tiek apstiprināts, ka Eiropas ainavu kvalitāte un daudzveidība ir kopīgs resurss un ka ir jāsadarbojas, lai tās aizsargātu un apsaimniekotu, kā arī veiktu plānošanu, uzskatot, ka ainavas ir galvenais indivīdu un sabiedrības labklājības elements un ka to aizsardzība, apsaimniekošana un plānošana ikvienam piešķir tiesības un atbildību.

ANO konvencija „Par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu” (2003) ievēro nemateriālo kultūras mantojumu kā kultūras daudzveidības galveno avotu un ilgtspējīgas attīstības garantu, atzīst mijiedarbību starp nemateriālo kultūras mantojumu un materiālo kultūras un dabas mantojumu, un apzina globalizācijas un sociālo pārmaiņu procesu radītos draudus nemateriālajam kultūras mantojumam, veicinot tā degradāciju, izzušanu vai pat iznīcināšanu. Ar nemateriālo kultūras mantojumu Konvencija saprot:

- mutvārdu tradīcijas un izpausmes, ieskaitot valodu kā nemateriālā kultūras mantojuma nesēju;
- spēles mākslas;
- paražas, rituālus un svētkus;
- zināšanas un paražas, kas saistītas ar dabu un Visumu;
- tradicionālās amatniecības prasmes;
- kā arī ar tiem saistītus instrumentus, priekšmetus, artefaktus un kultūrtelpas, ko kopienas, grupas un dažos gadījumos – atsevišķi indivīdi atzīst par sava kultūras mantojuma daļu.

Katrai Konvencijas dalībvalstij jāizveido Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvais saraksts. Latvijai tāds vēl nav izveidots, jo Konvencija ir jauna, un Latvija tai pievienojusies 2004. gada 15. decembrī. Joprojām turpinās darbs pie tautas nemateriālo

kultūras vērtību reģistra izstrādes, apzinot tradicionālās kultūras telpas, vietas, kas pasvītrot savdabību, sekmē lietišķo mākslu prasmes saglabāšanos, tautas mākslas izpausmes u.tml.

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2000/60/EK, kuras mērķis ir aizsargāt un uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu ekosistēmu stāvokli un veicināt ilgtspējīgu ūdeņu lietošanu, ieviešot integrētu upju baseinu apsaimniekošanas procesu. Upju sateces baseina apsaimniekošanas plānā iekļauto pasākumu mērķi ir:

- novērst virszemes ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos, tos uzlabot un atjaunot, sasniegt šo ūdens objektu labu ķīmisko un ekoloģisko stāvokli, kā arī samazināt piesārņojumu no bīstamo vielu izplūdēm un emisijām;
- aizsargāt, uzlabot un atjaunot visus pazemes ūdens objektus, novērst pazemes ūdeņu piesārņošanu un pasliktināšanos un nodrošināt līdzsvaru starp pazemes ūdeņu ieguvu un to resursu atjaunošanos;
- saglabāt aizsargājamās teritorijas.

6.2. Nacionāla līmeņa mērķi

Augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā ir **Latvijas Ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2030.gadam** (apstiprināta Saeimā 2010.gada 10.jūnijā) un tās sastāvā esošā Telpiskās attīstības perspektīva. Telpiskās attīstības perspektīva akcentē trīs galvenos aspektus:

- sasniedzamība un mobilitātes iespējas;
- apdzīvojums kā ekonomiskas attīstības, cilvēku dzīves un darba vide;
- nacionālo interešu telpas – unikālas specifiskas teritorijas, kas nozīmīgas visas valsts attīstībai.

Vides politikas pamatnostādnes 2009.-2015.gadam mērķis ir veidot pamatu vides kvalitātes saglabāšanai un atjaunošanai, dabas resursu ilgtspējīgai izmantošanai, vienlaikus ierobežojot kaitīgo vides faktoru ietekmi uz cilvēka veselību.

Zemes politikas pamatnostādnes 2008.–2014.gadam ir apstiprinātas ar Ministru kabineta 2008.gada 13.oktobra rīkojumu Nr.613 „Par Zemes politikas pamatnostādnēm 2008.-2014.gadam”. Pamatnostādnēs, no zemes kā resursa viedokļa, tiek apskatītas ne tikai zemes kā ražošanas līdzekļa funkcijas, kas sevī ietver zemes izmantošanu un aizsardzību, bet arī zeme kā vieta (telpa) attīstībai, ietverot tās izmantošanu un attīstības plānošanu, apbūvi un ainavas veidošanu. Rīcības politika ir vērsta uz to, lai kā vērtību saglabātu Latvijai raksturīgo mozaīkveida kultūrainavu. Neizmantojamās lauksaimniecībā izmantojamo zemju platībās, kas ir piemērotas lauksaimnieciskai ražošanai, panāktu zemes īpašnieku pienākumu izpildi zemju izmantošanā, veiktu labas saimniekošanas prakses popularizēšanu zemes īpašnieku un lietotāju vidū. Nodrošinātu zemes aizsardzību, nepieļaujot jaunu degradēto teritoriju rašanos, un veicinātu esošo teritoriju revitalizāciju. Izveidotu ilgtspējīgu apdzīvojuma struktūru, kas veicinātu policentrisku attīstību un sadarbību. Nepieļautu jaunu ciemu veidošanos, bez atbilstoša infrastruktūras un pakalpojumu nodrošinājuma. Esošās apdzīvotās vietās veicinātu dzīves vides kvalitātes uzlabošanu.

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma. Tās mērķis ir saglabāt un atjaunot ekosistēmu un to dabiskās struktūras daudzveidību. Tā paredz dažādus pasākumus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un līdz ar to arī vides kvalitātes nodrošināšanai.

Vides monitoringa programma (apstiprināta 24.01.2006. ar Vides ministra rīkojumu Nr.29 „Vides monitoringa programmas pamatnostādņu 2009.-2012.gadam kopsavilkums”) nosaka kārtību, kādā veicams vides monitorings. Vides monitoringa programmas izpildi koordinē VA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVGMC).

Vides monitoringa programma sastāv no šādām apakšnodalām:

- Gaisa monitorings;
- Ūdeņu monitorings;
- Augsnes un zemes virsmas apauguma monitorings;
- Bioloģiskās daudzveidības monitorings.

Svarīgākie likumi un Ministru kabineta noteikumi, kuru realizācija nodrošina vides un dabas aizsardzības pasākumu ievērošanu līmenī ir:

1. Aizsargjoslu likums (05.02.1997), ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 2010.gada 16.decembrim.
2. Ministru kabineta 2008.gada 3.jūnija noteikumi Nr.406 „Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika”;
3. Atkritumu apsaimniekošanas likums (18.11.2010.) ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 01.05.2012.
4. Ministru kabineta 2010.gada 23.jūlija rīkojums Nr.422 „Par izlietotā papīra, nolietoto elektronisko un elektronisko iekārtu un nolietoto bateriju un akumulatoru apsaimniekošanu”;
5. Dabas resursu nodokļa likums (15.12.2005), ar grozījumiem līdz 20.12.2010.
6. Likums „Par zemes dzīlēm” un uz tā pamata izdotie normatīvie akti.
7. Ministru kabineta 2013. gada 2. aprīļa noteikumi Nr. 187 "Kārtība, kādā novērš, ierobežo un kontrolē gaisa piesārņojošo vielu emisiju no sadedzināšanas iekārtām"
8. Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumi Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”.
9. Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 28.12.2011.
10. Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.300 „Kārtība , kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)”.
11. Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumi Nr.83 „Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi”.
12. Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumi Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums", ar grozījumiem līdz 18.11.2009.
13. Likums „Par piesārņojumu” ar grozījumiem līdz 04.08.2011.
14. Ūdens apsaimniekošanas likums (12.09.2002.).
15. Ministru kabineta 2012.gada 10.janvāra noteikumi Nr.38 „Par peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtību”.
16. Ministru kabineta 2011.gada 11.janvāra noteikumi Nr.33 „Noteikumi par ūdens un augsnas aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”.
17. Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumi Nr.858 "Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību".
18. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993.)
19. Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

20. Sugu un biotopu aizsardzības likums (16.03.2000.).
21. Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”.
22. Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”.
23. Likums „Par zemes dzīlēm” (02.05.1996) ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 16.12.2010.
24. Ministru kabineta 2012.gada 25.augusta noteikumi Nr.570 "Derīgo izrakteņu ieguves kārtība".
25. Ministru kabineta 2011.gada 6.septembra noteikumi Nr.696 "Zemes dzīļu izmantošanas licenču un bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju izsniegšanas kārtība"
26. Ministru kabineta 2006.gada 19. decembra noteikumi Nr.1055 „Noteikumi par valsts nodevu par zemes dzīļu izmantošanas licenci, bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju un atradnes pasi”.

7.Plānošanas dokumenta un tā ietekmes uz vidi novērtējums

7.1. Tiešās un netiešās ietekmes

Plānotās ietekmes var iedalīt pēc to ietekmes uz vidi, ĪADT, iedzīvotājiem, pēc to veida, tiešās/netiešās, īslaicīgās/ilglaicīgās un summārās. Šīs ietekmes vērtējamās ilgtermiņā, izmantojot arī monitoringa atskaitēs (monitoringa indikatori apkopoti pielikumā, tabulā Nr.9).

Ietekme	Ietekmes novērtējums (tiešs, netiešs, pozitīvs, negatīvs)
Derīgo izrakteņu ieguve lauksaimniecības, mežsaimniecības zemēs.	Mainās teritorijas izmantošanas veids un ainava, var tikt ietekmēta blakus izmantojamo zemju vērtība, gruntsūdeņu un pazemes ūdeņu izmaiņas u.c.
Iespējamā iedzīvotāju samazināšanās Alūksnes novadā, ciemu teritorijās.	Samazinās saimnieciskā aktivitāte, iespējamās pamestas lauku viensētas, lauksaimniecības zemju neapsaimniekošana, aizaugšana, palielinās ar krūmājiem aizaugušas platības, latvāņu izplatība neapsaimniekotās zemēs.
Apmeklētāju palielināšanās izveidotajās dabas takās, auto, moto, velo trasēs.	Palielinās noslodze uz ĪADT konkrētajā apvidū, kurā izveidotas takas, palielinās apsaimniekošanas izdevumi taku uzturēšanai, labiekārtošanai.
Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu rekonstrukcija, jaunu mājsaimniecību pieslēgšana, infrastruktūras sakārtošana.	Ietekme pozitīva, tiek sakārtota infrastruktūra kopumā, samazinās virszemes ūdenstilpju piesārņojums.
Tranzīta satiksmes plūsmu palielināšanās uz valsts, pašvaldības ceļiem.	Gaisa piesārņojuma, trokšņa un avārijas risku pieaugums. Ietekme negatīva.

7.2. Īslaicīgās un ilglaicīgās ietekmes

Ietekme	Ietekmes novērtējums
Derīgo izrakteņu ieguve .	Atkarībā no paredzētās darbības, tās apjoma, tā var būt īslaicīga un ilglaicīga. Mainās ainava un zemes izmantošanas veids. Pozitīva, ja tiek veikta Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un nepasliktina apkārtējo zemju un vides stāvokli. Derīgo izrakteņu ieguve pie ĪADT un to teritorijās veicama saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu". Veicot šo ietekmes uz vidi novērtējumu tiek detāli analizētas iespējamās ietekmes, to apjomi, būtiskums un ietekme uz dabas vērtībām, kā arī ietekme uz tuvējām apdzīvotām vietām, ja tādas ir paredzētās darbības apkārtnē.
Ceļa infrastruktūras uzlabošana, rekonstrukcija.	Darbu veikšanas gaitā jāreķinās ar apgrūtinājumiem/ietekmēm, ilgtermiņā pozitīva.
Citi būvniecības procesi (infrastruktūras, māju, ražošanas objektu u.c.).	Īslaicīga, saistīta ar traucējumiem apkārtējiem iedzīvotājiem, ilgtermiņā pozitīva, tiek sakārtota/labiekārtota teritorija.
Mežu izciršana, apsaimniekošana.	Palielinās ietekmes konkrētā apvidū (troksnis, transporta intensitāte, ainavas izmaiņas).
Lauksaimniecības teritoriju aizaugšana.	Samazinās lauksaimniecībā izmantojamo zemju platības, ar laiku mainās zemes lietojuma veids.
ĪADT saglabāšana, infrastruktūras uzturēšana un jaunu taku izveide.	Pozitīva, ĪADT teritoriju apsaimniekošanas uzlabošanās, atvērta apmeklētāju plūsmas no vērtīgajiem un aizsargājamajiem biotopiem, augu un dzīvnieku atradnēm un tiek saudzētas īpaši aizsargājamās dabas vērtības. Svarīga loma sabiedrības izglītošanai un vides apziņas veidošanai.
Sadzīves atkritumu saimniecības pilnveidošana.	Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanās, samazinās to nonākšana vidē, samazinās piesārņotās vietas.

7.3. Summārās ietekmes

Ietekme	Ietekmes novērtējums
Cienu attīstība.	Palielinoties cienu apdzīvotībai, palielinās infrastruktūru izmantošanas kapacitāte, noslodze uz piegulošajām rekreācijas teritorijām. Pozitīva, ja tiek nodrošināta atbilstoša to apsaimniekošana.
Saimnieciskās darbības attīstība.	Palielinās ar saimniecisko darbību saistītās ietekmes.
Ainavas izmaiņas.	Izmaiņas ainavā, ja tiek veikta derīgo izrakteņu ieguve, mežu izciršana,

	lauksaimniecības zemju aizaugšana, apbūves palielināšanās ārpus ciemu teritorijas u.c.
Ciemos esošo infrastruktūru (ūdens, kanalizācijas, atkritumu apsaimniekošana u.c.) rekonstrukcija, pilnveidošana.	Iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanās.

Aplūkojot plānotās darbības apdzīvoto vietu kontekstā, jāvērtē tā attīstības dinamika ilgtermiņā (to izvērtē nākamajos monitoringa ziņojumos), novietojums, paredzētā attīstība un infrastruktūra.

Pilsēta/ciems	Apdzīvotas vietas raksturojums vides kontekstā
Alūksnes pilsēta	Pilsētas vēsturiskais izvietojums ir Alūksnes ezera dienvidu krastā, ar jau esošu apbūvi. Savrupmāju apbūve izvietojusies ezera tuvumā, saglabājot arī zaļās zonas (t.sk. arī kapsētas), kas teritorijas plānojumā iezīmētas kā dabas un apstādījumu teritorijas. Ražošanas teritorijas izvietotas pilsētas nomalēs, kas ļauj vajadzības gadījumā veiksmīgi novirzīt transporta kustību tā, lai pasargātu pilsētas centra iedzīvotājus no gaisa un trokšņa piesārņojuma. Arī turpmāk būtu vēlamas šajās zonās paredzēt jaunas ražošanas un tehniskās teritorijas, paplašinot tās pilsētas nomalē. Pilsētā ir paredzētas salīdzinoši lielas zaļo teritoriju platības. Pilsētas attīstības dinamika (apbūves veids, blīvums u.c.) būtu iekļaujama monitoringa ziņojumos, kas ļautu ilgtermiņā izvērtēt pilsētas attīstības veidus un ietekmes.
Alsviķi	Ciema robežās iekļauta esošā apbūve, ciems izvietots gar Valsts autoceļu P39. Ciema robežās un tā tuvumā atrodas ar latvāni invadētās teritorijas, kas ir gan vidi degradējošs, gan iedzīvotājus apdraudošs faktors.
Aizupītes	Ciema robežās iekļauts esošās apbūves teritorijas, ciems izvietots gar Valsts autoceļu P39, ko var uzskatīt par gaisa un trokšņa piesārņojuma avotu, bet, ņemot vērā ceļa noslogojumu, piesārņojums ir minimāls. Ciema robežu tuvumā atrodas divi DUS, kuri vērtējami kā vides riska objekti. Nebūtu pieļaujama šo objektu tuvumā attīstīt jaunu dzīvojamo apbūvi vai sabiedriskas ēkas, bet izvietot jaunas tehniskās vai ražošanas teritorijas atbilstoši drošības prasībām.
Pullans	Ciems izvietots Pullana ezera krastā, iekļaujot esošo apbūvi; ir izteikta savrupmāju apbūves teritorija. Ciemā netiek iekļauta rūpnieciskās apbūves teritorija. Iekļauta Pullana ezera krasta zona, kurai noteikts zonējums – savrupmāju apbūves teritorija (pašlaik bez apbūves), līdz ar to attīstot apbūvi (labiekārtojuma infrastruktūra) jāpievērš uzmanība attiecībā uz iespējamu ezera piesārņojumu.
Strautiņi	Salīdzinoši izstiepta ciema konfigurācija gar Valsts autoceļu P34, kas iekļauj savrupmāju apbūvi vienā ciema galā un publiskās apbūves teritoriju otrā ciema galā, pa vidu atstājot iespēju attīstīt ciema apbūvi.
Anna	Ciems izvietots starp Valsts autoceļiem V395, V396.

	ietverot publiskās apbūves teritoriju un jaukta centra apbūves teritorijas. Izveidojusies kompakta savrupmāju apbūves zona, ar iespējām paplašināties uz ciema perifēriju, kur ciema robežās iekļautas brīvas zemes apbūvei.
Jaunzemi	Ciema teritorija ietver esošo apbūvi ar rezervētām teritorijām uz perifēriju no esošās apbūves, pašlaik salīdzinoši lielas brīvas teritorijas ciemā. Kompakti izvietotas publiskās apbūves teritorijas un jauktas centra apbūves teritorijas. Nav riska objektu un teritoriju.
Kolbergis	Ciems izvietots Alūksnes ezera krastā, starp Alūksnes ezeru un Valsts autoceļiem P40 un V390. Ciema robežās ietverta esoša savrupmāju apbūve, publiskās apbūves teritorijas un jaukta centra apbūves teritorija. Ciema robežās atrodas Sosnovska latvāņa invadētās teritorijas (vienlaidus platība arī pie ciema robežām). Monitoringa izvērtējumā jāietver latvāņa platība un plānotie pasākumi/apbūve Alūksnes ezera krastā.
Beja	Ciems ietver esošu apbūvi, kas izvietojusies gar Valsts autoceļiem V400, V396. Salīdzinoši maz brīvo teritoriju, kuras atrodas ciema centrālajā daļā, kas atļauj izvietot savrupmāju apbūvi vai publiskās apbūves objektus.
Jaunanna	Kompakti izveidojies ciems, centrālajā daļā ar publiskas apbūves teritoriju, uz perifēriju izvietojusies savrupmāju dzīvojamā apbūve. Grafiskajā materiālā uzrādīta applūstošā teritorija ar 10% applūduma varbūtību, šajā teritorijā nav esošās apbūves, gar Ievednes upi iezīmētas dabas un apstādījumu teritorijas, kas kalpo kā ciema rekreācijas resurss. Ciems robežojas ar dabas liegumu „Jaunanna” (regulējamā režīma un ainavu aizsardzības zona). Ciema teritorijā - vietā, kura robežojas ar dabas liegumu, nav paredzētas darbības/apbūve, kas ietekmētu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju.
Jaunlaicene	Ciema konfigurācija – izstiepta gar Valsts autoceļu V383; ziemeļdaļā koncentrēta savrupmāju apbūve, bet dienviddaļā izvietojies ciema centrs ar publiskās apbūves teritoriju, ietverot arī Jaunlaicenes muižas apbūvi. Ārpus ciema robežas atstāta rūpnieciskās apbūves teritorija. Ciema teritorijā gan perifērijā, gan centrālajā daļā atstāts salīdzinoši daudz brīvas teritorijas ciema attīstībai. Ciema daļa ietilpst aizsargājamā ainavu apvidū „Veclaicene”.
Kalnecampi	Kompaktas konfigurācijas ciems, izvietojies pie autoceļu V396. Ciema centrā publiskās apbūves teritorijas, dabas un apstādījumu teritorija, kompakti izvietota esošā savrupmāju apbūve, ciema robežās atstāta arī brīva teritorija savrupmāju būvniecībai.
Liepna	Ciems izvietojies gar Valsts autoceļiem P42, V455. Ciems izvietojies kompaktā konfigurācijā, paredzot arī tālāku attīstību uz perifēriju, kas veidotu vienotu ciema apbūvi. Salīdzinoši nelielas brīvas teritorijas rezervētas ciema perifērijā, kas paredz iespējamu savrupmāju apbūvi.

Brenci	Ciems ietver esošu apbūvi, kas izvietojusies Valsts autoceļu P41 un V396 piegulošajās teritorijās. Paredzētas teritorijas ciema attīstībai D daļā.
Mālupe	Ciems Pededzes upes krastā, ciema robeža gar Pededzes upi, kartē atzīmētas arī applūstošās teritorijas ar 10% applūduma varbūtību. Šajās teritorijās neatrodas esoša apbūve. Ciema robežas noteiktas ar plašām brīvām teritorijām ar iespēju attīstīt ciema apbūvi.
Sofikalns	Ciems, kurā salīdzinoši maz esošas apbūves, bet ar lielām brīvām teritorijām ciema robežās. Izstiepta konfigurācija gar Valsts autoceļu P41. Plānojot nākotnē ciema apbūvi, būtu jāpievērš uzmanība, lai netiktu veidotas ražošanas vai tehniskās teritorijas, kuras būtu jāizvieto ciema nomalēs.
Mārkalne	Kompaktas konfigurācijas ciema teritorija, kas izvietojusies gar autoceļiem V391, V390. Ciema centrā izvietotas publiskās apbūves teritorijas un jauktas centra apbūves teritorijas, netiek paredzēti jauni lieli rūpnieciskās ražotnes vai tehniski objekti. Ciema dienviddaļā paredzēta rūpniecības teritorijas apbūve, ar pieguļošām teritorijām, kuras pašlaik nav ar esošu apbūvi un nākotnē būtu vēlams neveidot šajā teritorijā savrupmāju dzīvojamo apbūvi, bet veidot vienotu kompleksu rūpnieciskās ražotnes teritorijai.
Pededze	Ciems aptver esošas savrupmājas apbūves teritorijas, netiek paredzētas lielas brīvās teritorijas jaunai apbūvei. Ciema centrā publiskās apbūves teritorijas un dabas un apstādījumu teritorijas, perifērijā savrupmāju dzīvojamās teritorijas. Netiek plānotas jaunas rūpnieciskās apbūves zonas, neatrodas arī vides risku teritorijas.
Korneti	Ciems pilnībā atrodas aizsargājamajā ainavu apvidū „Veclaicene”. Izvērtējot esošo apbūvi un plānoto ciema attīstību attiecībā uz ainavu apvidu „Veclaicene”, ciema teritorijā atrodas gan lieguma zona, gan neitrālā zona. Daļa ciema atrodas ainaviski vērtīga skatu punkta ar areālu teritorijā. Ciema teritorijā atrodas arī Ievas ezers. Secināms, ka ciema robežās ir salīdzinoši daudz brīvo zemju (lauksaimniecības un meža), kas pašlaik ir bez esošas apbūves un pastāv varbūtība, ka nākotnē var tās tikt apbūvētas. Ņemot vērā, ka ciema teritorija atrodas ainavu apvidū, ir jāparedz šīs teritorijas attīstība atbilstoši ainavu aizsardzības plānam, nepasliktinot šīs vietas ainavisko kvalitāti un pievilcību. Kornetu ciems un tā attīstība būtu jāiekļauj monitoringa ziņojumos ar izvērtējumu par šī ciema turpmāku attīstību un apbūves atbilstību ainaviskajiem nosacījumiem. Pieļaujama savrupmāju attīstība atbilstoši pašvaldības nosacījumiem, kas nepasliktinātu teritorijas ainavisko vērtību.
Zeltiņi	Ciema teritorija izvietojusies gar Valsts autoceļiem P34 un V410, ar skraju esošu ciema savrupmāju un publiskās apbūves teritorijām. Centrā plānotas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kur pašlaik nav blīva savrupmāju apbūve.

Ziemi	Ciems pilnībā atrodas aizsargājamā ainavu apvidū „Veclaicene”, robežojas ar valsts nozīmes aizsargājamo aleju „Ziemeru ozolu aleja”. Ciema robežas ietver esošu apbūvi un savrupmāju/viensētu apbūvi ar tām piegulošajiem īpašumiem. Ciema kodols ir Ziemeru muižas apbūve (grafiskajā daļā tiek attēlots viss komplekss ar aizsardzības zonu) un šī zona netiek mainīta. Savrupmāju apbūve tiek atstāta ciema ZR daļā, kur jau ir esoša apbūve. Ziemeru ciems un tā attīstība būtu jāiekļauj monitoringa ziņojumos ar izvērtējumu par šī ciema turpmāku attīstību un apbūves atbilstību ainaviskajiem nosacījumiem. Pieļaujama savrupmāju attīstība atbilstoši pašvaldības nosacījumiem, kas nepasliktinātu teritorijas ainavisko vērtību.
Māriņkalns	Ciems daļēji atrodas aizsargājamā ainavu apvidū „Veclaicene”. Ciems ietver esošās apbūves teritorijas, jaunas teritorijas ciema attīstībai/apbūvei paredzētas ārpus aizsargājamās ainavu apvidus zonas. Ciema daļā, kas atrodas ainavu apvidū „Veclaicene”, paredzēta publiskās apbūves teritorija un jauktas centra apbūves teritorija. Māriņkalns un tā attīstība būtu jāiekļauj monitoringa ziņojumos ar izvērtējumu par šī ciema turpmāku attīstību un apbūves atbilstību ainaviskajiem nosacījumiem. Pieļaujama savrupmāju attīstība atbilstoši pašvaldības nosacījumiem, kas nepasliktinātu teritorijas ainavisko vērtību.

8. Ietekmes uz vidi samazināšana

8.1. Pašvaldības vides politika un vides aizsardzības normatīvi

Alūksnes novadam ir izstrādāta Alūksnes novada attīstības programma 2011.-2017., kura apstiprināta ar Alūksnes novada domes 30.06.2011. lēmumu Nr.256 (prot.9,21.p.) „Par Alūksnes novada attīstības programmu 2011.-2017.”, kas ir saistoša arī izstrādājot Teritorijas plānojumu.

Attīstības programmā izvirzītie ilgtermiņa mērķi paredz nodrošināt ilgtspējīgu vides izmantošanu un attīstību.

Attīstības programmā noteiktās prioritātes vides jomā ir:

- finansējuma piesaiste aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un apsaimniekošanas plānu izstrādei un to realizācijai;
- tūrisma maršrutu ar dabas un kultūrvēsturiskajiem objektiem izstrāde;
- Alūksnes novada teritorijas brīvas no ģenētiski modificētu kultūraugu audzēšanas saglabāšana;
- novada rekreācijas teritoriju sakārtošana un labiekārtošana;
- aktīvās atpūtas objektu ierīkošanas un apsaimniekošanas atbalsts un veicināšana;
- ainavu degradējošu īpašumu sakārtošanas rosināšana un motivēšana;

- sabiedrības iesaistīšanas veicināšana publiskās telpas – parku, mežaparku, mežu, kapsētu teritoriju, u.c.- sakārtošanā;
- sabiedrības informēšana par vides kvalitāti;
- ūdenssaimniecību sakārtošana atbilstoši ES prasībām (pilsēta un pagasti);
- energoefektīvas siltumapgādes attīstīšana novada teritorijā;
- apdzīvotu vietu ūdenssaimniecību sistēmas sakārtošana;
- atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana un vides piesārņojuma mazināšana;
- energoefektīvas apgaismošanas sistēmas (ielām, ēkām) ierīkošana;
- oglekļa dioksīda emisijas samazināšana privātajā un publiskajā sektorā;
- atjaunojamo energoresursu – saules, vēja, ūdens, biomasas, u.c. – izmantošanas veicināšana;
- racionāla novada publisko ūdeņu apsaimniekošana un zivju resursu pavairošana.

Attīstības programmā kā vidēja termiņa mērķi noteikti:

- Alūksnes novadam raksturīgās kultūrainavas saglabāšana un tās potenciāla izmantošana;
- plānveidīga pilsētas un lauku teritorijas labiekārtošana;
- augstas kvalitātes, kvalitatīvu un videi draudzīgu sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšana.

Pie papildus ietekmes uz vidi samazināšanas pasākumiem varētu ieteikt:

- Vides politikas plāna izstrāde pašvaldībai
Ļoti laba iespēja izpētīt vides situāciju, novērtēt problēmteritorijas ilgākā laika posmā, ietverot esošās situācijas analīzi (iedzīvotāju skaita dinamika, sociālie pakalpojumi, pieprasījums ekonomikas sfērā utt.);
- Vides rīcības programmas izstrāde
Tā ir kā konkrēta programma, kura tiktu izstrādāta pašvaldībai, nosakot prioritātes, nosakot mērķus un līdzekļus, kā sasniegt vēlamo situāciju tieši vides jomā. Programmu varētu izstrādāt arī prioritārai nozarei;
- Monitoringa programmas izstrāde
Lieliska iespēja novērtēt esošo situāciju, veikt analīzi ilgākā laika posmā un attiecīgi novērtēt iespējamās ietekmes kādā no vides problēmteritorijām. **Saskaņā ar Vides pārraudzības valsts biroja 2014.gada 14.novembra Atzinumu Nr.17 „Par Alūksnes novada teritorijas plānojumu 2015.-2027.gadam Vides pārskatu” monitoringa ziņojumi pašvaldībai jāiesniedz 2021. un 2026.gadā.**

Situācijā, kad tiek plānota jauna vai paplašināta esošā darbība, kura atbilst likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. vai 2.pielikuma kritērijiem ir pievēršama uzmanība īpaši tām darbībām, kuras ir iekļautas minētā likuma 1.pielikumā, kurām jāveic ietekmes uz vidi izvērtējums. Tajā brīdī, kad šai paredzētajai darbībai tiek veikts ietekmes uz vidi izvērtējums, ir paredzēta arī sabiedrības un pašvaldības iesaistīšana, t.i. noteikta sabiedriskā apspriešana. Jāņem vērā, tas, ka sabiedriskajā apspriešanā var pieprasīt darbības ierosinātajam izstrādāt vairākus variantus, kuri paredz ietekmes uz vidi samazinošus pasākumus. Likumdošanā noteikts, ka darbības ierosinātajam paredzētajai darbībai jāizvēlas maksimāli vidi saudzējošas metodes un tehnoloģijas, paredzot attiecīgajai nozarei labāko pieejamo tehnoloģisko paņēmieni pielietošanu. Par šiem izstrādātajiem variantiem

arī sabiedrība un pašvaldība var izteikt viedokli un pretenzijas gadījumā, ja izstrādātie varianti nešķiet atbilstoši vides prasībām. Priekšlikumus un ierosinājumus ietekmes uz vidi izvērtējuma gaitā var iesniegt Vides pārraudzības valsts birojā noteiktā termiņā, kas tiek norādīts projekta sabiedriskās apspriešanas paziņojumā un biroja mājas lapā.

Visi minētie pasākumi ir veicami pēc pašvaldības iniciatīvas un tās finansiālo iespēju robežās, bet šie materiāli ļautu labāk novērtēt vides situāciju uz šo brīdi, kā arī plānojot nākotnē vides problēmas novada kontekstā.

8.2. Teritorijas plānojumā noteiktās aizsargjoslas

Viens no instrumentiem ietekmes uz vidi un potenciālā riska minimizēšanai ir Latvijas tiesību aktos noteikto aizsargjoslu prasību ievērošana.

Alūksnes novada Teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu sadaļā par aizsargjoslām likuma prasības tiek ievērotas.

Saskaņā ar *Aizsargjoslu likumu*, aizsargjoslas ir ar likumu noteiktas platības ap dažāda veida objektiem ar mērķi aizsargāt šos objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību, kā arī pasargāt vidi un cilvēkus no kāda objekta kaitīgās ietekmes.

Teritorijas plānojumā tiek noteikti šādi aizsargjoslu veidi:

- Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas:
Aizsargjoslas teritorijas plānojumā tiek noteiktas virszemes ūdensobjektiem - ūdenstecēm, ūdenstilpēm un mākslīgiem ūdensobjektiem, t.sk. arī purviem, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi, novērstu iespējamo eroziju un ierobežotu darbību applūstošajās teritorijās. Aizsargjoslas tiek noteiktas atbilstoši Aizsargjoslu likumam un aprakstītas Teritorijas plānojuma Apbūves noteikumos.
Teritorijas plānojumā tiek noteiktas aizsargjoslas ap kultūras pieminekļiem, to minimālais platums saskaņā ar Aizsargjoslu likumu Alūksnes pilsētā un ciemu teritorijās ir 100m, lauku apvidos - 500m. Kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonu teritorijās nav plānojama tāda saimnieciska darbība, kas var iznīcināt kultūras pieminekli vai mazināt kultūras pieminekļu vai kultūrvēsturiskās ainavas vērtību. Aizsargjoslas ap ūdensapgādes urbumiem noteiktas atbilstoši Aizsargjoslu likumam (apkopojums Apbūves noteikumos). Stingrā režīma aizsargjoslas tiek noteiktas visiem artēziskiem urbumiem.
- Ekspluatācijas aizsargjoslas:
Teritorijas plānojumā tiek noteiktas aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un šaursliežu dzelzceļa līniju Alūksne – Gulbene, gar elektronisko sakaru tīkliem, ap valsts hidrometeoroloģisko novērojumu stacijām un posteņiem, ap stacionāriem valsts nozīmes monitoringa punktiem, gar elektriskajiem tīkliem, ap meliorācijas būvēm un ierīcēm, gar ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem, gar siltumtīkliem, ap ģeodēziskā tīkla punktiem, ap gāzesvadiem, gāzesapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm, ap valsts aizsardzības objektiem.
- Sanitārās aizsargjoslas:
Aizsargjoslas tiek noteiktas ap kapsētām, ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem un notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm.
- Drošības aizsargjoslas:

Aizsargjoslas tiek noteiktas ap aizsprostiem, degvielas uzpildes stacijām, gāzesvadiem ar spiedienu virs 1,6megapaskāliem.

Teritorijas plānojumā tiek noteikta tauvas josla, kas to paredz gar visiem virszemes ūdensobjektiem sekojoši: gar privāto ūdeņu krastiem – 4m, gar pārējo ūdeņu krastiem – 10m.

Teritorijas plānojuma Apbūves noteikumos tiek paredzēti gadījumi, ja pēc Teritorijas plānojuma stāšanās spēkā tiek uzbūvēti objekti, kuriem jānosaka aizsargjosla, piemēram, vēja elektrostacijas, tad aizsargjoslas platums jānosaka atbilstoši Aizsargjoslu likumā noteiktajam.

Alūksnes novada Teritorijas plānojums paredz ievērot visas Aizsargjoslu likumā noteiktās normas, Teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartē „Alūksnes novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”, atbilstoši Teritorijas plānojuma mēroga noteiktībai, attēlotas augstākminētās aizsargjoslas, kuru platums ir 20m un vairāk.

9. Plānošanas dokumenta iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 14.panta otrās daļas 1.punktu, lai izpildītu savas funkcijas, pašvaldībām likumā noteiktajā kārtībā ir pienākums izstrādāt pašvaldības Teritorijas plānojumu, nodrošināt teritorijas attīstības realizāciju un Teritorijas plānojuma administratīvo pārraudzību.

Kā vienīgā izstrādāto plānošanas dokumentu alternatīva uzskatāma „nulles alternatīva”, t.i., ja plānošanas dokumenti netiek apstiprināti un īstenoti, un tiek saglabāta esošā situācija. Šajā gadījumā spēku saglabātu esošie Alūksnes pilsētas un pagastu teritorijas plānojumi. Taču ņemot vērā to, ka šie plānošanas dokumenti ir izstrādāti atsevišķi katrai teritoriālai vienībai, turklāt dažādos laika posmos, tad pašreizējā situācija nenodrošina vienotas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, t.sk. vienotu funkcionālo zonējumu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus.

Līdz ar to var uzskatīt, ka „nulles alternatīva” Teritorijas plānojuma izstrādes gadījumā nav vērsta uz ilgtspējīgu un saskaņotu novada attīstību.

Alternatīvi risinājumi iespējami projektu līmenī, uzsākot konkrētu paredzēto darbību realizāciju, izraugoties labākos risinājumus. Pirms konkrētu Alūksnes novada Teritorijas plānojumā paredzēto darbību īstenošanas izvērtējama nepieciešamība veikt ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu vai ietekmes uz vidi novērtējumu likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” noteiktajā kārtībā, bet pirms tādu darbību īstenošanas, kurām var būt būtiska ietekme uz Alūksnes novada teritorijā esošajām Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (Natura 2000), izvērtējama nepieciešamība veikt ietekmes vērtējamu Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumos Nr.300 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)” noteiktajā kārtībā. Šajā teritorijas attīstības plānošanas posmā var secināt, ka projektu līmenī detalizētāks ietekmes novērtējums iepriekš minēto tiesību aktu noteiktajā kārtībā var būt nepieciešams, piemēram, uzsākot derīgo izrakteņu ieguvu, lopkopības fermu būvniecību, veicot lauksaimniecībā izmantojamās zemes lietošanas kategorijas maiņu un meža zemes transformāciju, lauksaimniecības zemju apmežošanu, attīstot ražošanas teritorijas, plānojot infrastruktūras attīstības projektus, tūrisma attīstību.

10. Plānošanas dokumentu īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums

Alūksnes novads ziemeļu daļā robežojas ar Igaunijas Republikas teritoriju. 1997.gada 14.marta Līgumā starp Latvijas Republikas valdību un Igaunijas Republikas valdību par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā paredzēta un atrunāta abu valstu sadarbība, ja 15km zonā no kopīgās robežas paredzēts realizēt 1991.gada 25.februāra Espo konvencijas „Par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā” iekļautās darbības, ar mērķi novērst šo darbību pārrobežu ietekmi, kas izsauktu būtisku nevēlamu ietekmi uz vidi

Alūksnes novada Teritorijas plānojuma īstenošanai nav paredzama būtiska pārrobežu ietekme. Teritorijas plānojuma īstenošana nav tieši saistīta arī ar pārrobežu ietekmes varbūtību, taču, nosakot teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu, netieši paredzēti priekšnoteikumi tādu darbību realizācijai, kuras potenciāli var būt saistītas ar pārrobežu ietekmes varbūtību, kā tas jau iepriekš minēts saistībā par derīgo izrakteņu ieguvī. Pirms konkrētu paredzēto darbību uzsākšanas, nepieciešamības gadījumā tām veicot ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu vai ietekmes uz vidi novērtējumu likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” noteiktajā kārtībā, tiek ņemta vērā un vērtēta pārrobežu ietekmes varbūtība, raksturs un būtiskums.

Uz pārrobežu sadarbību varētu attiecināt kopēju tūrisma taku, infrastruktūras attīstību ar Igaunijas Republikas pašvaldībām, kas sekmētu tūrisma attīstību Alūksnes novadā un novada attīstību kopumā.

11. Kompensēšanas pasākumi

Teritorijas plānojums neparedz darbības, kuru rezultātā tiešā veidā tiktu negatīvi ietekmētas Natura 2000 teritorijas un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Teritorijas plānojums ir izstrādāts balstoties uz prasībām, ko izvirza normatīvie akti, vides aizsardzības valsts institūcijas un Alūksnes novada Attīstības programma 2011.-2017. Līdz ar to dabai nodarīto kaitējumu kompensēšanas pasākumi nav nepieciešami.

Privātas vai juridiskas personas atbildību par dabai vai dabas objektiem nodarīto kaitējumu reglamentē Latvijas Republikas normatīvie akti. Likumi, kas aizsargā apkārtējo vidi ir likumi „Par vides aizsardzību” un „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, ”Sugu un biotopu aizsardzības likums” „Aizsargjoslu likums” u.c. un tiem pakārtotie noteikumi.

12.Vides pārskata izstrādē pielietotie galvenie pamatprincipi un metožu apraksts

Alūksnes novada Teritorijas plānojuma Stratēģiskās ietekmes uz vidi (SIVN) pārskats izstrādāts, analizējot tajā izvirzīto mērķu, teritorijas zonējumu, paredzēto darbību un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu atbilstību vides aizsardzības noteikumu prasībām un Alūksnes novada Teritorijas plānojuma izstrādē iesaistīto institūciju sniegtajiem nosacījumiem.

Pamatprincipi:

- Stratēģiskā (IVN) procedūra un Vides pārskata projekta sagatavošana tika uzsākta kopā ar Alūksnes novada Teritorijas plānojuma izstrādi;
- Sagatavojot Vides pārskatu, tika iesaistīta arī sabiedrība. (tika organizētas darba grupas ar katras pašvaldības pagasta iedzīvotājiem, pašvaldības pārstāvjiem, konsultācijas ar institūcijām.
- Teritorijas plānojuma publiskā apspriešana notika kopā ar Vides pārskata projekta izsludināto publisko apspriešanu, publiskās apspriešanas sapulces notika katrā administratīvajā teritorijā, iepriekš izziņotā datumā un laikā. Dokumenti bija pieejami katrā pagasta pārvaldē, Alūksnē, kā arī Alūksnes novada mājas lapā www.aluksne.lv.
- Vides pārskats tiek gatavots paralēli Teritorijas plānojuma izstrādei, lai pilnvērtīgāk varētu izvērtēt iespējamās plānotās ietekmes un Vides pārskata ierosinājumus iestrādāt Teritorijas plānojumā.

Metodes:

- tika analizēta esošā un plānotā situācija;
- analizētas ietekmes uz vidi (tiešās, netiešās, īslaicīgās, ilglaicīgās, summārās);
- analīze tika veikta pamatojoties uz teritorijas plānojumā ietvertu informāciju par dabas apstākļiem, gaisa, ūdens kvalitāti, apsekojot teritorijas dabā, kā arī izmantojot vides monitoringa datu analīzi;
- plānoto izmaiņu novērtējums un iespējamā ietekme;
- tika organizētas diskusijas (darba grupas) ar pašvaldību darbiniekiem, ekspertiem;
- notika konsultācijas ar iesaistītajām institūcijām (VA „Sabiedrības veselības aģentūra”, Valsts vides dienesta Madonas reģionālā vides pārvalde, u.c.);
- organizēta sabiedriskā apspriešana.

Kopumā Teritorijas plānojumā ietvertā informācija bija pietiekama, lai varētu veikt vides stāvokļa novērtējumu Alūksnes novadā.

13.Teritorijas plānojuma īstenošanas monitorings

Alūksnes novada plānošanas dokumentu īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma monitorings ir sistemātisks vides kvalitātes un tās izmaiņu tendenču novērtējums. Tā mērķis ir novērtēt konkrēta plānošanas dokumenta realizācijas ietekmi uz vidi, kā arī plāna vai programmas izpildi saistībā ar stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskatā definētiem vides mērķiem vai uzdevumiem. SIVN monitorings dod iespēju aktualizēt plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās vides ietekmes un salīdzināt tās ar prognozētajām. Tas nodrošina arī savlaicīgu problēmu identifikāciju, lai nepieciešamības gadījumā veiktu atbilstošus plānošanas dokumenta grozījumus.

Vides monitorings ir ilgstoši un regulāri novērojumi (mērījumi, aprēķini) vidē, kuri ļauj spriest par vides stāvokli, vides kvalitātes izmaiņām un ietekmi uz cilvēkiem un dzīvo dabu. Veicot monitoringu, jāpievērš uzmanība Vides pārskatā norādītajām problēmām, ar tām saistītajām nozarēm, lai, veidojot statistiku ilgākā laika periodā (monitoringu), varētu novērtēt piesārņojuma izmaiņas un prognozēt tā iespējamo attīstību.

VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVĢMC) ir izstrādājusi Vides monitoringa programmu „Par vides monitoringa programmu” (apstiprināta ar 19.04.2010. Vides ministra rīkojumu Nr.121), tā sastāv no 4 apakšnodaļām:

- gaisa monitoringa programma;
- ūdeņu monitoringa programma;
- zemes monitoringa programma;
- bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma.

Monitoringu veic izmantojot valsts statistikas datu bāzes, salīdzinot vēsturiskos un aktuālos datus par pārskata teritoriju un aizsargājamo teritoriju monitoringa datus, ja tādi ir pieejami.

Saskaņā ar Vides aizsardzības likumu, vides monitoringu organizē un veic valsts un pašvaldību iestādes un komersanti atbilstoši vides normatīvo aktu prasībām. Ministru kabineta 17.februāra noteikumi Nr.158 „Noteikumi par prasībām attiecībā uz vides monitoringu un tā veikšanas kārtību, piesārņojošo vielu reģistra izveidi un informācijas pieejamību sabiedrībai” attiecībā uz pašvaldībām noteikts, ka pašvaldību institūcijas vides monitoringu organizē vai veic par pašvaldību budžeta līdzekļiem.

Monitoringa ziņojums Vides pārraudzības valsts birojam (arī elektroniskā veidā) izvērtēšanai ir jāiesniedz saskaņā ar VPVB noteikto termiņu. 2010.gadā VPVB ir izstrādājis metodiskos norādījumus „Plānošanas dokumenta realizācijas ietekmes uz vidi novērtējums (stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma monitorings)”. Saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, monitoringa ziņojumā nepieciešams apkopot pieejamo informāciju un ietvert vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļu izmaiņu un to tendenču raksturojumu. Vides pārskata monitorings jāiesniedz VPVB norādītajā termiņā (viens ziņojums 5 gados). Informāciju par Vides pārskatu monitoringu iesniegšanas datiem VPVB ievieto mājas lapā: www.vpvp.gov.lv.

Vides pārskatā pielikumā ir 8.tabula ar monitoringa indikatoriem, kurus pašvaldība var izmantot izstrādājot monitoringa atskaides.

14.Vides pārskata kopsavilkums

Vides pārskats ir Alūksnes novada teritorijas plānojuma stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma sastāvdaļa.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) procesa mērķis ir panākt vides aspektu integrēšanu plānošanas procesā, nodrošinot dabas un vides kvalitātes aizsardzību sākot ar plānošanas dokumenta izstrādes procesu un identificējot pasākumus iespējamās negatīvās vides ietekmes mazināšanai. SIVN uzdevums ir novērtēt vides apstākļus un sniegt informāciju lēmumu pieņēmējiem, kā arī informēt plašāku sabiedrību par sagaidāmo ietekmi uz vidi plānošanas dokumenta ieviešanas gadījumā.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra Alūksnes novada teritorijas plānojumam piemērota pamatojoties uz likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un Vides pārraudzības valsts biroja 04.02.13. lēmumu Nr.8 „Par stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu”. Vides pārskata izstrādes gaita un izpilde noteikta ar Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumiem Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Minētais lēmums Alūksnes novada pašvaldības teritorijas plānojumam tika piemērots, jo novada teritorijā atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (NATURA 2000), līdz ar to, izstrādājot Alūksnes novada plānojumu un Vides pārskatu, jāņem vērā spēkā esošie normatīvie akti, kas attiecas uz šīm teritorijām un jāizvērtē visas iespējamās ietekmes uz vidi.

Alūksnes novada Teritorijas plānojums turpmākajiem 12 gadiem ir pašvaldības administratīvās teritorijas plānošanas dokuments, kurā grafiski attēlota teritorijas pašreizējā izmantošana un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana, teritorijas izmantošanas noteikumi un aprobežojumi.

Plānojuma izstrādes mērķis ir novada līdzsvarotas un daudzpusīgas sociāli-ekonomiskās attīstības pamatojums, paredzot teritorijas racionālu izmantošanu, vienotu teritorijas izmantošanas un būvniecības kārtību visā novada teritorijā, sabalansējot privātīpašnieku un sabiedrības intereses.

Vides pārskats sagatavots, balstoties uz Alūksnes novada Teritorijas plānojuma projektā piedāvātajiem risinājumiem un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem, kā arī izmantota Alūksnes novada attīstības programma 2011-2017.

Plānojums izvērtēts, paredzot, kādas ietekmes var rasties un kādas sekas tās var radīt, realizējot izstrādāto plānojumu, apskatīta plānojuma risinājumu atbilstība starptautiskiem un nacionāliem vides aizsardzības mērķiem, kā arī noteikti rādītāji, lai salīdzinātu vides stāvokli plānojuma īstenošanas gaitā.

Vides pārskatā ir aplūkoti starptautiskie, nacionālie un reģionālā līmenī noteiktie mērķi vides aizsardzības jomā, kas noteikti starpvalstu Konvencijās, Eiropas Savienības direktīvās, valsts normatīvajos aktos un Vidzemes reģiona plānošanas dokumentos. Alūksnes novada teritorijas plānojuma mērķi un izstrāde atbilst Latvijai saistošajām konvencijām, starptautisko un nacionālo normatīvo aktu prasībām vides aizsardzības jomā.

Teritorijas plānojuma izstrādes gaitā ņemti vērā pieejamie dati par īpaši aizsargājamo teritoriju, vērtīgo biotopu un augu atradņu izvietojumu, neparedzot šajās teritorijās intensīvu attīstību vai nozīmīgu transporta objektu izvietojumu. Plānojuma projektā nav plānotas darbības, kuru realizācija varētu negatīvi ietekmēt Natura 2000, dabas liegumu un mikroliegumu teritorijas. Saistībā ar Alūksnes novada Teritorijas plānojuma realizāciju nav sagaidāma arī negatīva pārrobežu ietekme.

Vides pārskatā dots raksturojums par plānošanas dokumenta ietekmes uz vidi iedarbības laiku (īslaicīgas iedarbības, vidēji ilgās, ilglaicīgas un summārās). Alūksnes novada teritorijas plānojums ir vērsts uz vidēju un ilgtermiņa attīstību, līdz ar to pārsvarā ietekmes raksturīgas ilgākam laika periodam.

Attiecībā uz vidi Teritorijas plānojums atstās gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi uz to. Kā pozitīvo var minēt vienota zonējuma izstrādi novada teritorijai, atzīmējot NATURA 2000 teritorijas, ainavu zonas un attīstības perspektīvas, kas ilgtermiņā ļauj sabalansēti attīstīt gan novada ekonomisko attīstību, gan tūrisma un uzlabot vides stāvokli kopumā (sakārtota komunālā un atkritumu saimniecība, vairāk mājāsaimniecību pieslēgts kopējiem inženierkomunikāciju tīkliem). Darbībām, kas paredz ražošanas attīstību, derīgo izrakteņu ieguvī, inženierinfrastruktūru sakārtošana, paredzama divējāda ietekme, gan pozitīva, gan negatīva. Palielinoties satiksmes plūsmai un ražošanai palielinās arī negatīvās ietekmes (troksnis, gaisa kvalitāte, satiksmes plūsmas pieaugums), bet katrā gadījumā attiecīgi paredzot ietekmju samazinošus pasākumus, tos iespējams novērst. Lai samazinātu vai novērstu negatīvās ietekmes uz vidi, nepieciešams realizēt attiecīgus pasākumus un izvēlēties optimālāko risinājumu paredzēto darbību realizēšanai. Viens no pasākumiem ir sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums un ietekmes uz vidi izvērtējums, ko paredzēts veikt jau projekta sākotnējā stadijā, saņemot tehniskos noteikumus reģionālajā vides pārvaldē (Madonas VVD), kura izvērtē paredzēto darbību un veic sākotnējo izvērtējumu, norādot pasākumus ietekmju samazināšanai.

Ņemot vērā, ka Alūksnes novada plānojuma izstrādē ir ievēroti spēkā esošie normatīvie akti, tas neparedz negatīvu ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, līdz ar to kompensēšanas mehānismi saistībā ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām plānošanas dokumentam nav paredzēti.

Teritorijas plānojuma ieviešana, īstenošana un efektivitāte novērtējama ar monitoringa pārskatu. Vides pārskatā ir noteikti vairāki indikatori, kas ir kā vides kvalitātes rādītāji, un salīdzinot tos ilgtermiņā iespējams iegūt pārskatu par novada attīstību ilgtermiņā, parādot arī tā efektivitāti pa atsevišķām nozarēm. Informācija un vides indikatoru apkopojums iekļaujams monitoringa ziņojumā, kas jānosūta Vides pārraudzības valsts birojam tā norādītajos gados. Informācija par monitoringa atsaitēm un pašvaldībām, kurām aktuālajā gadā jāiesniedz apkopojums, pieejama Vides pārraudzības valsts biroja mājas lapā www.vpvb.gov.lv. Pilnīgai informācijai, kā arī kvalitatīvas datu bāzes izveidošanai pašvaldībā, dati būtu jāapkopo katru gadu.

Alūksnes novada teritorijas plānojums paredz līdzsvarotu ekonomisko novada attīstību un dabas vērtību saglabāšanu. Realizējot Teritorijas plānojumu tiks nodrošināti labvēlīgi dzīves un darba apstākļi novada iedzīvotājiem, uzlabota transporta un sakaru infrastruktūra, sakārtota vide, uzlabota komunālo pakalpojumu kvalitāte, kas kopumā veicinās uzņēmējdarbības un tūrisma attīstību, izmantojot novadā esošos resursus un iespējas, saskaņojot tās ar vides aizsardzības prasībām.

Kopumā secināms, ka Alūksnes novada Teritorijas plānojuma īstenošana atstās pozitīvu ietekmi uz vides stāvokli un cilvēku dzīves kvalitāti novadā.

Pielikumi

Piemērotās tiesību normas:

- Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.pants, 23.² pants, 23.³ pants, 23.⁵ pants;
- Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” 5.,6.,7. punkts;
- Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”;
- Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”;
- Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumi Nr.71 „Dabas lieguma „Korneti–Peļļi” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”;
- Ministru kabineta 2002.gada 28.maija noteikumi Nr.200 „Dabas lieguma „Jaunanna” aizsardzības un izmantošanas noteikumi”;
- Ministru kabineta 2007.gada 16.oktobra noteikumi Nr.706 „Dabas lieguma „Virguļīcas meži” aizsardzības un izmantošanas noteikumi”;
- Aizsargjoslu likums;
- Teritorijas attīstības plānošanas likums;
- Ministru kabineta 2012.gada 16.oktobra noteikumi Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”.

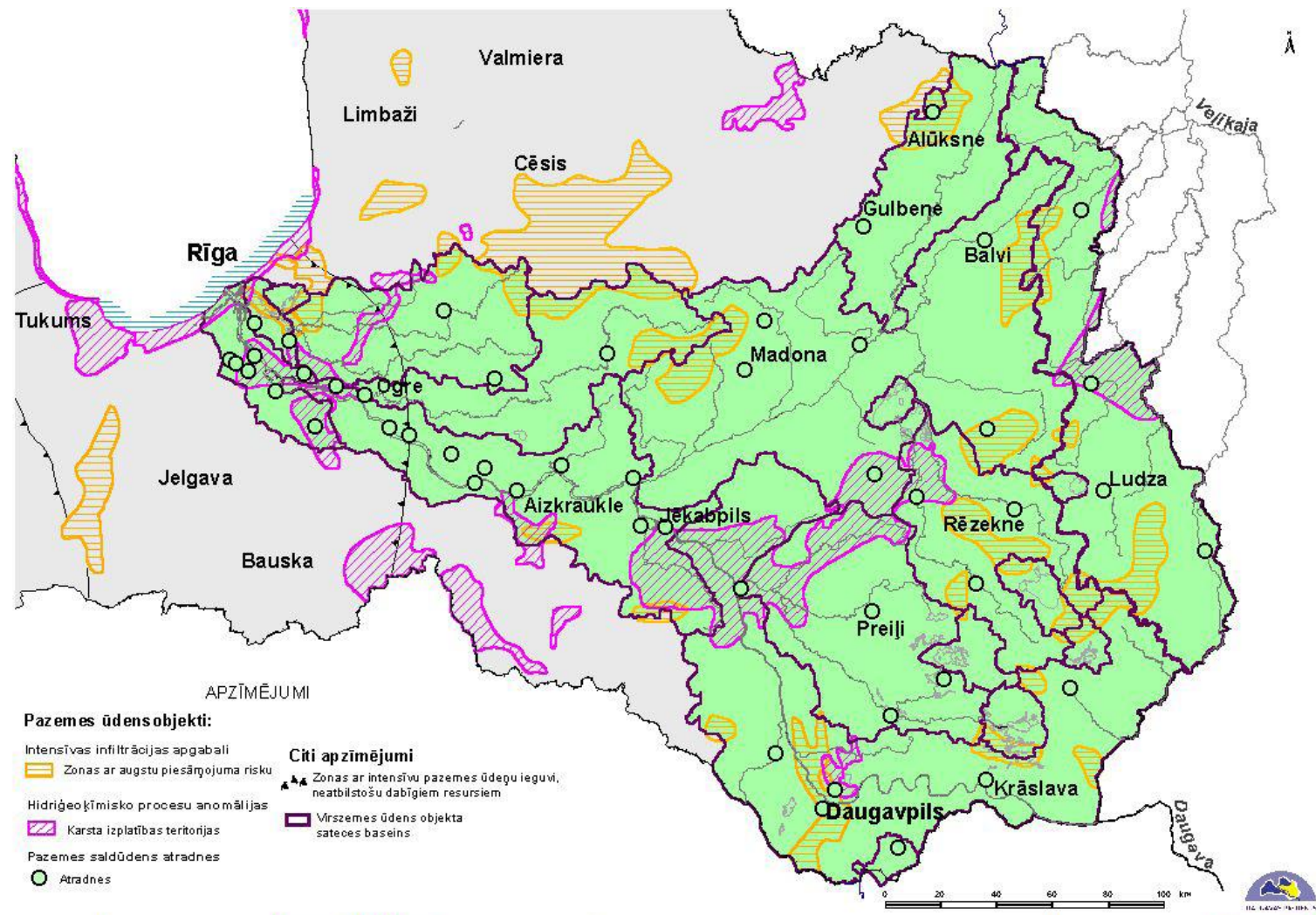

8.tabula. Plānoto darbību izvērtējums ĪADT

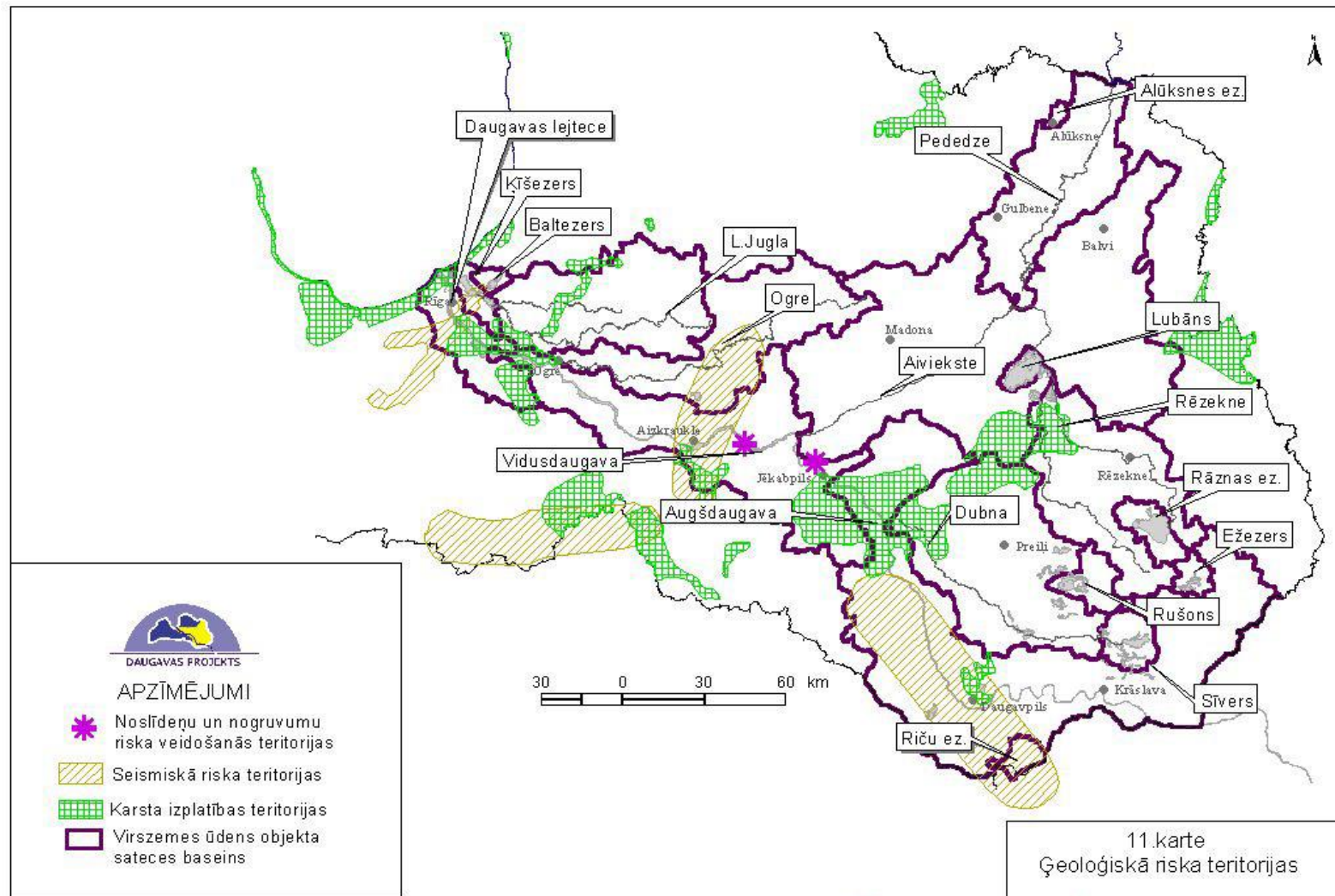
Aizsargājamā dabas teritorija	Plānotās darbības ĪADT teritorijās vai to tiešā tuvumā	Atbilstība ĪADT izveidošanas mērķiem	Paredzēto darbību iespējamā ietekme
Aizsargājamais ainavu apvidus „Veclaicene”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā, kas būtu pretrunā noteiktajam. Zonējums TIAN „ <i>mežu teritorija</i> ”, „ <i>lauksaimniecības teritorija</i> ”.	Atbilst Robežas atbilstoši DAP noteiktajām.	Palielinoties viensētu apbūvei iespējamās ainaviskas izmaiņas.
Dabas liegums „Avotu mežs”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums TIAN „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Teritorijas plānojumā noteiktais atbilst ĪADT robežām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „Dēliņkalns”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „Korneti-Peļi”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”, „ <i>lauksaimniecības teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „Baltais purvs”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „Bejas mežs”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.

Dabas liegums „Indzera ezera salas”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>ūdeņu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „Jaunanna”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”, „ <i>lauksaimniecības teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „Kaļķu gārša”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „ Katlešu meži”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „ Kupravas liepu audze”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „ Liepnas niedrāji”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.

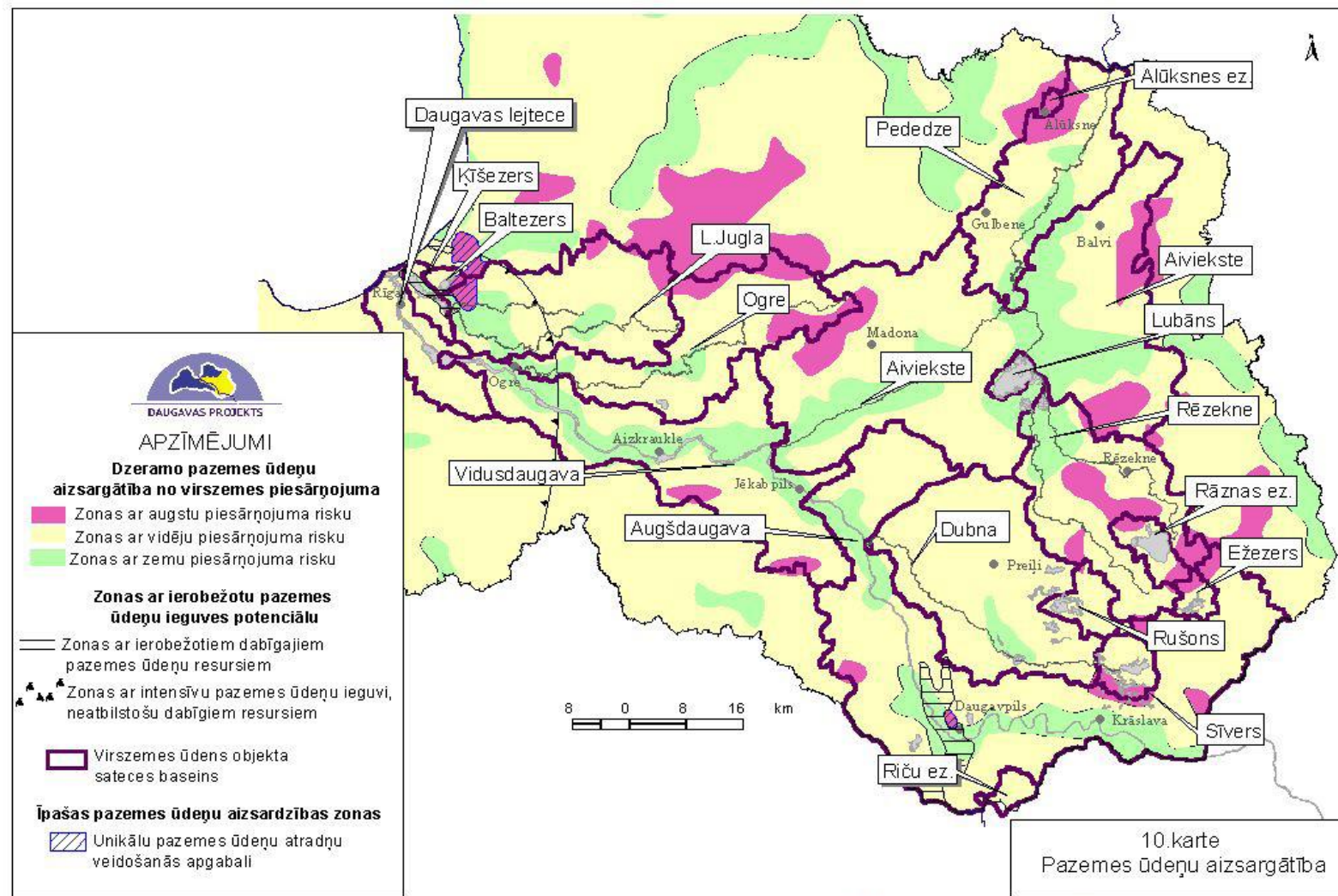
Dabas liegums „Sofikalna meži”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „Virgulīcas meži”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Dabas liegums „Zāgadu kalni”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Mikroliegums „Meldrupītes meži”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
Mikroliegums „Visikums”	Netiek plānotas darbības ĪADT un tās tiešā tuvumā. Zonējums „ <i>mežu teritorija</i> ”.	Robežas atbilst atbilstoši DAP noteiktajām.	Ietekmes netiek paredzētas, teritorijas apsaimniekošana atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem un likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.

2.attēls. Intensīvas infiltrācijas apgabali un zonas ar augstu pazemes ūdeņu piesārņojuma risku. Pēc Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plāna (2. daļa „Daugavas baseina apgabala vispārīgais raksturojums”, 2003).

3.attēls. Seismiskā riska un karsta izplatības teritorijas („Daugavas baseina apgabala vispārīgais raksturojums”, 2003).

4.attēls. Dzeramo pazemes ūdeņu aizsargātība no virszemes piesārņojuma. („Daugavas baseina apgabala vispārīgais raksturojums”, 2003).

APZĪMĒJUMI

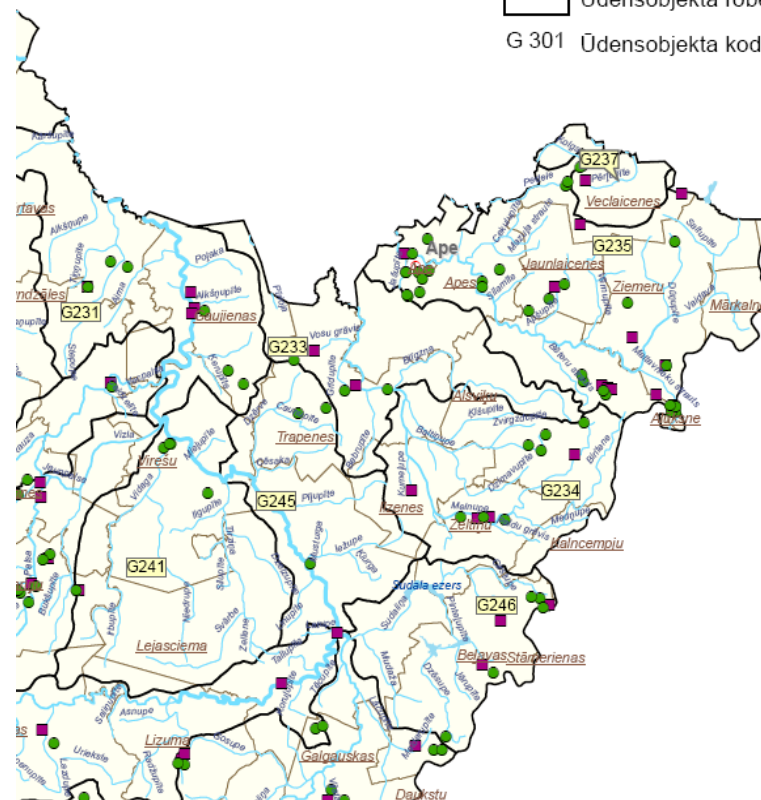
■ HES	Upe
○ Pilsēta	Ezers
■ Polderi	Pagasta robeža
~ Valsts nozīmes virszemes ūdensteču regulējumi	Ūdensobjekta robeža
	G 301 Ūdensobjekta kods

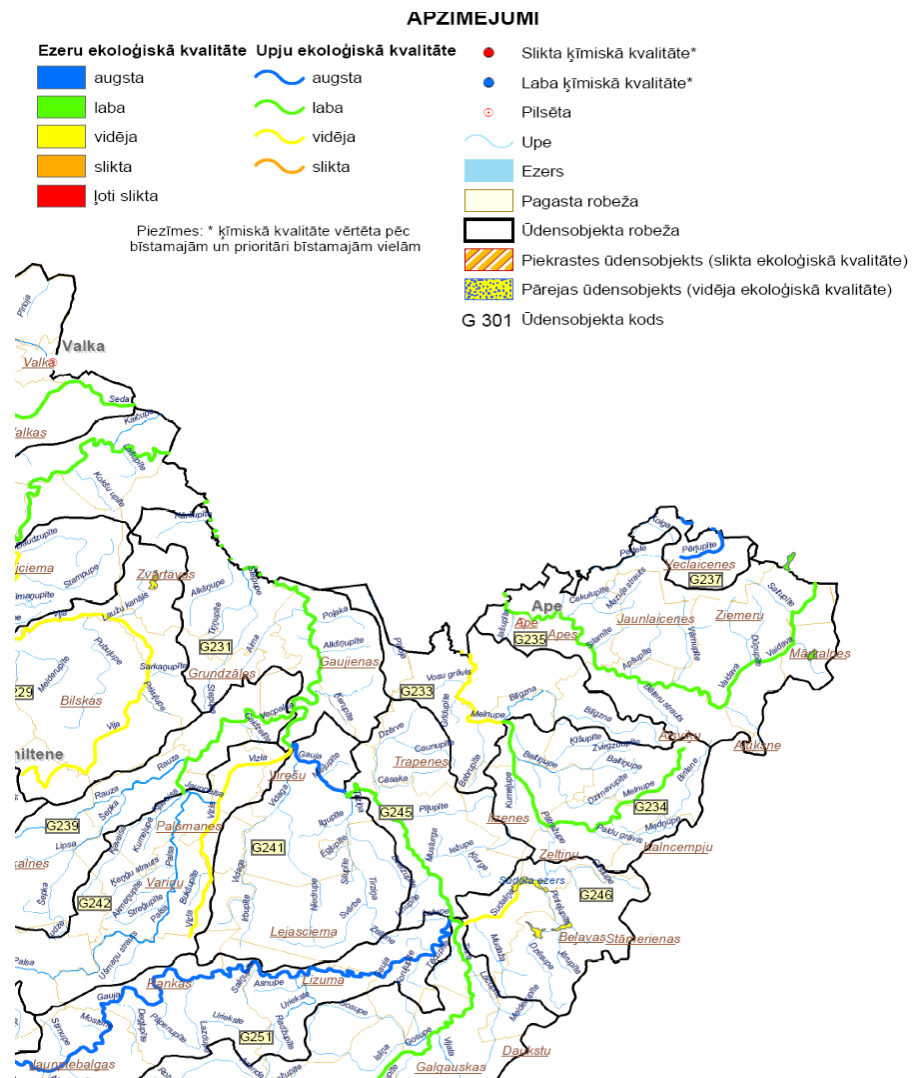
5.attēls. Hidromorfoloģiskā ietekme Gaujas apgabalā (Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam), 2009., LVĢMC.

APZĪMĒJUMI

- ▲ Piesāņotās vietas
- Potenciāli piesāņotās vietas
- Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu izplūdes
- Pilsēta
- ~ Upe
- Ezers
- Pagasta robeža
- Ūdensobjekta robeža
- G 301 Ūdensobjekta kods

6.attēls. Punktvēida piesārņojuma slodze Gaujas apgabalā (Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam), 2009., LVĢMC.

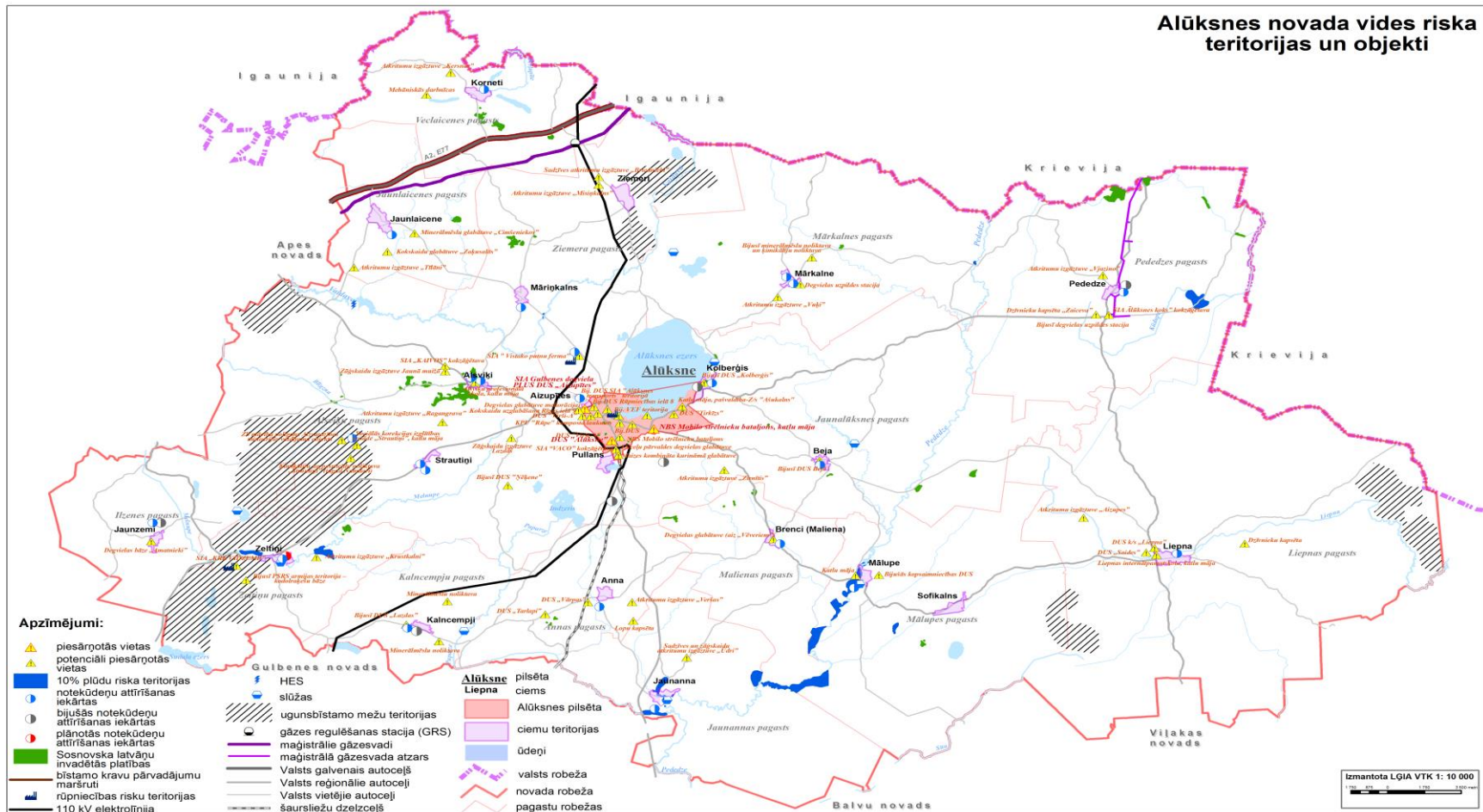

7.attēls. Virszemes ūdensobjektu ekoloģiskā un ķīmiskā kvalitāte (Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam) 2009., LVĢMC.

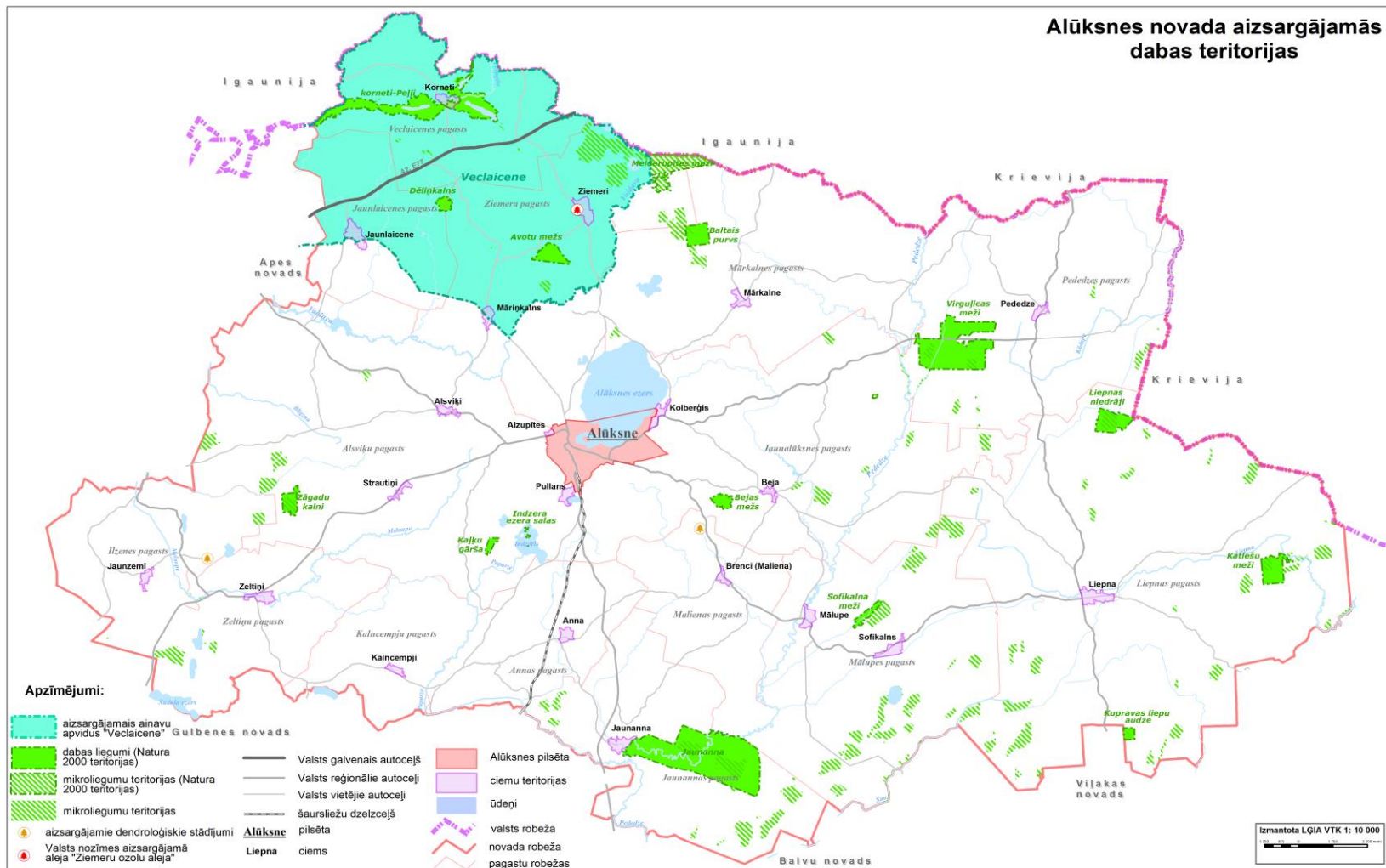
9.tabula Indikatori Alūksnes novada Teritorijas plānojuma monitoringam

Prioritāte	Mērķis	Uzdevumi	Indikatori
Gaisa kvalitāte	Uzlabot gaisa kvalitāti ciemu teritorijās, Alūksnes pilsētā	Minimizēt trokšņu un smaku ietekmi apdzīvotās vietās; samazināt autotransporta radīto ietekmi; Videi draudzīga kurināmā izvēle.	Rekreācijas, zaļo zonu, parku, mežaparku platības pilsētā; veloceļu daudzums (km) pilsētā; ražošanas teritoriju platības (ha) ciemos; apvedceļi ap pilsētu, transporta plūsmas organizācija; prettrokšņu pasākumi pašvaldībā (žogi, sienas, dzīvžogi u.c.); mazo ražotņu, katlu māju u.c. objektu skaits pilsētā, ciemu robežās.
Virsūdeņu kvalitātes uzlabošana	Samazināt antropogēno ietekmi uz virsūdens objektiem (ezeri, upes)	Plānojumā noteikto aizsargjoslu veidi, tauvas joslas, to ievērošana un iestrāde plānošanas dokumentos; applūstošo teritoriju apsekošana un apbūves ierobežošana šajās teritorijās; upju baseinu plānos noteikto mērķu, prioritāšu un uzdevumu izpilde, iekļaušana pašvaldības darba kārtībā; ciemu notekūdeņu sistēmas sakārtošana; tauvas un upju aizsargjoslu ievērošana saskaņā ar Aizsargjoslu likumā noteikto.	Applūstošo teritoriju daudzums, to ierobežojošie pasākumi; NAI kvalitāte ciemos un Alūksnes pilsētā, rekonstruējamo NAI skaits; punktveida piesārņojuma samazināšana; piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju daudzums applūstošās teritorijās.
Atkritumu apsaimniekošana uzlabošana	Samazināt atkritumu daudzumu, palielināt šķirojamo atkritumu apjomu un bīstamo atkritumu	Rekultivēto atkritumu izgāztuvju skaits; šķiroto atkritumu laukumu skaits;	Šķiroto atkritumu daudzums novadā; šķiroto atkritumu laukumu

	atbilstošu apsaimniekošanu.	bīstamo atkritumu apsaimniekošana un pieņemšanas punkti; nelegālo atkritumu laukumu/vietu skaits; iedzīvotāju informētība par pakalpojuma pieejamību.	daudzums; informatīvo pasākumu skaits; izglītojošo pasākumu daudzums; informatīvais materiāls masu medijos, daudzums un kvalitāte.
Dzeramā ūdens kvalitāte	Pieejams kvalitatīvs dzeramais ūdens	Kvalitatīva ūdenssaimniecība sistēma ciemos un Alūksnes pilsētā; Kohēzijas fondu piesaiste ūdenssaimniecības sistēmas sakārtošanai.	Realizēto projektu skaits; Sniegtā pakalpojuma pieslēgumu skaits; dzeramā ūdens kvalitātes rādītāji; kvalitatīvs dzeramais ūdens privātajā sektorā.
Dabas vērtību saglabāšana	Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju saglabāšana un vietējas nozīmes unikālu dabas vērtību saglabāšana	ĪADT izstrādāto plānu un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu iekļaušana teritorijas plānojumā; Dabas taku izveide un apsaimniekošana; Talkas ĪADT, skolēnu un iedzīvotāju iesaistīšana.	ĪADT plānu un noteikumu izstrāde; jaunu teritoriju apguve un izveide pašvaldības teritorijā; dabas takas, veloceliņi, tūrisma objekti ĪADT; pārrobežu tūrisma sadarbības projekti ĪADT; iedzīvotāju sūdzības par aprobežojumiem ĪADT.
Ilgspējīga vides politika pašvaldībā	Sakopta, sakārtota un tīra vide	Pašvaldības iesaistīšanās fondu naudu projektu apgūvē; attīstības programmā noteikto mērķu un uzdevumu izpilde; ekotūrisma attīstība novadā; pašvaldības Vides departamenta izveide, piesaistot kvalificētus vides speciālistus; sadarbība ar Dabas aizsardzības pārvaldi, realizējot dabas projektus un pasākumus novadā.	Vides jomā realizēto projektu skaits; vides jomā sniegto pakalpojumu klāsta uzlabojumi (atkritumu saimniecība u.c. vides infrastruktūra); vides politikas plāna izstrāde; vides monitorings; sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi realizēto projektu skaits.

1.kartoshēma. Alūksnes novada vides riska teritorijas un objekti.

2. kartoshēma. Alūksnes novada aizsargājamās dabas teritorijas.

1.Pielikums. Monitoringa ziņojums, kurš iesniedzams Vides pārraudzības valsts birojā.

Alūksnes novada monitoringa pārskats sagatavots pamatojoties uz Vides pārraudzības valsts biroja (turpmāk – Birojs) 201....gada vēstuli Nr. , kurā norādīts, ka Alūksnes novadam 201.....gadā jāiesniedz Birojā monitoringa ziņojums par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi. Monitoringa ziņojums izstrādāts atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums” VIII nodaļā noteiktajā kārtībā. Monitoringa izstrādē tika izmantots arī metodiskais materiāls, kurš ievietots Biroja mājas lapā www.vpvb.gov.lv, kā arī pieejamās datu bāzes un pašvaldības dati. Monitoringa pārskatā dati, to analīze un secinājumi apkopoti pa grupām, lai datus varētu izmantot arī nākamajos monitoringa ziņojumos, veidojot pašvaldības vides datu bāzi.

Minētā monitoringa tabula izstrādāta kā paraugs, kurai ir ieteikuma raksturs un kuru pašvaldība var pilnveidot vai papildināt pēc saviem ieskatiem.

Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas

Vides pārskata bāzes gads (2013.)	2018.gada situācija	Secinājumi
Alūksnes novadā saskaņā ar www.meteo.lv datu bāzi par piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām vietām norādītas 3 piesārņotas un 62 potenciāli piesārņotas vietas.		

Gaisa kvalitāte

Vides pārskata bāzes gads (2013.)	2018.gada situācija	Secinājumi
LVĢMC datu bāzē „Gaiss -2” reģistrētas 7 B kategorijas un 28 C kategorijas atļaujas piesārņojošai darbībai. Pārsvārā tās ir katlu mājas, ar kokapstrādi saistīti uzņēmumi un mazās ražotnes. Netiek norādīti robežlielumu pārsniegumi. Lielākie gaisa piesārņotāji: kokogļu ražotne, SIA „Vistako” vistu ferma „Putni” (ir saņemtas iedzīvotāju sūdzības).		

Virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāte

Vides pārskata bāzes gads	2018.gada situācija	Secinājumi
2009.gadā ir izstrādāts Daugavas upju baseina apgabala		

apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam un Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam. Tie sniedz ieskatu vides problēmu cēloņos un sniedz risinājumus labas vides kvalitātes sasniegšanai. Kopumā Alūksnes novadā ūdensteču un ūdenstilpju ekoloģiskais stāvoklis novērtēts kā „labs”, Alūksnes ezers un Melnupe Alsviķu pagasta teritorijā – „vidējs”, Vaidavas ezers – „slikts”, Pededzes upe – „augsts”. Alūksnes novadā nav noteiktas oficiālas peldētavas, kas atbilstu 2012.gada 10.janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr.38. „Peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtība” prasībām, līdz ar to nav Veselības inspekcijas peldvietu ūdens kvalitātes sistēmā iekļautu peldvietu. Pašlaik SIA „ALJA” pārziņā atrodas 5 peldvietas: Alūksnes pilsētā-Pilssalā, pie Vējiņa un Šūpalās, pie Melnuma. Alūksnes novadā darbojas Karvas HES uz Vaidavas upes un Jaunannas HES uz Pededzes upes. Jaunu HES izveidošanu uz Vaidavas upes aizliedz likumdošana, jo Vaidavas upe noteikta kā lašveidīgo upe, kā to paredz arī 2002.gada 15.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.27 „Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus”. LVGMC datu bāzē „Ūdens -2” reģistrētas 13 B kategorijas atļaujas piesārņojošai darbībai un izsniegtas 4 ūdens resursu lietošanas atļaujas. Pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrā esošajām ziņām Alūksnes novada teritorijā ir ierīkoti: • 233 artēziskie urbumi, tai skaitā 80 urbumi netiek izmantoti, pārsvarā tie atrodas padomju laikā celto fermu un citu objektu teritorijās, teritorijas ir pamestas, būves pārvērtušās par graustiem.		

- **16** artēziskie urbumi ir aiztamponēti.

Atkritumu apsaimniekošana

Vides pārskata bāzes gads	2018.gada situācija	Secinājumi
Kopš 2011.gada novada teritorijā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu iedzīvotājiem un juridiskām personām sniedz viens uzņēmums – pašvaldības SIA „Rūpe” Visā novada teritorijā ir izbūvēti dalītās atkritumu savākšanas laukumi, kuros izvietotie konteineri nodrošina iespēju šķirot papīru, plastmasu un stiklu. Novada teritorijā atrodas 13 rekultivētas atkritumu izgāztuves. LVĢMC datu bāzē „Atkritumi” 2012.gadā reģistrētas 19 B kategorijas un 1 C kategorijas atļauja piesārņojošai darbībai.		

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) un vietējas nozīmes dabas, kultūras pieminekļi.

Vides pārskata bāzes gads	2018.gada situācija	Secinājumi
Aizsargājamo ainavu apvidus „Veclaicene” (aizņem 10% no novada teritorijas), 14 dabas liegumi un vairāki mikroliegumi, kā arī 2 aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi „Ilzenes muižas parks” un Malienas Dārzniecības dendroloģiskie stādījumi. Novada teritorijā ir 2 valsts nozīmes vēstures pieminekļi, 85 valsts un vietējās nozīmes arheoloģiskie pieminekļi un 147 valsts un vietējas nozīmes arhitektūras pieminekļi. 3 teritorijām ir izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un 3 teritorijām dabas aizsardzības plāni.		

Citi vides kvalitātes rādītāji

Indikatori	2013.g.	2018.g.	Secinājumi/Ieteikumi
Latvāņu invadētās platības	261,5ha		
Vides politikas plāns/integrācija plānošanas dokumentos	nav		
Grozījumi Teritorijas plānojumā	Teritorijas plānojums izstrādāts un apstiprināts 2013/14.gadā		
Iedzīvotāju sūdzības par vides problēmām			
Veiktie sākotnējie ietekmes uz vidi izvērtējumi			
Veiktie Ietekmes uz vidi izvērtējumi	Kokogļu ražotne		
Veiktie „Natura 2000 ietekmes uz vidi izvērtējumi”			
Ainavu tematiskie plāni	Nav		
Degradētās teritorijas/objekti			
Pamestie/netamponētie ūdensapgādes urbumi - gb			

Pazemes ūdens urbumu, ūdens sagatavošanas iekārtu raksturojums Alūksnes novadā.

Teritorija (pagasts, pilsēta)	Ūdens urbums (ciems, urbuma Nr.)	Ūdens sagatavošanas iekārtas 2013.gadā/2018.gadā	Ūdens lietotāju skaits 2013.gadā/ 2018.gadā	Ieguves apjoms (atļautais/faktiskais m ³ /dn) 2013.gadā/ 2018.gadā	Secinājumi/ ieteikumi
Alsviķi	Alsviķi (13995)	Ir ūdens atdzelžošanas iekārta IPRS-24	385	66/60	
	Strautiņi (13997)	Ir ūdens atdzelžošanas iekārta ar aberācijas tehnoloģiju	269	60/49	
	Strautiņi (13998)	Ir ūdens mīkstināšanas un atdzelžošanas iekārta (ūdens apstrāde pirms padeves tīklā caur kālija permanganāta filtru)	130	4/2	
Anna	Anna (14101)	nav	60	41/22	
Ilzene	(14101)	Ir (ūdens apstrāde pirms sadales tiek veikta ar kālija permanganātu)	64	10/10	
	Jaunzemi (14090)	Ir (filtrējošs materiāls, lielgraudainu reģentu kālija permanganāts un ūdens atdzelžošanas iekārta Ilzenes pamatskolā)	240	80/74	
Jaunalūksne	Kolbergis (6910)	Ir ūdens atdzelžošanas stacija Eco IRON 30/2	240	110/74	
	Beja (6911)	Ir atdzelžošanas iekārta UBCA (ūdens apstrāde ar kālija permanganātu)	75	33/9	
Jaunanna	Jaunanna (14046)	Ir atdzelžošanas iekārta	140	45/37	
Jaunlaicene	Jaunlaicene (14082)	nav	250	93/30	
Kalnecmpji	Kalnecmpji (6912)	nav	30	30/13	
Liepna	Liepna (20051)	Ir Eco Iron 24/2	510	150/43	
Maliena	Brenci (14364)	Ir ūdens atdzelžošanas iekārta- dzeramā ūdens apstrāde ar kvarca smiltīm pirms padeves tīklā	168	47/46	

Mālupe	Mālupe (14077)	Ir ūdens atdzelžošanas iekārta UBCA 300, ūdens apstrāde tiek veikta caur kvarca smiltīm	320	68/28	
Mārkalne	Mārkalne (14076)	nav	108	40/20	
Pededze	Pededze (14074)	nav	90	41/40	
Veclaicene	Korneti (6969)	Ir ūdens atdzelžošanas filtri	170	40/23	
Zeltiņi	Zeltiņi (14061)	nav	120	40/39	
	Zeltiņi (14063)	Ir dzeramā ūdens mīkstināšanas iekārta	3 + kultūras nams un muzejs	2/2	
Ziemeris	Māriņkalns (14059)	Ir ūdens atdzelžošanas iekārta CA24, ūdens apstrāde ar aerācijas metodi	355	80/30	
	Apdzīvota vieta Kampji (13549)	nav	96	20/4	
	Apdzīvota vieta Šļukums (14060)	nav	5	4/0,074	
Alūksne	Ūdens gūtne „ALŪKSNE”	Ir ūdens atdzelžošanas stacija	6115	1728/745	
	Pleskavas iela 2 (3434)	nav	85	55/15	

Datu avots: Alūksnes novada teritorijas plānojuma 2015.-2027.gadam Esošās situācijas apraksts.